

65

1934–1999

LET

GLASBENONARODOPISNEGA INŠTITUTA ZRC SAZU

Ob 65 letnici

Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU

65 LET GLASBENONARODOPISNEGA INŠTITUTA ZRC SAZU

Uredil

Marko Terseglav

Izdal

Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU

Za izdajatelja

Marjetka Golež

Založil

Založba ZRC, ZRC SAZU

Za založnika

Oto Luthar

Vodja založništva

Vojislav Likar

Oblikovanje

Milojka Žalik Huzjan

Tisk

Littera picta, Ljubljana

Digitalna različica (pdf) je pod pogoji licence CC BY-NC-ND 4.0
prosto dostopna:

<https://doi.org/10.3986/9616358006>

CIP- Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

061.6(497.4 Ljubljana) "1934/1999":78

ZNANSTVENORAZISKOVALNI center SAZU. Glasbenonarodopisni inštitut
[Petinšestdeset]

65 let Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU : 1934-1999 / uredil
Marko Terseglav. - Ljubljana : ZRC SAZU, Založba ZRC, 2000

ISBN 961-6358-00-6

1. Terseglav, Marko

105762304

65LET

GLASBENONARODOPISNEGA INŠTITUTA ZRC SAZU
1934–1999

Uredil
MARKO TERSEGLAV

Ljubljana 2000

**Slavnostni govor predsednika SAZU akademika
dr. Franceta Bernika ob proslavi 65 letnice
Glasbenonarodopisnega inštituta, 17. novembra 1999**

*Spoštovane sodelavke in sodelavci Glasbenonarodopisnega inštituta,
gospe in gospodje,*

Dejstvo, da letos praznuje Glasbenonarodopisni inštitut petinšestdeset letnico delovanja, pove vsaj dvoje. Najprej, da je etnomuzikologija na Slovenskem institucionalno, tj. s samostojnim inštitutom starejša od svoje krovne stroke, od etnologije. In drugič, da je prvotno zanimanje slovenskih etnografov in etnologov veljalo ljudski duhovni kulturi, slovenskim ljudskim pesmim in pripovedim, in da je stroka nanje v največji meri in najbolj uspešno osredotočena še danes. Etnografija kot zbirateljska, kot gradivska veja etnološke vede, če jo tako označimo, sega seveda daleč v preteklost, vendar je institucionalno obliko dobila kasneje, šele po drugi svetovni vojni, leta 1951, ko je bil pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti ustanovljen Inštitut za slovensko narodopisje.

Znanstveno področje Glasbenonarodopisnega inštituta, letošnjega jubilaranta, je etnomuzikologija, raziskovalna usmerjenost, ki so jo imenovali in jo imenujejo tudi drugače. Najbolj pogosto uporabljajo za njo izraz folkloristika, veda torej, ki preučuje folkloro nekega naroda ali etnične skupine, folkloro v pritrtilnem, ne v slabšalnem pomenu, kar pomeni vse pojave oblike ljudske duhovne kulture: slovstvo, glasbo, ples in šege, vse tisto, kar predstavlja nacionalno, duhovno, versko in umetniško ustvarjalno izročilo naroda. Razumljivo je, da se folkloristika oziroma etnomuzikologija že po naravi predmeta povezuje s sorodnimi vedami, zlasti z literarno vedo in muzikologijo, v zadnjem času tudi s humanistično antropologijo. Etnologija kot krovna veda, ki preučuje ljudsko duhovno in materialno kulturo ter način življenja vseh socialnih slojev naroda, pa je del širšega znanstvenega področja, del kulturne zgodovine. Kako pomembna je kulturna zgodovina za splošno zgodovino naroda ali človeštva seveda ne kaže izgubljati besed.

Folkloro, če tako imenujemo predmet etnomuzikologije, je kulturna dediščina, ki je nastajala skozi stoletja in se je skozi stoletja ohranjala, v skladu z duhovnim življenjem naroda in njegovim zanimanjem za prete-

klost. Največje, najbolj navdušeno zanimanje zanjo je doslej pokazala romantika. Pod njenim vplivom vsi evropski narodi od 19. stoletja dalje intenzivno, bolj ali manj sistematsko zbirajo tako imenovano ljudsko blago, pesmi in pripovedi. Tudi prva izdaja slovenskih ljudskih pesmi oziroma narodnih pesmi je dobila pobudo v tem času. Štrekljev občudovanja vreden opus narodnih pesmi v štirih obsežnih zvezkih ali šestnajstih snopičih je izhajal od 1895 do 1923 – zadnja dva je uredil Joža Glonar – ter je v marsičem vzor **Slovenskim ljudskim pesmim**, osrednjemu projektu Glasbenonarodopisnega inštituta, ki se je osamosvojil leta 1994, predtem pa je deloval kot sekcija v okviru Inštituta za slovensko narodopisje.

Slovenske ljudske pesmi so kompozicijsko zasnovane v glavnem po Štrekljevih narodnih, najprej pripovedne, zatem lirske pesmi, je pa njihov korpus bistveno obsežnejši, štiri do petkrat, opombe so temeljitejše, na ravni sodobne stroke in ob besedilih je navedeno notno gradivo, kar pomeni, da so ljudske péte pesmi znanstveno objavljene v integralni obliki, tako kot si je izdajo ljudskih pesmi zamislil pred petinšestdesetimi leti France Marolt, ustanovitelj Folklornega inštituta. V prvi publikaciji inštituta je zapisal: »po delovnem načrtu inštituta smatram za poglobitveno nalogo urediteu in izdajo slovenske narodne pesmi z napevi« (Tri obredja iz Zilje, 1935).

In kakšna je znanstvena vrednost slovenskih ljudskih pesmi, od katerih so od leta 1970 do danes izšle štiri knjige, peta v pripravi? Kaj nam pove temeljno delo slovenske etnomuzikologije, v širšem smislu etnologije kot take? Predusem je mogoče na temelju ljudskih pesmi rekonstruirati duhovno kulturo naroda v preteklih stoletjih, ugotoviti stičišča in razlike z duhovno kulturo drugih narodov, kar je raziskovalni cilj primerjalne etnomuzikologije. Naloga znanosti je nadalje, da ugotovi, katere so estetske, katere kulturne, katere zgolj tradicionalne zgodovinske vrednote ljudske duhovne kulture. Že doslej je etnomuzikologija omogočala, z znanstvenim izdajanjem korpusa ljudskih pesmi pa je postalo še posebej dostopno raziskovanje ljudske duhovne kulture kot pobude za ustvarjalni navdih različnim umetnostim. Ljudska kultura je bila in je še zakladnica tematike, motivov in miselnih sporočil sodobni literarni, glasbeni in likovni umetnosti. Hkrati ljudska kultura ali folklor sama razkriva ustvarjalno moč naroda, izraža njegov značaj, tako imenovani narodni značaj, arhetipske mišljenjske in vedenjske modele naših prednikov, kar je privlačna, a spodrseljiva tema teoretskih kot empirično konkretnih raziskav. Naposled, a ne nazadnje je etnomuzikologija poklicana, da prikaže ljudsko duhovno kulturo v njeni resnični, najbolj verodostojni obliki, zariše mejo med njo in diletantskih potvarjanjem in prirejanjem ljudskega blaga, predusem pesmi, uporabnih za množično razvedrilo in zabavo. Znanost je, skratka, poklicana, da se upre brezobzirni komercializaciji kulturne dediščine.

Danes se zdi, da nekatere duhovne oziroma humanistične vede iščejo nova pota. V teh prizadevanjih težijo k aktualizaciji, ne v aktualizaciji v usakodnevnem pomenu, po aktualizaciji v tem smislu, da bi se vede začele obnavljati po strokovnih načelih, si zastavljale relevantna vprašanja sodobnosti in nanja poskušale odgovarjati. Naša etnomuzikologija ne bi smela biti v zadregi, ko se bo spopadla z aktualnimi izzivi časa. Korpus ljudskih pesmi je tisti temelj, na katerega bo lahko oprla sodobne cilje raziskav in ustrezno metodologijo.

V imenu Slovenske akademije znanosti in umetnosti in v svojem imenu čestitam vodstvu in sodelavcem Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU za jubilej in za uspešno nadaljevanje dela vaših prednikov. Verjamem, da boste z novimi dognanji globlje osvetlili obdobja naše kulturne preteklosti, spodbudili nadaljnji razvoj stroke in – v širšem smislu – prispevali tudi pomemben delež h krepitvi slovenske istovetnosti.

PREDGOVOR

Glasbenonarodopisni inštitut je šele leta 1972 postal delovna enota SAZU in ga zaradi tega lahko štejemo med mlajše oz. novejše inštitute. Toda s svojim delom je pričel že leta 1934 in je torej najstarejši inštitut na ZRC SAZU. Hkrati sodi med najstarejše tovrstne inštitute na Balkanu in med starejše v Evropi. Njegovo delo, prenekatero inovacije, pobude in znanstvena odkritja so mu dala čvrsto mednarodno veljavo in ga postavile med vodilne znanstvene inštitucije za raziskavo folklore.

V svoji častitljivi tradiciji je GNI doživljal podobno usodo kot slovenska slovstvena, glasbena in plesna folklor. To je pomenilo, da v Sloveniji ni bilo povsem jasno, kaj s folkloro sploh početi, čemu služi njeno raziskovanje in kam jo vtakniti v znanstvenem predalčkanju. V splošni slovenski kulturni zavesti je folklor – s tem pa tudi znanost, ki jo raziskuje – nekaj bolj obrobnega, nekaj, brez česar lahko preživita tako slovenska kultura kot znanstvena humanistika.

Vsi sodelavci GNI smo od nekdaj razmišljali drugače, da namreč nek narod ne more biti celovit niti emancipiran niti samostojen, če niso celovite znanstvene discipline in če iz raziskovanja izpušča pomembne del množične spontane kulture, ki ji pravimo ljudska. Ne le to: sodelavci smo v svojih delih dokazali, da etnične identitete ni mogoče razjasniti in jo dokazati brez njene najjasnejše prvine – ljudske duhovne kulture, saj iz nje najmočnejše odseva in se kaže etnična identiteta. K naši istovetnosti pa smo se začeli ozirati takorekoč šele danes, ko se v globalnem in univerzalnem svetu začenjamo zavedati pomembnosti naše specifičnosti. Univerzalna oz. visoka umetnost nam te specifičnosti ne more odkriti toliko in na tak način, kot nam jo razkriva ljudska kultura. Še preden nas je na to začel opozarjati UNESCO, smo se tega zavedli v GNI, kjer smo včasih tudi donkihotsko, a vztrajno opozarjali na specifično kulturo, ki nas najmočnejše etnično opredeljuje.

Takšno pojasnjevanje in utemeljevanje sploh ni bilo lahko

delo, a je bilo vsaj v glavnem uspešno. Inštitut je postal del najvišje slovenske znanstvene ustanove (ZRC SAZU), leta 1993 pa je tudi ljubljanska univerza – sicer kot zadnja v Evropi – sprejela folkloristiko v svoj pedagoško-znanstveni program. Vse to ne bi bilo mogoče brez številnih znanstvenih del inštitutskih sodelavcev, ki so včasih imeli večji odmev v tujini kot doma. O tem pričajo številna mednarodna priznanja, inštitutove povezave s tujimi ustanovami in gostovanja naših sodelavcev na tujih univerzah in inštitutih. Vse to nam daje neko notranje zadovoljstvo, ki pa bo popolno šele, ko bomo z našim delom globlje prodrli tudi v slovenski prostor in v slovensko zavest. Temu naj bi služila tudi pričujoča knjižica, ki skuša dati prerez skozi 65 letno inštitucionalno prizadevanje v raziskovanju slovenske folklore.

Ponavadi praznujemo okrogle obletnice, mi pa smo, zgolj slučajno, to pravilo prekršili. Na 60 letnico smo enostavno »pozabili« oz. smo se nanjo spomnili le v inštitutskem krogu in smo jo obeležili z novimi delovnimi načrti. Zavedamo pa se, da moramo naše načrte in delo predstaviti tudi v javnosti, ne glede na okrogle obletnice. Upamo, da nam bo s predstavitvijo našega inštituta in njegovih raziskav uspelo vnesti v širšo slovensko zavest vsaj delni občutek in spoznanje o pomembnosti našega dela in o pomembnosti stroke, ki do sedaj ni bila v nobenem predmetniku ali v učnem načrtu, je pa raziskovalno vedno navzoča in znanstveno uspešna. Za tako upanje pa ni pomembno, katera obletnica je.

Marko Terseglav

Zanimanje za domače pesemsko izročilo se je med Slovenci zbudilo že ob koncu 18. stoletja, tako kot drugod po Evropi. V 19. stoletju smo imeli vrsto vnetih zbiralcev, prve objavljene zbirke (npr. Vrazovo, Korytkovo) pa tudi že organizirane zbiralne akcije (npr. Filharmonične družbe 1819). Ob koncu stoletja so začele izhajati »Slovenske narodne pesmi« (1895), sistematično urejena zbirka vsega dotlej zbranega pesemskega izročila. Urednik je bil Karel Štrekelj, predsednik »Odbora za nabiranje slovenskih narodnih pesmi z napevi« /OSNP/, ki je 1906 organiziral zapisovalce po vsej Sloveniji in do prve svetovne vojne zbral čez 13.000 pesmi. Slovenska ljudska pesem postane v 20. stoletju tudi predmet glasboslovnih razprav posameznih slovenskih glasbenikov (npr. Davorina Beraniča, Stanka Vurnika idr.). Zares načrtno strokovno zbiranje in raziskovanje pa se je začelo pred 65 leti, ko je bil ustanovljen poseben etnomuzikološki inštitut.

Na 6. redni seji odbora Glasbene matice (GM) 21. avgusta 1934, kjer so bili navzoči predsednik dr. Vladimir Ravnihar ter odborniki Julij Betetto, dr. Černe, Mirko Gruden, Anton Lajovic, A. Lovše, dr. Janko Žirovnik in zapisnikar Karel Mahkota, je bilo sklenjeno, da se ustanovi **INSTITUT ZA RAZISKOVANJE GLASBENE FOLKLORE** in naj Mahkota sestavi o tem dogovor z bodočim vodjo Francetom Maroltom. Ta dogovor, datiran z 21. avgusta 1934, je ustanovna listina inštituta, ki so ga poslej imenovali **FOLKLORNI INŠTITUT** /FI/.

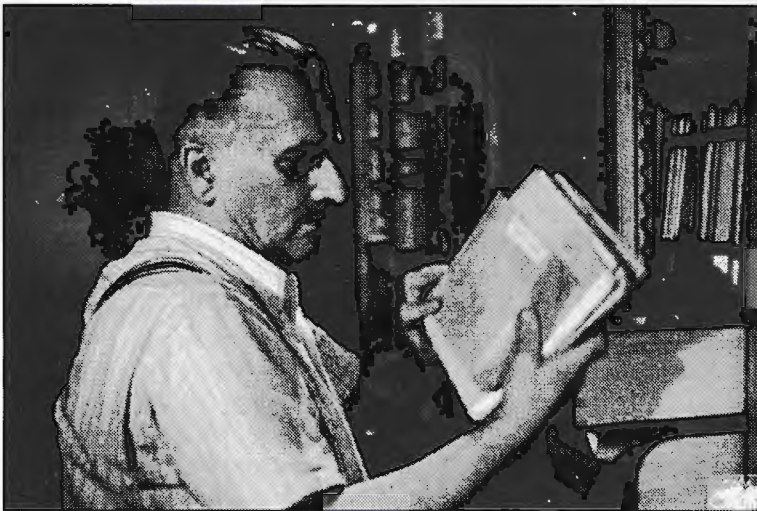
Besedilo dogovora obsega tri poglavja. V poglavju A je rečeno, da ustanovljata inštitut Glasbena matica in »njena ljubljanska podružnica Filharmonična družba«, ki si delita tudi stroške zanj. Inštitut bo podrejen posebnemu odseku GM, ki ga bodo sestavljali predsednika GM in Filharmonične družbe, po en član odbora obeh ustanov ter »trije glavni sodelavci: univ. prof. dr. Ramovš, knjižničar dr. Glonar in skladatelj prof. Matija Tomc«.

V poglavju B, ki govori o namenu in delu inštituta, beremo,

da bo treba »sestaviti čim popolnejšo zbirko slovenske glasbene folklorne, to je zbrati vse dosegljive zapise narodnih pesmi ... in skrbeti za njihovo dopolnilo«, zbrani material urediti, katalogizirati, ... muzikološko raziskati in pripraviti kritično knjižno izdajo« ter »zbrati znanstvene publikacije, ki se nanašajo na slovensko glasbeno folkloro«, in ustvariti stike z vsemi sorodnimi tuzemskimi in inozemskimi inštituti«. Za doseg tega namena so v nadaljnjem besedilu podrobno našteje delovne naloge, zlasti »zapisovanje in fonografiranje folklornega gradiva po neraziskanih ali premalo izkoriščenih okrožjih« slovenskega etničnega ozemlja.

Poglavje C vsebuje določila o pravicah in dolžnostih bodočega vodje inštituta, tedanjega dirigenta Akademskega pevskega zboru, Franceta Marolta.

Sestavljenec besedila dogovora je bil nedvomno Marolt sam, saj ga izdajata vsebina in slog. Kdo drugi bi bil mogel takrat vnesti vanj tako konkretne teme celo za bodoče etnomuzikološke razprave, da to presega okvir ustanovnega dogovora, in kdo bi bil mislil na »restavracijo slovenskih glasbeno-folklornih znamenitosti s pomočjo tonfilma«, če ne on? Zato imamo lahko Franceta Marolta za idejnega ustanovitelja inštituta, četudi ga je s pravnega vidika ustanovila Glasbena matica.

Cilj Franceta Marolta, idejnega ustanovitelja Folklornega inštituta, je bila "restavracija slovenskih glasbeno - folklornih znamenitosti s pomočjo tonfilma". /France Marolt pri delu na inštitutu/

Dogovor, uvezen v sejne zapisnike GM, ki jih zdaj hrani Glasbena zbirka Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, je datiran z 21. avgusta 1934, za začetek Maroltovega dela je bil določen 15. oktobra 1934, toda že od začetka je za rojstni dan inštituta veljal 1. oktober 1934. Za delovni prostor mu je GM dala na voljo sobo št. 6 v svojem posloppju v Vegovi ulici. Stroške za njegovo dejavnost sta si delili GM in Filharmonična družba, ki je o tem posebej sklepala na seji 28. septembra 1934 in se v dopisu, poslanem GM (podpisala sta ga predsednik Lajovic in tajnik Mahkota), sklicevala na svojo zbirateljsko akcijo »pred 100 leti«. Delo FI se je je začelo ob prazni pisalni mizi in omari, v kateri je bilo nekaj Maroltovih zapisov in pesmaric iz izdaj GM.

Marolt je 4. septembra 1934 pisal Phonogrammarchivu v Berlin o možnostih nabave fonografa, proti koncu leta pa prosil Drağa Šijanca, naj poizve za snemalni aparat v Parizu, kjer je ta študiral. Do nabave ni prišlo ne takrat ne pozneje. Vse do smrti si je Marolt zaman prizadeval pridobiti inštitutu aparat za zvočno snemanje ljudske glasbe (še 10. julija 1950 je v tej zadevi potrkal pri zvezni vladi v Beogradu, pri takratnem ministru Rodoljubu Čolakoviću!).

Kmalu po ustanovitvi je bila v GM prva seja o delu in načrtih

France Marolt si je zaman prizadeval, da bi Folklorni inštitut dobil v last fonograf za snemanje na voščene valje. /Dva izmed devetnajstih voščениh valjev, ki jih je leta 1914 v Beli krajini posnel dr. Juro Adlešič, danes last GNI ZRC SAZU/

za bodočnost, ki so se polagoma začeli uresničevati. Aprila 1935 je John Meier, vodja nemškega arhiva ljudskih pesmi (Deutsches Volksliedarchiv) v Freiburgu i. Br., pisal Matiji Murku v Prago glede slovenskih variant k nekaterim kočevskim baladam. Murko je pismo poslal sinu v Ljubljano s prošnjo, naj se obrne do Marolta. Maroltov obsežni odgovor na Meierjeva vprašanja je bil prvi stik z neko sorodno ustanovo in takrat začeto sodelovanje še do danes ni prenehalo.

V prvih petih letih je Marolt pridobil za inštitut štiri obsežne zbirke zapisov: Ivana Kokošarja, Karla Pleiweissa, zbirko časopisov »Naša moč«, Vinka Kreka ter več manjših. Roman Pahor iz Ranč mu je izročil iz zapuščine Ivana Kokošarja večje število starih rokopisnih pesmaric in knjig, med katerimi so nekatere pomenile takrat dragoceno pridobitev. Zbirke OSNP, ki je bila shranjena v Etnografskem muzeju in sta jo bila začela že s Stankom Vurnikom pregledovati, muzejska uprava ni hotela izročiti inštitutu, zato se je Marolt odločil za prepisovanje.

Poleti 1936 je šel v Belo krajino, da dopolni gradivo za študijo »Tri obredja iz Bele Krajine«, ki je izšla kot 2. zvezek zbirke »Slovenske narodoslovne študije« z letnico 1936. V 1. zvezku, ki je izšel 1935, opisuje »Tri obredja iz Zilje«, kjer je zapisoval septembra 1933. Junija 1937 je hodil zapisovat na Kočevsko in potem napisal razpravo »Slovenske prvine v kočevski ljudski pesmi«, ki je izšla v Kočevskem zborniku leta 1939. Leta 1939 je zbiral pesmi na Dravskem polju, šele po vojni pa zašel tudi v Prekmurje.

Decembra 1936 je imel v Domžalah predavanje na zborovanju učiteljev za kamniški okoliš, ga nameraval ponoviti ob podobnih priložnostih še drugod, spodbuditi učitelje k zapisovanju in tako obnoviti akcijo nekdanjega OSNP. Julija 1940 je v ta namen organiziral v okviru FI enotedenski »Narodopisni tečaj« za učiteljstvo. Predaval je tudi na ljubljanskem radiu in kot neposredni uspeh navedel v poročilu ob koncu 1936, da je od poslušalcev dobil za FI stare pesmarice. Okt. 1935 ga je »Združenje ljubljanskih konservatoristov« prosilo za ciklus predavanj o slovenski narodni pesmi. Dopis sta podpisala Samo Hubad kot tajnik in Uroš Prevorsek kot predsednik. V teh predavanjih lahko vidimo zametek poznejšega »zgodovinsko-folklornega oddelka« na akademiji za glasbo, kjer je Marolt zadnja leta pred smrtjo predaval o slovenski folklori; ta ki je bil predhodnik sedanjega »muzikološkega oddelka« na filozofski fakulteti s predavanji iz etnomuzikologije.

V okviru »restavracije slovenskih glasbeno-folklornih zname-

nitosti« je s sodelovanjem domačinov priredil v Ljubljani 1935 »Koroški dan«, 1936 »Belokranjski dan« in 1939 v Mariboru folklorni festival, na katerem so sodelovale skupine iz raznih slovenskih pokrajin.

Široko zastavljeno delo je kajpak terjalo denar, tega pa pri GM ni bilo na pretek. Ko je bila 1939 ustanovljena Akademija znanosti in umetnosti /AZU/, se je porodila misel, da bi FI spravili k AZU. Zato je na željo GM Marolt 22. maja 1939 sestavil za predsedstvo AZU obširno poročilo o FI, njegovem namenu, načrtih in dosežkih. Odgovora AZU v arhivu GM ni. V začetku 1940 je GM naprosila hrvaškega etnomuzikologa Božidarja Širolo, naj obišče FI in ji poda strokovno oceno dela. Širola je v Ljubljani 17.–18. februarja 1940 vse pregledal in čez deset dni poslal dolgo izčrpno poročilo, v katerem opozarja, da bi bile inštitutu na začetku potrebne obilne investicije in pozneje znatna dotacija, če naj delo poteka nemoteno, z več sodelavci in z nujnimi aparati. Če GM ne zmore inštituta v zadostni meri denarno podpirati, naj bi se FI, tako predlaga Širola, pridružil Etnografskemu muzeju ali AZU.

Morda je ta predlog uglednega strokovnjaka pospešil odločitev GM, da je v aprilu 1940 sklenila predlagati prosvetnemu oddelku banske uprave, Etnografskemu muzeju, AZU, rektoratu univerze, Glasbeni akademiji in Slovenski matici, naj bi si porazdelili izdatke za FI, češ da bi bila tako dana možnost za potrebno razširitev dela te ustanove.

Glasbena akademija je takoj nakazala enkratno podporo, AZU pa po svojem generalnem tajniku Gojmiru Kreku sporočila (17. aprila 1940), da je v svoj proračun sicer vpisala večjo vsoto za potrebe FI, toda za naprej podpore ne more obljubiti in da nikakor ne bi mogla prevzeti inštituta. Tudi univerza je odgovorila (25. maja 1940), da FI ne bi mogla podpirati. Najbrž odgovori drugih ustanov niso bili ugodnejši (v arhivu jih ni). Zato se je GM odločila prepustiti inštitut banski upravi in ji je to sporočila z dopisom 21. junij 1940. Do uresničenja sklepa je prišlo 30. avgusta 1940, ko sta France Marolt in zastopnik banske uprave sestavila po inventarni knjigi zapisnik o prevzemu ter inštitut preselila v Štiški dvorec (Stari trg 34), kjer sta bili zanj določeni dve sobi. Seliti ni bilo treba dosti: zapise in knjižnico. Zastopnik banske uprave Planina v svojem poročilu navaja, da je hišnica šele na njegovo izrecno zahtevo odprla eno od sob in da sta z Maroltom vse skupaj zložila na gola tla. »Opreme inštitut torej nima nobene!«, je v poročilu pribil Planina. Začeti je bilo treba znova in to v času, ko so se tudi

naši domovini bližale grozote druge svetovne vojne, ki je tačas že divjala po Evropi. Zadnji dopis Glasbene matice inštitutu je bila zahvala Maroltu za izvršeno delo, izrečena 11. septembra 1940.

Banska uprava je inštitut spremenila v poseben referat svojega prosvetnega oddelka (16. avgusta 1940) in ga preimenovala v **GLASBENONARODOPISNI REFERAT**. Od 1. septembra 1940 pa do izbruha vojne je mogel Marolt komaj za silo urediti svojo ustanovo. Še sreča, da je bila le skromen »referat«, ker je tako mogla obstati tudi pod okupacijsko oblastjo. Na resno delo seveda v vojnih letih ni bilo misliti, še manj na zapisovanje zunaj Ljubljane, komaj na nabavo kakšne strokovne knjige. Omejiti se je bilo treba na prepisovanje in urejanje zbirke OSNP, ki si jo Marolt v snopičih izposojal iz Etnografskega muzeja.

Osvoboditev je prinesla spremembo imena in »gospodarja«: Glasbeno narodopisni referat je postal **GLASBENO NARODOPISNI INŠTITUT /GNI/ Akademije za glasbo**, vendar ne takoj. Prve mesece je z drugimi referati bivšega prosvetnega oddelka spadal pod novo prosvetno ministrstvo, ki je 6. decembra 1945 izdalo odlok, naj se s 1. januarja 1946 GNI priključi Akademiji za glasbo. Novo sožitje je bilo eden izmed vzrokov, da je profesor na Akademiji Dragotin Cvetko marca 1946 prosil Marolta, naj izdela pravilnik za »folklorni odsek« znanstvenega oddelka, ki se je 1948 preimenoval v »zgodovinsko folklorni oddelek« in na katerem je Marolt potem do smrti deloval kot predavatelj za etnomuzikologijo. S šolskim letom 1948/49 so bila predavanja v novih prostorih GNI, kamor se je bil preselil iz Stiškega dvorca.

Selitve GNI so v prvih poveljnih letih znatno ovirale strokovno delo. Zadeva se je sprožila februarja 1946 in postala pereča poleti 1947, ko naj bi se inštitut umaknil upravi avtobusnega podjetja Slovenije in se stisnil v eno sobo na Bregu 6/I. Ker je Marolt preselitvi ugovarjal, je bila avgusta 1947 napovedana deložacija. Do nje ni prišlo, marveč se je GNI v začetku septembra 1947 preselil v dotlej prazni sobi na Mestnem trgu 24/II (vhod iz Ribje ul. 3) v stari Souvanovi trgovski hiši.

Ob tej priložnosti je GNI končno dobil potrebno pisarniško opremo, zlasti omare za arhiv in knjižnico, narejene po Maroltovih načrtih. Pomnožilo pa se je tudi število osebja, ko je Marolt mogel zbrati okrog sebe prve strokovne sodelavce. Ureditve GNI je postala zgled, na katerega so se ozirali ob ustanavljanju sorodnih inštitutov v drugih republikah Jugoslavije.

Že marca 1946 je pisal Maroltu hrvaški etnomuzikolog Vinko

Žganec, da bi rad oblikoval GNI, ker se je v zagrebškem Etnografskem muzeju ustanovil »Institut za narodnu glazbu« (prednik današnjega Inštituta za etnologiju i folkloristiku). Istega leta je prišel na obisk srbski raziskovalec ljudske glasbe Miodrag A. Vasiljević, 1947 muzikolog iz Skopja, ki so pripravljali ustanovitev Instituta na narodna kultura (sedanji Folkloren institut M. Cepenkov), 1949 pa Cvijetko Rihtman iz Sarajeva, bodoči vodja Instituta za proučavanje folklor, ki je bil ustanovljen v okviru Zemaljskega muzeja. Februarja 1947 je Marolt sklical sestanek o leksikalnem urejanju folklorne gradiva, na katerega sta bila vabljeni tudi Žganec in Vasiljević.

V novih razmerah je bilo spet mogoče začeti s terenskim delom in aprila 1946 je Marolt skupaj z Marijo Šuštar zapisoval v Beltincih pri Murski Soboti prekmurske ljudske ples.

Na »restavraciji« folklornih »znamenitosti« seveda ni pozabil. Z osmimi pari Plesno športnega kluba v Ljubljani je priredil 17. februarja 1946 »poizkusni nastop pred ekipo Akademije narodnih plesov SSSR v ljubljanski operi. Zaplesali so gorenjsko potrkano polko, »nevestin rejč iz Zilje« in »kraško kolo La sclava«. V poročilu Akademiji za glasbo je o tem nastopu rečeno, da je po izjavi vodje ekipe iz SSSR Igorja Moisejeva »docela uspel«. V teh prvih javnih nastopih je zametek Maroltove »plesno-folklorne skupine France Marolt«, ki naj po zamisli svojega ustanovitelja (gl. dopis št. 133 od 10. avgusta 1948) »iz pozabljenja dviga svojski gibno-zvočni folklor slovenskega naroda«.

Zavedajoč se pomembnosti ljudskega izročila za samopotrditev naroda, je Marolt sodeloval v Koroškem zborniku 1946 z pravico »Gibno-zvočni obraz slovenskega Korotana«. Za zbornik Julijska krajina 1946 pa je napisal prispevek »Ljudska glasba in plesi Slov. Primorja«. Pripravljal je tudi učbenik iz folkloristike za slušatelje Akademije za glasbo in leta 1948 začel skupaj z Matijo Tomcem izdajati serijo »Zbirka pokrajinskih mladinskih pesmaric«, v kateri so izšle (v treh zvezkih) priredbe ljudskih pesmi s Koroškega, iz Bele krajine in z Gorenjskega.

Julija 1949, neposredno po predavanju študentom Akademije za glasbo, je Marolta zadela delna možganska kap. Ko je bil še na bolniški postelji, ga je januarja 1950 vznemirila novica, da grozi inštitutu utesnitev (na zahtevo sosedov v hiši) in po zavrtni pritožbi na višjo stanovanjsko komisijo spet selitev. Inštitutu so bili takrat odrejeni prostori na Mestnem trgu 18. Nova pritožba 28. marca 1951 je bila zadnji akt, ki ga je Marolt podpisal za inštitut,

ker je po več srčnih napadih ponoči 6. aprila 1951 umrl za srčno kapjo, še ne 60 let star. Šele zdaj je bila odločba o preselitvi razveljavljena z opombo, naj se inštitutu preskrbijo drugi ustrezní prostori.

Junija 1951, ko je bil na Maroltovem mestu že novi ravnatelj inštituta, Valens Vodusek, je bila izdana odločba o preselitvi v Wolfovo ulico 8/II. Preselitev sta tokrat zahtevali podjetji »Dom« in »Propaganda«, ki sta že bili v pritličju Souvanove hiše. Ker se je GNI upiral preselitvi, je bila 25. julija napovedana deložacija in že določen datum, 2. avgusta, ko naj bi GNI nasilno preselili. Moral je posredovati sam generalni sekretar predsedstva vlade LRS Boris Kocijančič, da je bila deložacija edine tovrstne kulturne ustanove v Sloveniji preklicana. Končno se je GNI pogodil z obema podjetjema, da se bo na njune stroške v septembru preselil v Wolfovo 8, potem ko bosta prostore prenovili. To sta podjetji sicer storili, toda 24. septembra spet zagrozili z deložacijo, ker inštitut ni bil do roka preseljen. Kako upravičeno je bilo upiranje selitvi, se je pokazalo v dneh od 3. – 18. oktobra, ko se je ljubljanskim radovednejšem nudil nevsakdanji prizor: zaradi preozkega stop-

Delo inštituta je ob vseh selitvah najbolj zaznamovalo bivanje "na Wolfovi 8", kjer je ustvarjalno preživel skoraj štiri desetletja. /*Poslopje v Wolfovi ulici ob 50—letnici Glasbenonarodopisnega inštituta, leta 1984/*

nišča je bilo treba inštitutove arhivske omare potegniti z vrvmi do 2. nadstropja in jih seliti skozi okna! Del oprave so inštitutovi sodelavci zaradi bližine Mestnega trga in Wolfove ulice preselili sami z ročnim vozičkom in je bilo tudi to zanimivost, ki je zbujala pozornost tiste jesenske dni.

Ko je še trajala bitka za selitev inštituta, je znova postalo pereče vprašanje Maroltovega naslednika kot ravnatelja ustanove. S 1. junijem 1951 je sicer res prišel na to mesto Valens Vodušek, toda že septembra mu je bilo ponujeno drugo mesto. Oktobra je vabilo postalo ukaz in s 1. decembrom 1951 je moral prevzeti dolžnosti ravnatelja ljubljanske opere. Ker naj bi bila premestitev začasna, je postala v.d. ravnateljica Marija Šuštar, sodelavka za ljudski ples, čeprav se je začelo govoriti o priključitvi inštituta Slovenski akademiji znanosti in umetnosti /SAZU/.

Med Maroltovo boleznijo se je namreč 1949 GNI ločil od Akademije za glasbo in postal samostojna ustanova, podrejena naravnost ministrstvu za znanost in kulturo. Izvedena je bila tudi sistematizacija delovnih mest in delo razdeljeno na tri področja – za ljudsko glasbo, za ljudska pesemska besedila in za ljudski ples, vsako zastopano z enim sodelavcem. Mesto ravnatelja je ostalo nezasedeno od 1. decembra 1951 pa do 1. septembra 1955, ko se je Vodušek vrnil iz Opere.

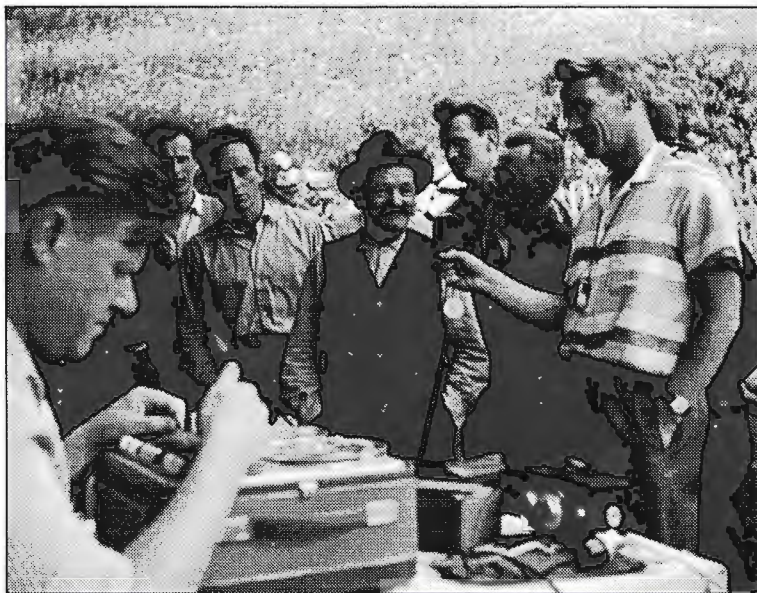
Obdobje medvladja je trajalo pičla štiri leta, a bila so huda, polna vznemirjanj, nasprotovanj od raznih strani, spletkarjenj od tu in tam, na drugi strani pa je bilo uporno vztrajanje in prizadevanje za ohranitev zvestobe Maroltovi dediščini. Sodelavci v inštitutu smo se včasih počutili kot v oblegani trdnjavi, saj je vedno znova grozilo, da izgubimo samostojnost. 9. februarja 1952 je izšel v Slov. Poročevalcu »Poziv slovenskim folkloristom«, naj vendar kaj ukrenejo, ker pristojno ministrstvo ni storilo ničesar, da bi se uredile razmere v GNI. Poleti 1953 smo zvedeli za nameravano priključitev inštituta k SAZU, jeseni istega leta pa nas je vznemirila novica, da se za priključitev GNI potegujeta tudi Etnografski muzej in Akademija za glasbo. Čeravno morda ni bilo vse res, kar se je govorilo, pa nam je povzročilo veliko bridkih in tesnobne zaskrbljenosti in ni bilo lahko verjeti, da botruje nameram o priključitvi samo skrb za blagor ustanove in ljudskega izročila, ne pa še kakšni osebni in prestižni interesi.

A bilo je tudi nekaj svetlih trenutkov, ki so vlivali pogum in samozavest, saj smo mogli ob koncu vsakega leta ugotavljati, da je naše delo rodilo uspeh. Zapisovanju ljudskih pesmi na terenu se

je z veliko vnemo in spretnostjo posvetila Maroltova vdova Tončka kot inštitutova zunanja sodelavka, ki je 1952/53 prepešala Vipavsko dolino, Kobariško in del Tolminskega, pozneje zapisovala tudi na Štajerskem, Gorenjskem, Koprskem in drugod. Uspešno se je razvijala dejavnost plesne skupine, ki je za svoj stoti nastop že lahko priredila »Večer slovenskih ljudskih plesov« v ljubljanski operi, tolikšen je bil njen plesni repertoar.

Leta 1955 je GNI objavil tretji zvezek serije »Slovenske narodsolovne študije« Maroltovo poslednje delo, referat za mednarodni folkloristični kongres IFMC (= International Folk Music Council) 1951 v Opatiji, ki ga sicer ni utegnil povsem dokočati in ga je na kongresu prebral Valens Vodušek. Isto leto je bila iz Maroltove zapuščine objavljena še študija »Slovenski glasbeni folklor«, kot četrti zvezek navedene serije.

Junija 1954 se je izpolnila Maroltova želja, da se je inštitutu po dolgih letih brezuspešnega prizadevanja posrečilo nabaviti študijski magnetofon Grundig, septembra 1954 pa je dobil še terenski baterijski magnetofon The Magnemite Portable. Tega mu je preskrbel in prinesel v dar ameriški psiholog češkega rodu Josef

Po dvajsetih letih dela je inštitut dobil možnosti lastnega snemanja.
/Dr. Valens Vodušek in Uroš Krek pri snemanju na terenu na Srednjem vrhu
nad Martuljkom junija leta 1960/

Brožek, profesor na univerzi v Minneapolisu, Min. Ker je bil ljubitelj ljudske pesmi zlasti slovanskih narodov in ker je imel prijatelje med slovenskimi strokovnimi kolegi (npr. Boža Škerlja, Antona Trstenjaka), se je že prej zanimal za slovenske pesmi in o tem pisal Maroltu. Njegovo pismo je prišlo nekaj dni po Maroltovi smrti. Ko je bil 1953 več mesecev v Jugoslaviji na raziskovalnem delu, je Brožek v juniju obiskal GNI, zvedel za težave z nabavo magnetofona in obljubil pomoč. Leto za tem je osebno prinesel aparat, kakršnega dotlej ni imel noben drug inštitut pri nas. Prvič je bil uporabljen na terenu januarja 1955, ko sta šli Marija Šuštar in Zmaga Kumer z njim snemat v Belo krajino. Ti posnetki pomenijo začetek inštitutovega zvočnega arhiva, toda prav prvi zvočni posnetek smo naredili z Grundigom 13. avgusta 1954, ko je Maroltov prijatelj, takratni minister Heli Modic v inštitutu zapel iz svojega rojstnega Iga »Svitaj se, svitaj, beli dan ...«.

Med pomembne dogodke tistih let štejemo še dva obiska. Holandski etnomuzikolog Jaap Kunst iz Amsterdama je bil v GNI septembra 1952, romunski etnomuzikolog Constantin Brăiloiu iz Pariza pa septembra 1955, ko je predaval v Društvu slovenskih skladateljev v Ljubljani (na pobudo in po posredovanju skladatelja Uroša Kreka).

Leta 1955 je GNI nabavil za svoje sodelavce nekaj »uradne« terenske opreme (dežne pelerine, torbe, bunde), kajti takrat smo od vasi do vasi še pešачili, včasih ure dolgo, po strminah in ravninah, tudi v dežju in snegu, po blatnih in kamnitih poteh, noseč najnujnejšo osebno prtljago v torbi čez ramo, poleg magnetofona in fotoaparata. Prenočevali smo po kmečkih hišah, danes tu, jutri tam, kakor je nanoslo, jedli kjerkoli.

Ko je bilo jeseni 1955 na prvem kongresu jugoslovanskih folkloristov na planini Bjelašnici nad Sarajevom postavljeno vprašanje uvedbe Laban-Knustove kinetografije ali labanotacije za zapisovanje ljudskih plesov in so se navzoči ob predavanju Pina Mlarkarja in Henrika Neubauerja prepričali o uporabnosti tega sistema, je GNI februarja 1956 in 1957 priredil v Ljubljani tečaj, ki sta ga vodila omenjena strokovnjaka. Udeležili so se ga raziskovalci ljudskih plesov in še nekateri drugi folkloristi iz vse Jugoslavije. S tem je bila po zaslugi GNI uvedena labanotacija kot edino veljavna plesna pisava v vse inštitute in so etnokoreologi opustili dotedanje načine zapisovanja, ki so bili vsi bolj ali manj nepopolni, vsekakor preveč vezani na domače plesno gradivo in za mednarodno rabo neprimerni. V GNI je dotlej Marija Šuštar plese zapi-

sovala z besedami, Tončka Maroltova pa si je sestavila svoj »plesopis« iz znakov in figuric.

V začetku aprila 1957 je upravni odbor Etnografskega muzeja sklenil izročiti inštitutu zbirko OSNP »v trajno last«, vsega 234 snopičev, ki sta jih pregledali in inventarizirali Fanči Šarf za muzej in Zmaga Kumer za inštitut. Na Inštitutu za slovensko narodopisje

V petdesetih letih se je inštitut tehnično in kadrovsko okreпил.
/Dr. Zmaga Kumer, Uroš Krek in Marija Šuštar v Vrbi marca leta 1959/

/ISN/, ki je bil leta 1951 ustanovljen pri SAZU, pa so menili, da je pri pesmih glavno besedilo in da spada zbirka tja, saj je ISN dobil pozneje tudi pesmarice in zapise iz Štrekljeve zapuščine. Zaradi odločitve muzeja se je začasno skalilo razmerje med sorodnima ustanovama. Kaj če ni zaradi nastale napetosti spet planila izpod pepela še zmeraj tleča misel o priključitvi GNI k SAZU? Aprila 1958 je namreč dobil GNI glede tega uradni dopis Sveta za kulturo in prosveto, maja 1958 pa se je zdelo to že sklenjena stvar: predsednik SAZU Josip Vidmar je ravnatelju GNI Vodušku zagotovil, da bo GNI pri SAZU posebna enota – »Inštitut za etnomuzikologijo«. Ostalo pa je vendar še pri starem in GNI je nadaljeval svoje delo.

Dotlej občasno sodelovanje z RTV Ljubljana se je v letu 1957 razširilo v ciklus oddaj z naslovom »Pesem slovenske zemlje«.

V maju 1962 je šla ekipa GNI prvič v Rezijo. Raziskovanja se je z italijanske strani udeležil vodja »Centra studi di musica popolare« v Rimu Giorgio Nataletti s sodelavci iz tržaškega radia, od slovenske pa tudi Milko Matičetov iz ISN. Po opravljenem raziskovanju, ki naj bi trajalo nekaj let, je bila v načrtu skupna italijansko-slovenska objava rezijanskega zvočnega gradiva. Do tega pa ni prišlo in glasbeno raziskovanje je ostalo Slovincem. Več let zapored je bilo ena velikih nalog GNI.

Leta 1964 je prišel v GNI takratni tajnik Slovenske matice France Bernik, da bi se pogovoril o novi izdaji Štrekljeve zbirke, pa je iz tega pogovora zrastle načrt za celotno izdajo slovenskega pesemskega izročila. Še isto leto je bil ustanovljen uredniški odbor, ki so ga sestavljali Boris Merhar, Milko Matičetov, Valens Vodušek in Zmaga Kumer. Rokopis za prvo knjigo obsežnega dela »Slovenske ljudske pesmi« je bil oddan v tisk 1969, izšla pa je oktobra 1971. Druga knjiga je sledila čez deset let, tretja leta 1992 in četrta leta 1998.

Pri svojem zbiralnem delu na terenu se GNI nikoli ni kratkovidno omejeval le na pesmi, plese in glasbila, vedoč, da je do tega lažje priti, če se ljudje razgovorijo o šegah, vsakdanjem delu pa tudi o tem, kako so včasih živeli. Zato se v terenskih zapisnikih in na magnetofonskih tarakovih nabira tudi gradivo za raziskovalce materialne kulture, šeg, narečij in drugih območij duhovne in socialne kulture. Široko celostno gledanje na ljudsko izročilo je imelo za posledico lepo število etnoloških dokumentarnih filmov. Sicer so bili narejeni amatersko, z najskromnejšo opremo in z malo denarja, vendar tako uspešno, da je eden prvih, »Lončene piščalke«

Raziskovalci Glasbenonarodopisnega inštituta so beležili pesemsko in plesno izročilo v okvirih matične Slovenije in v zamejstvu. Posebne pozornosti je bila deležna Rezija. /Dr. Zmaga Kumer in dr. Milko Matičetov z Inštituta za slovensko narodopisje pri terenskem delu v vasi Korito v Reziji 21. junija leta 1963/

avtorja Uroša Kreka (z besedilom Zmage Kumer) iz leta 1965, dobil na festivalu amaterskega filma leta 1966 bronasto medaljo. Posebno vrednost ima danes film »Rezija – deveta dežela«, ker je v njem ohranjena podoba doline z vasmi, kakršne so bile pred potresom.

Dne 21. oktobra 1966 je bila prva oddaja nove serije oddaj v RTV Ljubljana z naslovom »Slovenska zemlja v pesmi in besedi«, ki traja še danes ter je postala ena najbolj priljubljenih, najbolj poslušanih oddaj ljubljanskega radia. S to oddajo, ki prinaša primerno komentirane posnetke izvirne ljudske glasbe, je glas o GNI segel do zadnje slovenske vasi in za mnogo uspešnih terenskih snemanj se moramo zahvaliti prav njej. Ob poslušanju pesmi iz drugih krajev se ljudje spomnijo na svoje in želja, slišati se po radiu, jih spodbudi, da se potrudijo oživiti pesemsko izročilo svoje vasi.

Leta 1968 je prišlo do reorganizacije Sekretariata za prosveto in kulturo; po njej ta ni bil več pristojen za financiranje ustanov, ki so bile dotlej v njegovem okviru, torej tudi ne GNI. Ustanova, ki takrat ni bila več mlada, se je nenadoma znašla takorekoč na cesti in si je morala iskati novo streho, če naj bi še naprej obstajala. Toda kje naj jo dobi? Po pretresu vseh možnosti je upravni odbor GNI sklenil, da bo najustreznejše v okviru SAZU. Uresničiti ta sklep pa ni bilo preprosto, ker se je na misel o samostojnem »Inštitutu za etnomuzikologijo« pri SAZU »pozabilo« in je šlo zdaj za združitve z ISN, kar je ta želel že ob svoji ustanovitvi leta 1951. GNI pa je hotel vendarle ohraniti vsaj delno samostojnost, ne samo zaradi svoje starosti in večjega števila sodelavcev, kot jih je imel ISN, marveč tudi zato, ker je bil po svojem uspešnem delu znan doma in v svetu in ni hotel utoniti v anonimnost. Dogovorjeno je torej bilo, da postane SEKCIJA ZA GLASBENO NARODOPISJE pri ISN SAZU, ostane pa v svojih delovnih prostorih v Wolfovi ulici. 1. januarja 1972 je postal GNI delovna enota pri SAZU.

Tako kot vse prejšnje težave niso zavrle dela, ga tudi najnovejše spremembe niso mogle. Leta 1971 začeto raziskovanje Porabja se je nadaljevalo in sodelavci sekcije so več let zapovrstjo zahajali na to pesemsko območje. Smemo reči, da je prav to raziskovanje porabskim Slovencem odprlo vrata v matično Slovenijo, saj je pripomoglo, da je prišlo do stikov na kulturnem področju in je npr. pevski zbor iz Porabja takrat začel prihajati na Tabor pevskega zborov v Šentvid pri Stični.

V februarju 1976 se je na izrecno željo koroških Slovencev v Avstriji začelo etnomuzikološko raziskovanje tamkajšnjega glasbe-

nega izročila, ki naj bi bilo objavljeno kot nadaljevanje zbirke koroških nemških pesmi v redakciji Antona Anderluha. Prva snemanja so bila v Ziljski dolini in so se nadaljevala čez Rož v Podjuno. Ker se je kmalu pokazalo, da bo število zvočnih posnetkov večje, kot smo pričakovali, in ker na objavo v okviru Anderluhove izdaje iz različnih vzrokov ni bilo mogoče računati, je sekcija sklenila sprejeti ponudbo Založništva tržaškega tiska in založbe »Drava« v Celovcu, da pripravi izdajo vseh doslej znanih slovenskih koroških pesmi v več zvezkih.

Novost v terenskem delu je pomenila 1978 začeta in v naslednjih letih izvedena »glasbeno-plesna kulturološka raziskava« rudarske kolonije »Terezija« v Trbovljah.

dr. Zmaga Kumer

Leta 1972 je inštitut postal Sekcija za glasbeno narodopisje pri ISN SAZU, po dvaindvajsetih letih pa je ponovno postal samostojni inštitut. /Člani Sekcije za glasbeno narodopisje z bivšima sodelavkama 12. junija 1981 na Skaručni; od leve proti desni: Julijan Strajnar, Mirko Ramovš, Marija Šuštar, Tatjana Nartnik, Tončka Marolt, Marko Terseglav, dr. Zmaga Kumer; foto dr. Valens Vodušek/

Glasbenonarodopisni inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti je ob svoji **65. obletnici** leta 1999 inštitut z naslednjimi oddelki in raziskovalci: *Oddelek za etnomuzikologijo* (mag. Robert Vrčon, Maša Komavec, mlada raziskovalka Urša Šivic, zunanji sodelavec Julijan Strajnar), *Oddelek za tekstologijo* (dr. Marjetka Golež, dr. Marko Teresežlav, dr. Marija Klobčar in zunanja sodelavka dr. Zmaga Kumer), *Oddelek za etnokoreologijo* (Mirko Ramovš, mlada raziskovalka mag. Marjeta Tekavec), *Zvočni arhiv in studio* (dipl. ing. Drago Kunej). Tehnična sodelavka in tajnica je Tatjana Nartnik. Predstojnica inštituta je dr. Marjetka Golež.

Znanstveni svet GNI sestavljajo: akademik Uroš Krek, izredni član SAZU dr. Milko Matičetov, znanstvena svetnica v pokoju dr. Zmaga Kumer (predsednica), znanstvena sodelavka dr. Marjetka Golež, samostojni strokovni sodelavec v humanistiki mag. Robert Vrčon. 20. 9. 1995 se je ta svet prvič sestel in konstituiral.

Kronološko lahko v teh petnajstih letih nanizamo nekaj pomembnejših dogodkov in dosežkov, ki so jih sodelavci inštituta zapisovali v inštitutski dnevnik.

Leta 1985 je takrat še Sekcija za glasbeno narodopisje ISN štela šest sodelavcev, upravnik celotnega ISN pa je bil etnokoreolog Mirko Ramovš. To funkcijo je opravljal do leta 1991, ko jo je predal Julijanu Strajnarju. Do leta 1990 je inštitut imel prostore na Wolfovi 8, ko je dobil prostore na Novem trgu 5/II. Leta 1994 je s sklepom Predsedstva SAZU ponovno postal samostojni inštitut. Istega leta je namesto praznovanja 60. obletnice dogodek zaznamoval na tri načine:

1. februar 1994 – otvoritev novih prostorov: zvočnega arhiva in studia ter podpis medakademijske pogodbe med Slovensko in Avstrijsko akademijo ter med GNI (tedaj še sekcija) in Phonogrammarchivom z Dunaja o znanstvenem sodelovanju z začet-

nim » pilotskim projektom« – »Shranjevanje in varovanje posnetkov slovenskega gradiva z avstrijskega Koroškega.«

- 2 24. april 1994: 70-letnica rojstva znanstvene svetnice v pokoju dr. Zmage Kumer.
- 3 31. maja 1994 je Predsedstvo SAZU sklenilo, da je GNI ponovno samostojni inštitut.

Znanstvena infrastruktura, ki jo je za stroko do leta 1994 opravljala Sekcija za glasbeno narodopisje in jo sedaj opravlja GNI, je v glavnem naslednja:

Sistematično in izčrpno raziskovanje slovenske ljudske pesmi, glasbe in plesa na temelju terenskih raziskav, evidentiranju in kritični obdelavi virov in gradiva, sistematizaciji in katalogizaciji terenskega arhivskega gradiva s poudarkom na zaščiti in preureditvi zvočnega arhiva, teoretičnih raziskav, objav razprav, virov in gradiva, izdelavi pesemske, zvočne in plesne dokumentacije v obliki knjižnih izdaj, plošč, kaset, CD-jev idr.

Ob 65-letnici Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU njegov kolektiv sestavljajo: Mirko Ramovš, predstojnica dr. Marjetka Golež, Tatjana Nartnik, dr. Marija Klobčar, dr. Marko Terseglav, Drago Kunej, Maša Komavec, zunanji sodelavec Julijan Strajnar, strokovni sodelavec s specializacijo v pokoju, Urša Šivic, mag. Marjeta Tekavec in mag. Robert Vrčon. Na fotografiji manjka zunanja sodelavka dr. Zmaga Kumer, znanstvena svetnica v pokoju.

Prva pomembna naloga GNI je kontinuirano, neprekinjeno izdajanje zbirk slovenskih ljudskih pesmi: *Korpus »Slovenske ljudske pesmi«*, SLP (25 knjig). Naloga vključuje terensko snemanje, dokumentiranje, arhiviranje, glasbeno in tekstovno transkribiranje, katalogiziranje, znanstveno obdelavo zbranega gradiva in objavo posameznih tematsko urejenih zbirk ljudskih pesmi. Naj omenim samo nekatere: Zmaga Kumer, Slovenske ljudske pesmi Koroške, 1. knjiga: Kanalska dolina, 1986; 2. knjiga: Ziljska dolina 1987; Zmaga Kumer, Lepa si, roža Marija... Zbirka slovenskih ljudskih pesmi o Mariji, 1989; Julijan Strajnar, Marko Terseglav, Porabska pesmarica, 1989; Zmaga Kumer, Oj, ta vojaški boben, Slovenske ljudske pesmi o vojaščini in vojskovanju, 1992; Slovenske ljudske pesmi Koroške, 3. knjiga, Spodnji Rož, 1992; Terseglav, Golež, Cvetko, Strajnar: Slovenske ljudske pesmi 3 – Legendarne in socialne, 1992; Julijan Strajnar, Rožmarin – trojezična zbirka slovenskih ljudskih pesmi, 1992; Zmaga Kumer, Čez polje pa svetinja gre, Iz izročila nabožnih pripovednih pesmi na Slovenskem, 1994; Zmaga Kumer, Mi smo prišli nocoj k vam, Slovenske kolednice, 1995. Leta 1998 je izšla četrta knjiga Slovenskih ljudskih pesmi: pripovedne pesmi – ljubezenske (Golež, Kumer, Terseglav, Vrčon). Marko Terseglav, Uskoška pesemska dediščina Bele krajine, 1996; Zmaga Kumer, Vloga, zgradba, slog slovenske ljudske pesmi, 1996. Marjetka Golež, Ljudske balade med izročilom in sodobnostjo/Ballads between Tradition and Modern Times (zbornik referatov), 1998.

Druga temeljna raziskava je *Etnomuzikološka podoba slovenskega ljudskega glasbenega in zvočnega izročila*. Vsebuje temeljite in stalne etnomuzikološke raziskave, ki obsegajo topografske terenske raziskave doslej neraziskanih področij Slovenije, prikaz otroškega vokalnega in instrumentalnega izročila in iger na Slovenskem, urejanje zbirke ljudskih instrumentov, ugotavljanje značilnosti ljudskega petja po posameznih pokrajinah na Slovenskem, raziskava fenomena pritrkavanja na Slovenskem kot enega izvernih pojavov v slovenski ljudski glasbi, raziskava glasbene podobe slovenske Istre.

Tretja raziskava, *Slovenski ljudski plesi*, vsebuje stalne in sistematične etnokoreološke raziskave, ki prinašajo s svojim končnim rezultatom vse značilno plesno izročilo na Slovenskem. Naloga vsebuje stalno terensko delo, dokumentiranje, arhiviranje plesov, kinetogramsko analizo plesov ter knjižne izdaje gradiva in raziskav slovenskih ljudskih plesov po posameznih pokrajinah v Sloveniji ter podobo godčevstva na Slovenskem.

V letu 1993 pa se je prej omenjenim raziskavam pridružila še

ena, in sicer *Preureditev in zaščita zvočnega arhiva GNI ZRC SAZU*, ki je namenjena zaščiti, ohranitvi, preureditvi in publiciranju unikatnega zvočnega gradiva GNI – 1.800 magnetofonskih trakov, filmov, plošč, kaset, videokaset – **edinega znanstvenega zvočnega arhiva na Slovenskem**. To dragoceno gradivo z vsega slovenskega etničnega ozemlja je etnična legitimacija Slovencev, celotna zbirka ljudskih pesmi, instrumentalnih viž, pripovedovanja ter opisov šeg in plesov (50. 000 arhivskih enot). Presnemavanje starih unikatnih posnetkov je obenem priložnost za njihovo sistematiziranje, računalniško dokumentiranje in tonsko čiščenje. Rezultat tega dela je dokončan »pilotski projekt« (mednarodni projekt): 184 originalnih trakov zvočnega gradiva, posnetega 1955 in 1984 na avstrijskem Koroškem, je arhiviranih na 137-ih arhivskih studijskih analognih trakovih in 69-ih digitalnih kasetah (DAT) (Kunej). Vse presneto gradivo je tudi arhivirano in dokumentirano v 164 Zapisnikih, v katerih smo sodelavci GNI s pomočjo terenskih zvezkov in poslušanja trakov sestavili podrobno tehnično in vsebinsko do-

Delo na GNI ZRC SAZU je danes urejeno po sistemu projektnega dela, v katerega so vključeni klasični raziskovalni principi in sodobne metode. Od leta 1994 je predstojnica inštituta Dr. Marjetka Golež.

/Dr. Marjetka Golež junija leta 1999/

kumentacijo o posnetkih. 19.6.1995 je bila v prostorih Avstrijske akademije znanosti in umetnosti slovesnost ob zaključku »pilotskega projekta«, ki je rezultat sodelovanja med GNI in Phonogram-marchivom z Dunaja.

Leta 1996 smo se sodelavci GNI odločili, da začnemo z izdajo zvočnega gradiva na CD-jih, zato smo se povezali z Glasbenim programom Radia Slovenija in podpisali pogodbo o medsebojnem sodelovanju. To sodelovanje naj bi obsegalo skupno produkcijo CD-plošč, medsebojno izmenjavo zvočnega gradiva in sodelovanje inštitutskih sodelavcev pri oblikovanju oddaj iz serije Slovenska zemlja v pesmi in besedi. Leta 1996 smo začeli izdajati niz zgoščenk s skupnim naslovom *Iz arhiva Glasbenonarodopisnega inštituta*.

Delo inštituta določa projektno delo, tako da imamo na Ministrstvu za znanost Republike Slovenije prijavljenih več pomembnejših projektov: 1. *Temeljne raziskave slovenskih ljudskih pesmi, glasbe in plesa*, kjer je v 5. letnem obdobju od 1996 pa do 2001 nosilec dr. Marko Terseglav, 2. *Glasbenonarodopisno izročilo Zvočnega arhiva GNI in drugih pridobljenih zbirk*, kjer je nosilka dr. Zmaga Kumer (1996-1999), 3. *Slovensko ljudsko pesemsko, glasbeno in plesno izročilo*, nosilka dr. Marjetka Golež, 4. *CRP – Temeljne raziskave slovenskih ljudskih pesmi, glasbe in plesa (1996-2001)*, nosilec dr. Marko Terseglav, 5. *Slovenska ljudska glasbena, pesemska in plesna dediščina (1999-2004)*.

Prvi projekt je temeljni in vključuje kompleksne raziskave ljudske duhovne kulture v vseh njenih segmentih, ki omogočajo vedenje o nas samih, pomembni pa so še za uveljavljanje Slovenije v evropskih in svetovnih integracijah. Znanstveno delo poteka na dveh ravneh: a) raziskovanje univerzalnih prvin in b) raziskave specifičnosti, ki jih etnosi oz. narodi ustvarjajo v lastnem kulturno-zgodovinskem in jezikovnem prostoru.

Drugi projekt je Glasbenonarodopisno izročilo Zvočnega arhiva GNI in drugih pridobljenih zbirk. Zvočni arhiv GNI ZRC SAZU predstavlja enega najtrdnjih dokazov slovenske narodne samobitnosti in je nenadomestljiv vir informacij o slovenski ljudski pesemski, glasbeni in plesni ustvarjalnosti. Osnova projekta je torej zaščititi in ohraniti za slovenski narod izredno pomembno unikatno zapuščino ter dati strokovnjakom trdno podlago za znanstveno delo, prav tako pa pridobiti še tisto gradivo zasebnikov ali institucij iz vse Slovenije, ki je neustrezno arhivirano in hranjeno.

Tretji projekt je sistematično in izčrpno raziskovanje ljudske pesmi, glasbe in plesa na temelju terenskih raziskav, evidentira-

nju in kritični obdelavi virov in gradiva, s poudarkom na kontinuiranem terenskem delu, dokumentiranju in analizi gradiva.

Četrti projekt je t.i. projekt Ciljnega raziskovalnega programa, kjer se lotevamo temeljnih raziskav s področja ljudske duhovne kulture – ljudske glasbe, pesmi in plesa, ki določajo identiteto naroda.

Peti projekt je projekt v okviru področja Naravna in civilizacijska podoba Slovencev in Slovenije in je temeljni nacionalno usmerjeni projekt, kjer sodelujejo vsi sodelavci GNI in naj bi s svojimi izsledki zajel vse tiste elemente ljudske duhovne kulture, ki so skupek tradicij, pravil, spoznanj in civilizacijskih sprememb in kot take temelj etnične identite. Prav tako naj bi s tem projektom izdajali zbirke infrastrukturnega pomena za državo Slovenijo, v njih pa naj bi na podlagi arhiviranega in računalniško obdelanega gradiva v raziskavah prikazali tiste prvine in specifičnosti, ki jih je slovenski narod ustvaril v lastnem kulturno-zgodovinskem in jezikovnem prostoru, kjer je gradil svojo duhovno identiteto, z najbolj izvirnimi, spontanimi oblikami ustvarjalnosti.

V letih 1998 in 1999 pa smo na Ministrstvo za znanost in tehnologijo prijaviли raziskovalni program našega inštituta z naslovom *Raziskave slovenske ljudske glasbene in plesne kulture(1999-2004)* (vodja programske skupine je dr. Marjetka Golež), v katerem se ukvarjamo z vprašanji funkcionalne in ustvarjalne komunikacije ljudskega pesništva, glasbe in plesa, ugotavljamo drugačnost obravnavanih elementov glede na visoko umetnost ter različnosti v strukturi, funkciji, poetiki in v življenjskem kontekstu.

V letu 1999 pa smo skupaj z nekaterimi drugimi inštitutu iz ZRC-ja ter tremi tujimi partnerji iz Avstrije, Italije in Madžarske na razpis 5. Okvirnega programa EU prijaviли projekt *Borders in Europe: Cultural, Political, Ethnical and Historical Perspective*.

Perspektive GNI v prihodnje: poleg knjig SLP želi inštitut sam še vnaprej izdajati CD-je, plošče in kasete, si ustvariti računalniško bazo podatkov, Zvočni arhiv GNI naj bi postal državni arhiv Republike Slovenije za tovrstno gradivo, sodelovati želi v evropskih projektih in v oblikovanju slovenske etnične identitete.

GNI je edina ustanova v Sloveniji, ki zbira in hrani zvočno gradivo slovenske ljudske ustvarjalnosti. Hkrati pa je GNI tudi edina ustanova, ki se na Slovenskem ukvarja z znanstvenimi raziskavami ljudske duhovne kulture, kar je najtransparentnejša oblika etnične identitete.

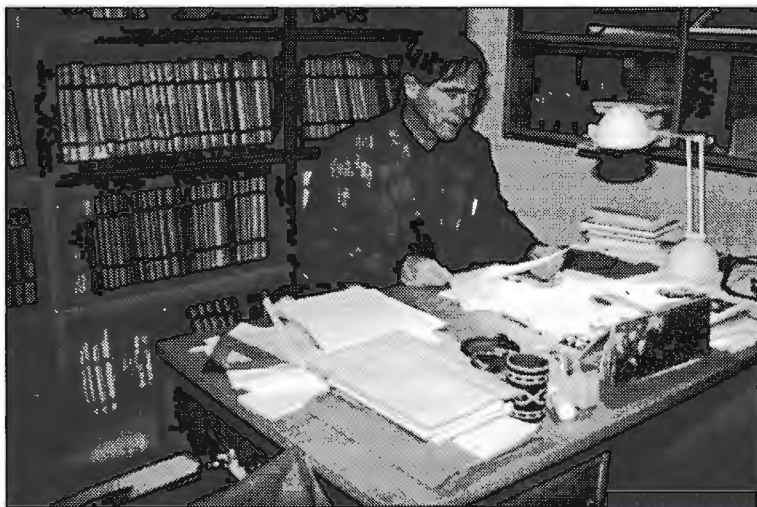
Dr. Marjetka Golež

DELO PO POSAMEZNIH ODDELKIH

ODDELEK ZA TEKSTOLOGIJO

33

V tem oddelku raziskujejo znanstvena svetnica v pokoju dr. Zmaga Kumer, znanstveni sodelavec dr. Marko Terseglav, znanstvena sodelavka dr. Marjetka Golež in od leta 1998 asistentka z doktoratom dr. Marija Klobčar. Vsi štirje se ukvarjajo z besedili ljudskih pesmi, njihovo vsebinsko in formalno analizo. Zmaga Kumer se ukvarja s komparativnimi študijami na področju raziskovanja balad, z ritmično in verzno analizo, z inštrumenti, z zbirkami ljudskih pesmi idr. Marko Terseglav se posveča teoretskim vprašanjem folkloristike, vprašanjem ljudske in umetne pesmi, življenju

Raziskovalci oddelka za tekstologijo in oddelka za etnomuzikologijo se z različnih zornih kotov lotevajo vprašanj ljudskih pesmi, njihove vsebinske, oblikovne in etnomuzikološke analize in življenjskega konteksta. /Dr. Marko Terseglav z oddelka za tekstologijo, november 1999/

65 let

Ljudske pesmi v sodobnem času, razmerju med folkloristiko in etnologijo idr. Marjetka Golež raziskuje podobo človeka v ljudski pesmi, vlogo ženske v ljudski baladi, zanimata jo ljudska pesem in umetna poezija, predvsem elementi ljudskega v sodobni slovenski poeziji, prozi, posebna muzikalnost ljudskega v sodobni poeziji, medbesedilni aspekti med ljudskim in umetnim ter teme in vsebine v ljudskem pesništvu. Marija Klobčar pa se je usmerila k preučevanju družinskih balad, k njihovemu socialnemu ozadju, hkrati pa se ukvarja z vprašanji socialne problematike v pesemskem izročilu Tuhinjske doline.

Za znanstveno raziskovanje ljudskega pesemskega gradiva je potrebno strokovno arhivirano in obdelano ljudsko gradivo, ki ga posnamemo na terenu. Zato nam je poleg rokopisnih zbirk (od OSNP do zapuščine Valensa Voduška) v posebno pomoč zbirka zvočnih posnetkov ljudskih pesmi in inštrumentalnih melodij, deloma s transkripcijami, s kartotekami na listkih v šestih izvodih, da je mogoče vsako pesem najti po šestih kriterijih: po tekoči številki, po kraju zapisa, po vsebini besedila, po prvem verzu, po začetku melodije in po metričnem obrazcu.

Dr. Marjetka Golež

ODDELEK ZA ETNOMUZIKOLOGIJO

V oddelku so zaposleni mag. Robert Vrčon, magister etnologije – samostojni strokovni sodelavec v humanistiki; raziskovalki Maša Komavec, profesorica glasbe – asistentka; Urša Šivic, diplomirana muzikologinja – asistentka, in zunanji sodelavec Julijan Strajnar, diplomirani etnolog, strokovni svetnik v pokoju.

Etnomuzikologi sodelujejo v vseh temeljnih raziskavah Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU, ki so:

Temeljne raziskave slovenske ljudske pesmi, glasbe in plesa; Slovensko ljudsko pesemsko izročilo.

V okviru teh projektov nastajajo knjižna zbirka Slovenske ljudske pesmi (4 knjige) in zgoščenke s primeri iz knjig, kjer etnomuzikologi sodelujejo z topografsko terensko obdelavo doslej še neraziskanih slovenskih področij, pripravljanjem trakov za transkribiranje, evidentiranjem in etnomuzikološko obdelavo gradiva. Pesemske melodije urejajo, transkribirajo, transponirajo, obdelajo in analizirajo. Pri pripravah za tisk izdelajo čistopise, naredijo redak-

cije melodij, kazal in komentarjev ter urejajo nekatera kazala: kazalo melodij po tonskem obsegu in tonskih nizih, kazalo melodij po kadenčnih tonih ter nekatera druga (kazalo pesmi po krajih in pokrajinah, kazalo zapisovalcev...). Pri zgoščenkah sodelujejo pri selekciji pesemskih primerov in pišejo etnomuzikološke komentarje o izbranih primerih. Prav tako etnomuzikologi sodelujejo pri raziskavi Slovenske ljudske pesmi Koroške ter knjižni zbirki Slovenske ljudske pesmi Koroške (5 knjig), in sicer s terenskim delom in transkribiranjem.

Sodelujejo pri nastajanju in izdajanju drugih strokovnih, poljudnih in znanstvenih publikacijah (transkribiranje, analiziranje in etnomuzikološki komentarji)

Pri projektu **Preureditev in zaščita zvočnega arhiva GNI** etnomuzikologi sodelujejo pri katalogizaciji in sistematizaciji terenskega arhivskega dela, pri evidentiranju in arhiviranju trakov z izdelavo podrobnih vsebinskih zapisnikov ob pomoči terenskih zvezkov in poslušanju trakov.

V okviru etnomuzikološkega oddelka nastajajo še raziskave »Otroško zvočno izročilo« in »Zvok in ljudske šege« (Igor Cvetko do 1997), »Ljudsko petje na Slovenskem« (Robert Vrčon), »Ljudska glasba Istre in njena identiteta« (Maša Komavec), »Muzikološki vidik preobražanja umetne pesmi v ponarodelo v drugi polovici 19. stoletja« (Urša Šivic), »Pritrkavanje na Slovenskem« (Julijan Strajnar).

Sodelavci in sodelavke oddelka za etnomuzikologijo posredujejo gradivo in nasvete vsem, ki to potrebujejo za znanstveno, pedagoško, kulturno-prosvetno ali umetniško delo, poleg tega sodelujejo v raznih projektih izven rednega inštitutskega dela z etnomuzikološkega področja in redno ali občasno predavajo na šolah ter obeh slovenskih in tujih univerzah. Etnomuzikološko podobo slovenskega ljudskega glasbenega in zvočnega izročila predstavljajo na strokovnih in znanstvenih posvetovanjih in kongresih z referati ali brez, in sicer doma in v tujini, teoretične raziskave, vire, gradiva in zvočne dokumentacije objavljajo v obliki razprav, knjižnih izdaj, kaset, plošč, zgoščenk, radijskih oddaj... Sodelujejo z drugimi sorodnimi institucijami ter domačimi in tujimi univerzami.

Oddelek za etnomuzikologijo s sistematičnim, načrtnim in izčrpnim raziskovanjem ljudske glasbe in pesmi pripomore k prepoznavanju in opredeljevanju elementov ljudske duhovne kulture. Na temelju topografskih terenskih raziskav doslej neraziska-

nih področij, evidentiranju in kritični obravnavi virov in gradiva s pomočjo zvočnega arhiva GNI ter s sodelovanjem s tekstologi in etnokoreologi v inštitutu etnomuzikologi opredeljujejo etnično identiteto in gradijo duhovno podobo naroda v najbolj izvernih in prepoznavnih prvinah. V okviru evropskega prostora raziskujejo univerzalnost in specifičnost slovenske pesemske in glasbene dediščine. Osvetljujejo vprašanja izvira, posredovanja, recepcije in spreminjanja ljudske glasbe skozi čas, saj sledi lastnim notranjim zakonitostim razvoja in transformacije. V okviru varovanja naravne in kulturne dediščine slovenskega področja izhajajo razne publikacije ter natisnjene ugotovitve in izsledki, ki so na voljo tako strokovnjakom kot tudi ljubiteljem ljudske glasbe.

Maša Komavec

ODDELEK ZA ETNOKOREOLOGIJO

Že ob ustanovitvi inštituta je imel France Marolt v načrtu tudi raziskovanje ljudskega plesa, kar potrjujeta obe njegovi študiji iz tistega časa, »Tri obredja iz Zilje« in »Tri obredja iz Bele krajine«. Vendar se je resno etnokoreološko delo začelo šele, ko je sodelavka inštituta postala Marija Šuštar in ji je Marolt poveril raziskovanje ljudskega plesa, ki naj bi zajemalo zbiranje gradiva na terenu, njegovo sistemizacijo in katalogizacijo, znanstveno obdelavo ter izdaje zbirke. Šuštarjeva se je posvečala predvsem prvi nalogi, se pravi zbiranju gradiva na terenu in je tu opravila pionirsko delo, saj je večina gradiva, ki se nahaja v arhivu inštituta, rezultat njene zbiranja. Ob tem ji je bila v pomoč zunanja sodelavka inštituta Tončka Marolt, ki je za arhiv prispevala okoli 150 zapisov ljudskih plesov. Šuštarjeva je postavila temelje za sistematizacijo in katalogizacijo gradiva ter pripravila tri zbirke izbranih plesov Koroške (1958), Primorske (1958) in Prekmurja (1968). Po upokojitvi Marije Šuštarjeve (1966) je njeno delo prevzel Mirko Ramovš, ki ga opravlja še danes. Ramovš nadaljuje raziskovanje na terenu, vendar se intenzivneje posveča znanstveni obdelavi gradiva, predvsem osrednjim tipom plesnega izročila na Slovenskem. Izsledke tega dela je objavil v antologiji plesnega izročila na Slovenskem z naslovom »Plesat me pelji« (1980). Dokončal je tudi sistematizacijo gradiva, ki je temelj za njegovo katalogizacijo. S pokrajinskimi zbirkami plesnega gradiva pod naslovom »Polka je ukazana« nadalju-

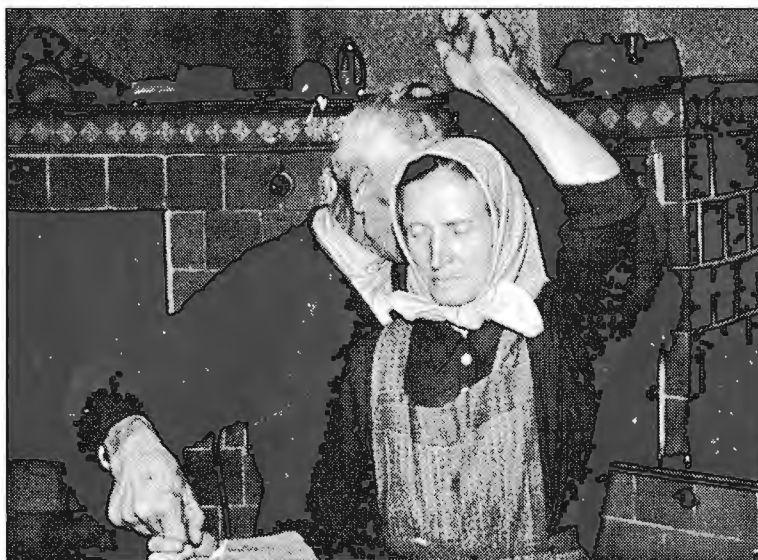
je že leta 1958 zastavljeno delo Marije Šuštarjeve. Leta 1996 je postala sodelavka oddelka za etnokoreologijo Marjeta Tekavec, ki je 1999 magistrirala s temo »Vplivi godčevstva na oblikovanje plesnega izročila na Slovenskem«, kar nakazuje njeno nadaljnjo usmeritev v znanstvenih raziskavah ljudskega plesa.

Mirko Ramovš

ZVOČNI ARHIV IN STUDIO

37

Zamisel o nastanku zvočnega arhiva slovenske ljudske glasbe sega v obdobje ustanovitve Glasbenonarodopisnega inštituta (GNI), takrat Folklornega inštituta, saj že v ustanovni listini inštituta zasledimo v poglavju, ki govori o namenu in delu inštituta, med temeljnimi nalogami inštituta tudi »sestavljanje čim popolnejše zbirke slovenske glasbene folklore«, zlasti z »zapisovanjem in fonografiranjem folklornega gradiva. V ta namen je poskušal France Marolt še pred uradnim začetkom dela v inštitutu pridobi-

Maroltovo zamisel o raziskovanju "gibno - zvočnega izraza" Slovencev uresničuje oddelek za etnokoreologijo. /Prikaz štajeriša v Gornjem Seniku 4. marca leta 1970; foto Mirko Ramovš/

ti fonograf za potrebe dela na terenu. Kljub jasnim namenom in željam po nakupu prenosne snemalne naprave ter dobremu pregledu snemalne tehnologije po svetu pa zaradi številnih zapletov ter finančnih težav do nakupa še polnih 20 let ni prišlo.

Prve zvočne zapise pridobi GNI najverjetneje z letom 1936, ko Marolt na *Radio oddajni postaji Ljubljana* prične s serijo oddaj Slovenska narodna pesem. V prispevkih je med svoja predavanja uvrščal tudi značilne ljudske pesmi (večinoma v njegovih zborovskih priredbah), ki so jih na radiu posneli na gramofonske plošče in je eno kopijo teh plošč dobil v last tudi inštitut. Kasneje so posnetke za oddaje pripravljali in posneli vnaprej. Tako nastalo zvočno zbirko gramofonskih plošč pa Marolt omeni kot inštitutsko lastnino prvič šele v poročilu Narodni vladi Slovenije v poročilu z dne 30. 6. 1945, kjer je med drugimi zbirkami GNI omenjena tudi zvočna zbirka 50. obojestranskih plošč (z 78 obrati na minuto ter široko brazdo zapisa). Tako GNI prvič poseduje tudi zvočne zapise ljudske glasbe in se s tem začne uresničevati želja po ustvarjanju zvočnega arhiva slovenske ljudske glasbe, ki po Maroltovih besedah predstavlja »najkritičnejše dokazilo našega zvočnega folklor«.

Inštitutova prizadevanja za zvočni arhiv so v prvih povojnih letih usmerjena na snemanje in zbiranje gramofonskih plošč (»fonoplošč«), saj so bile plošče takrat razširjen, preizkušen in kvaliteten zvočni nosilec. Število tovrstnih plošč v arhivu GNI v različnih poročilih močno niha (od 83 obojestranskih plošč iz poročila leta 1950, do dosti manjšega števila v kasnejših dokumentih); danes šteje ta zbirka 78 plošč, od katerih je dosti plošč s posnetki priredb tuje ljudske glasbe.

V začetku petdesetih let ponovno zasledimo v GNI močna prizadevanja za nakup lastne terenske snemalne aparature. Po večletnih prizadevanjih dobi inštitut leta 1954 kar dva magnetofona, Grundig TK 9 Reporter ter terensko baterijsko aparaturo Apli-corp – Magnemiti Recorder model 610 C. Prvič so bili magnetofonski terenski posnetki narejeni januarja 1955 v Beli krajini in so najstarejši ohranjeni magnetofonski posnetki v zvočnem arhivu GNI. Pridobitev prenosnega magnetofona predstavlja prelomnico pri terenskem delu inštituta in pomeni temeljni pogoj za nastanjanje zvočnega arhiva GNI. Z leti je inštitutu uspelo dobiti tudi sodobnejše magnetofone, med drugimi tudi mono Nagro III ter stereo Nagro IV S, ki so s svojo tehnično kvaliteto, baterijskim napajanjem in priročnostjo omogočali izdelavo kvalitetnih posnetkov tudi v odročnejših krajih in zahtevnejših razmerah ter s tem

zadovoljiti potrebe raziskovalcev in stroke. Do sredine devetdesetih let je predstavljalo magnetofonsko snemanje temeljni način terenskega zapisovanja in dokumentiranja narodopisnega gradiva, kar se odraža tudi v količini magnetofonsko posnetega arhivskega gradiva. Tako pomenijo danes posnetki na magnetofonskem traku osrednji del zvočnega arhiva GNI.

Od leta 1994 pa se pri terenskem dokumentiranju zvočnega gradiva v GNI uporablja pretežno digitalna tehnologija – prenosni DAT kasetofon. Zato je najnovejše terensko gradivo posneto v digitalni tehniki in shranjeno na DAT kasetah, ki so v zadnjih letih postale prevladujoč zvočni nosilec tako za terenske posnetke kakor tudi za varnostne kopije starejših analognih posnetkov v arhivu GNI.

Zvočno zapisovanje terenskega gradiva se je v glasbenem narodopisju uveljavilo zelo kmalu po iznajdbi fonografa – Edisonove aparature, ki je lahko zapisala zvok na voščeni valj. V Evropi so med prvimi narodopisci uporabljali fonograf madžarski raziskovalci. Iz tega zgodnjega obdobja zvočnih snemanj imamo tudi Slovenci prve posnetke ljudske glasbe. V letu 1898 je Vikár Béla med drugimi posnel v kraju Tišina (Csendlak) v Prekmurju tudi nekaj slovenskih pesmi. Presnetke teh trinajstih pesmi je GNI v začetku leta 1996 dobil od Oddelka za ljudsko glasbo Muzikološkega inštituta madžarske akademije znanosti in jih zdaj hrani v svojem zvočnem arhivu kot najstarejše zvočne posnetke slovenske ljudske glasbe. Nekoliko mlajši so posnetki ruske folkloristke J. E. Linjeve, ki se je na svojih potovanjih leta 1912 in 1913 ustavila tudi v okolici Bleda in posnela nekaj večglasnih fantovskih ljudskih pesmi. Presnetke šestih pesmi hrani arhiv GNI že od 2. polovice petdesetih let, predstavljajo pa le majhen del posnetega slovenskega ljudskega izročila te znanstvenice. Ostalo njeno gradivo je shranjeno v Sankt-Peterburgu (prej Leningrad).

Tik pred začetkom prve svetovne vojne pa smo Slovenci prvič dobili svoj fonograf in z njim prišli do prvih lastnih posnetkov.. Ohranjene terenske fonografske posnetke dr. Jura Adlešiča, ki jih je leta 1914 naredil v krajih Adlešičih in Preloki po navodilu *Odbora za nabiranje slovenskih narodnih pesmi z napevi*, je GNI skupaj z dodatnimi transkripcijami prejel od Etnografskega muzeja leta 1957. 19 voščениh valjev, med katerimi je nekaj poškodovanih, hrani danes GNI v svojem arhivu in so najstarejši zvočni nosilec v arhivu. V sodelovanju s Phonogrammarchivom iz Dunaja so bili narajeni presnetki na magnetofonski trak, tako da je bil omogočen dostop do posnetega gradiva.

Omenjeni posnetki pomenijo zgodnje obdobje zvočnega snemanja v svetovnem merilu in spadajo med najstarejše zvočne posnetke slovenske ljudske glasbe in verjetno tudi slovenske glasbe nasploh.

Skrb za zvočni arhiv GNI je bila do leta 1993 v okviru celotnega GNI. V tem letu pa je zaradi obsežnosti zvočne zbirke in nevarnosti, da posneto gradivo zaradi starosti in neprimernih pogojev hranjenja propade, inštitut ustanovil nov oddelek na GNI – Zvočni arhiv in studio z enim delovnim mestom, kjer se je zaposlil raziskovalec Drago Kunej, univ. dipl. inž. elektrotehnike. V začetku leta 1994 so bili svečano odprti novi prostori arhiva in presnemalnega studia. Arhivski prostor je primerno mehansko in protipožarno zavarovan ter klimatiziran, studio pa tehnično tako opremljen, da se lahko v njem opravljajo arhivska presnemavanja različnega originalnega gradiva na nove, modernejše in za arhiviranje ustrežnejše nosilce zvoka. Še istega leta je GNI postal član mednarodnega združenja zvočnih in avdiovizualnih arhivov (IASA), Drago Kunej pa član mednarodnega združenja tonskih mojstrov (AES). V okviru triletnega mednarodnega projekta Preureditev in zaščita zvočnega arhiva GNI je bil skupaj s Phonogrammarchivom Avstrijske akademije znanosti z Dunaja zelo uspešno zaključen pilotski projekt zaščite slovenskega ljudskega zvočnega gradiva, posnetega na avstrijskem Koroškem v letih 1955 – 1984. Projekt je obsegal obdelavo in presnemavanje okoli 140 ur gradiva na analogne arhivske trakove in DAT kasete ob sprotne dokumentiranju gradiva ter računalniški obdelavi. V novem temeljnem projektu Glasbenonarodopisno izročilo Zvočnega arhiva in drugih pridobljenih zbirk je delo oddelka usmerjeno predvsem na zaščito in obdelavo tistega zvočnega gradiva arhiva GNI, ki je najbolj ogroženo in v nevarnosti za propad ter pridobivanje novih zvočnih zbirk slovenskega ljudskega izročila drugih sorodnih institucij ter posameznikov, ki večinoma tudi niso ustrezno shranjene in obdelane.

Najpomembnejše delo oddelka je zaščita zvočnega gradiva s pomočjo izdelave kvalitetnih arhivskih kopij, saj so do nedavnega v arhivu bili le izvorniki brez delovnih in zaščitnih kopij. To je zaradi staranja in stalne uporabe originalov pomenilo veliko nevarnost uničenja posnetega gradiva. Pomembno nalogo pa pomeni tudi natančna obdelava in dokumentiranje presnetega gradiva, ki je s tem dostopno tudi v računalniški obliki ter zato preglednejše in enotneje urejeno.

Drago Kunej se poleg osnovnega dela pri arhiviranju zvočne-

ga gradiva ukvarja s tehničnimi možnostmi arhiviranja zvočnega in avdiovizualnega gradiva ter raziskuje nekdanje snemalne naprave, postopke in načine snemanja. Posveča se tudi akustičnim in tehničnim vprašanjem etnomuzikološkega zvočnega snemanja na terenu, predvsem izbiri in postavitvi ustreznih mikrofонов, izbiri primerne snemalne postopka ter uporabi ustreznega načina zvočnega zapisa.

Danes ima Zvočni arhiv GNI poleg 1628 na terenu posnetih magnetofonskih trakov slovenskega ljudskega gradiva (posnetih od leta 1955 do danes) v arhivu tudi manjše zbirke magnetofonskih presnetkov tuje ljudske glasbe, presnetke nekaterih radijskih oddaj *Slovenska zemlja v pesmi in besedi*, zbirke trakov z izbranimi primeri ljudske glasbe za predavanja, simpozije, referate, radijske in televizijske oddaje idr, ki skupno zajemajo nekaj več kot 400 magnetofonskih trakov. V arhivu GNI je tudi preko 300 arhivskih trakov – kopij originalnih trakov, ki so bili narejeni kot zaščita originalnega gradiva.

Poleg najobsežnejše zbirke magnetofonskih trakov pa vsebuje zvočni arhiv GNI tudi številne druge zvočne nosilce s posnetim ljudskim gradivom. Že omenjeno zbirko voščenih valjev ter starih gramofonskih plošč dopolnjuje jo zbirka novejših gramofonskih

Od leta 1955 so raziskovalci Glasbnonarodopisnega inštituta med drugim posneli 1628 magnetofonskih trakov, na katerih je več kot 40.000 posnetkov slovenskih ljudskih pesmi in instrumentalnih melodij. /Julijan Strajnar s pevci pri snemanju na Hrenovi 17. marca 1968/

plošč (preko 200 plošč), zbirka objavljenih in na terenu posnetih zvočnih kaset (okoli 310 kaset) ter v zadnjem času tudi zbirka objavljenih CD plošč (skoraj 70 plošč). Arhiv hrani danes tudi preko 110 na terenu posnetih DAT kaset ter skoraj enako število arhivskih DAT kaset s presnetki originalnih magnetofonskih trakov.

Poleg izključno zvočnega gradiva pa je v arhivu tudi 32 dokumentarnih filmov z glasbenonarodopisno tematiko ter okoli 70 video kaset. Od leta 1995 ima GNI tudi svojo Hi8 video kamero za terenska snemanja. Do sedaj je tako dokumentiranega gradiva na okoli 15. video kasetah Hi8 formata, ki pa imajo tudi ustrezne delovne kopije na VHS sistemu.

V nekaj letih se je delo v oddelku GNI – Zvočnem arhivu in studiu zelo popestrilo in razširilo. Temeljnemu namenu in delu oddelka – zaščiti, sistematizaciji, obdelavi in arhiviranju že posnete zvočnega gradiva GNI – so se pridružile tudi druge, zelo pomembne zvočne dejavnosti. Tako oddelek aktivno sodeluje pri sprotne zbiranju in snemanju novega gradiva na terenu ter pri izbiri in obdelavi zvočnega gradiva za objavo. Prizadeva si za pridobitev in arhiviranje zunanjih zvočnih zbirk slovenske ljudske glasbe, ki so v lasti drugih institucij in posameznikov, ter za čim širše in plodno sodelovanje s sorodnimi institucijami doma in po svetu. Veliko pozornost pa posveča tudi stalnemu izobraževanju in spremljanju novih izsledkov glede terenskega snemanja, arhiviranja, zaščite, sistematizacije ter obdelave zvočnega in avdiovizualnega gradiva.

Drago Kunej

SADOVI SKUPNIH PRIZADEVANJ

Ko se oziram na minulih 65 let, smemo reči, da je bil inštitut zmeraj središče etnomuzikološkega dela v Sloveniji. Čeprav so se tudi nekateri posamezniki zunaj njega strokovno ali ljubiteljsko ukvarjali z ljudskim izročilom, so vendar vsi, ki so želeli kakšno pojasnilo, nesvet, gradivo o pesmih, glasbilih ali plesih, prihajali k nam, pisali ali se oglašali po telefonu. Naši obiskovalci iz domovine in tujine niso samo strokovni kolegi, ne samo vodje raznih pevskih ali plesnih skupin, marveč tudi posamezniki, ljubitelji, skladatelji, študenti in dijaki. Skratka, nemalo delovnega časa porabimo tudi za take stvari, ki pa so pomembne za popularizacijo naše-

ga glasbenega in plesnega izročila. S svojimi dognanji prispevamo tudi k spoznavanju umetniške izraznosti slovenskega naroda, ki je prav s svojo kulturo, tudi ljudsko, nemalo dodal k evropski duhovni podobi od najstarejših časov do današnjih dni.

Uspelo nam je opraviti toliko dela, da nam ni treba biti neprijetno podati obračun. Sadovi 65-letnega prizadevanja so vidni in razveseljivi.

Arhiv obsega naslednje enote: 20.000 rokopisnih pesemskih in plesnih zapisov, h katerim štejemo zbirko OSNP izpred prve svetovne vojne z ok. 13.000 številkami, zapise Franceta Marolta, Tončke Marolt, Marije Šuštar ter vrsto manjših zbirk inštitutovih sodelavcev, drugih zbiralcev in samih pevcev;

1628 magnetofonskih trakov z več kot 40.000 zvočnimi posnetki slovenskih ljudskih pesmi in inštrumentalnih melodijh, ki so jih od leta 1955 posneli po vseh pokrajinah etnične Slovenije inštitutovi sodelavci, nekaj pa je tudi kopij posnetkov redakcije za ljudsko glasbo pri RTV Ljubljana in Koper ter posnetkov, ki so jih zbrali Pavle Merku iz Trsta v Beneški Sloveniji, France Cigan na Koroškem in Nežka Vavpotič v Halozah, kopije zapisov iz Vrazove, Korytkove, Cafove in drugih zbirk 19. stol., ki jih hranita rkp. oddelk Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani in Vseučiliška knjižnica v Zagrebu, kopije zapisov iz 1819, shranjenih v arhivu dunajske Gesellschaft der Musikfreunde, kopije zapisov, ki so bili objavljeni v raznih slovenskih časopisih in revijah ter film s posnetki Tschinklove zbirke kočevskih ljudskih pesmi, ki jih hrani Deutsches Volksliedarchiv v Freiburgu;

- zbirka zapisov slovenskih ljudskih plesov v mednarodni plesni pisavi labanotaciji, 1100 številk;
- zbirka etnoloških podatkov o godcih, glasbilih, načinu petja, o šegah, nošah, verovanju, raznih opravilih itd., ki so izpisani iz terenskih zapisnikov ali prepisani z magnetofonskih trakov in ki jih oštevilčene, vsebinsko urejene hranimo kot dopolnilno gradivo glasbenega oz. plesnega izročila, skupaj 1.250 enot.
- fototeka s 4.636 negativni posnetkov ljudskih pevcev, godcev, etnografskih posebnosti ipd. in diateka s 616 barvnimi posnetki;
- zbirka 32 dokumentarnih filmov (3–16 mm, 29–8 mm; črno-belih, 25 barvnih), ki so jih v letih od 1961 do 1973 posneli Uroš Krek, Valens Vodušek, Julijan Strajnar, Mirko Ramovš in (cnega) Slavko Jančar kot gost; 6 filmov je ozvočenih. V zadnjem času še videoteka.

Za rokopisne zapise in transkripcije zvočnih posnetkov je na-

rejena kartoteka na listkih v šestih izvodih, da je mogoče vsako pesem najti po šestih vidikih: po tekoči številki, po kraju zapisa, po vsebini besedila, po prvem verzu, po začetku melodije in po metričnem obrazcu. Zvočni posnetek je zares uporabljiv šele skupaj s transkripcijo, ki obsega notni zapis melodije, narečni zapis besedila in vse potrebne podatke, zapisane na pripadajočem ovitku. Transkripcije so shranjene v oštevilčenih mapah, za vsak trak po ena. Podobno je urejena zbirka plesnih zapisov.

Delo strokovnih sodelavcev GNI se ni nikoli omejevalo zgolj na zbiranje in raziskovanje, marveč je vedno bilo in je še širše kulturno–prosvetno, družbeno, ker upošteva tudi praktično uporabo gradiva in popularizacijo ljudske glasbe v naši družbi. Zato že trideset let sodelujemo s strokovnimi in poljudno pisanimi oddajami pri RTV Ljubljana, Koper, Trst, Sarajevo. V tem času smo pripravili okrog 420 radijskih in televizijskih oddaj, največ za radio Ljubljana, potem pa še za radijske postaje Koper in Trst, Sarajevo, Lugano, Gradec in Bologno. V okviru slovenskega radia je bilo največ prispevkov v oddaji Slovenska zemlja v pesmi in besedi idr. Podatki pa kažejo, da je bil prispevek posameznih sodelavcev na Radiu in TV takšen: Zmaga Kumer – 110 oddaj, Mirko Ramovš – 103, Julijan Strajnar – 75, Marko Terseglav – 50, Drago Kunej – 25, Marjetka Golež – 13, Igor Cvetko – 11, Valens Vodusek – 10, Robert Vrčon – 5 in Uroš Krek – 3. Nekatere od teh oddaj so bile objavljene na kasetah. Popularizaciji so namenjene tudi izdaje gramofonskih plošč in zbirk pesmi, plesov ter drugega gradiva. Sodelavci sekcije se udeležujejo domačih in mednarodnih strokovnih kongresov, simpozijev in sestankov, ponavadi kot referenti, večkrat pa so bili tudi sami organizatorji. GNI ima dolgoletne stike z vsemi sorodnimi ustanovami po svetu. O ugledu naše ustanove v strokovnem svetu priča dejstvo, da je pobuda za medsebojne stike prišla večkrat od tujih strokovnjakov in da vabijo naše sodelavce v članstvo raznih strokovnih žirij in odborov.

Kratek pregled sodelovanja s tujimi ustanovami in združenji bi bil naslednji: AVSTRIJA – Fonogramski arhiv pri dunajski Akademiji za znanost; IOF (madnarodna organizacija za folkloro), Dunaj; Institut für Volksmusikforschung, Dunaj; Institut für Musikalische Volkskunde, Innsbruck; Österreichisches Volksliedwerk, Dunaj. BiH – Zemaljski muzej BiH, Sarajevo; Muzička akademija, Sarajevo. BOLGARIJA – Folklorni institut bolgarske Akademije znanosti in umetnosti, Sofija. HRVAŠKA – Institut za etnologiju i folklor, Zagreb. ITALIJA – Università degli Studi di Bologna

Dipartimento di Musica e Spettacolo. JUGOSLAVIJA – prejšnje povezave s sorodnimi inštitucijami še niso ponovno zaživele. MADŽARSKA – Muzikološki inštitut madžarske Akademije znanosti in umetnosti, Budimpešta; ECTC – Evropski center za tradicijsko kulturo, Budimpešta. MAKEDONIJA – Institut za folklor Marko Cepenkov, Skopje. NEMČIJA – Etnološki oddelek Humboldtove univerze, Berlin; Deutsche Volksliedarchiv, Freiburg; Muzikološki seminar, Regensburg. POLJSKA – Oddelek za folklorno glasbo pri poljski Akademiji znanosti, Varšava, RUSIJA – Etnografski inštitut Akademije znanosti, St. Petersburg. SLOVAŠKA – Muzikološka sekcija SAV, Bratislava.

Združenja: IASA – mednarodno združenje zvočnih arhivov; ICTM – Mednarodno združenje za ljudsko glasbo, New York; Komisija za ljudsko pesništvo pri SIEF (Société International d' Ethnologie et de Folklore).

Vsi se udeležujejo tudi pedagoško kot predavatelji, bodisi na visokih šolah ali raznih seminarjih.

Zmaga Kumer, Marko Terseglav

Hkrati z zapisi ljudskih pesmi in plesov je arhiv Glasbenonarodopisnega inštituta dopolnjevala dokumentacija o življenju samem. /Pri česanju perja na Gornjem Seniku v Porabju leta 1970/

SODELAVCI OD 1934 DO 1999

Ob ustanovitvi Folklornega inštituta oktobra 1934 je bil Franče Marolt hkrati vodja in edini sodelavec.

Novembra 1935 je banska uprava dodelila inštitutu za tri mesece konservatorista Draga Žagarja, ki naj bi pomagal prepisovati zbirko OSNP. Januarja 1936 je bil za isto delo dodeljen konservatorist Ivan Rupnik. Ta je delal do konca marca 1936, ko je bilo ustavljeno izplačevanje »Bednostnega fonda«.

Decembra 1939 je odbor GM nastavljal inštitutu za pisarniško pomočnico Maro Breskvar (poznejšo korepetitorico v ljubljanski operi), ki pa je delala v FI samo do konca januarja 1940.

Ko je FI postal referat banske uprave, mu je bila septembra 1940 dodeljena za dnevničarko Vida Jurjevčič, spet plačana iz »Bednostnega fonda«.

Marca 1941 je bil referatu dodeljen še bivši organist, takrat sluga na klasični gimnaziji Franc Zabavnik, 26. septembra 1941 pa je bila sprejeta na delo Marija Šuštar, učiteljica z glasbeno izobrazbo, sestra Maroltove žene Tončke, ki je pribežala s Štajerskega v Ljubljano.

Ko je Zabavnik januarja 1944 umrl, je bila februarja 1944 za pisarniške in računske posle nameščena Alma Gogala.

Septembra 1944 je Marko Bajuk pisal Maroltu, da živi v Tomišlju pri Igu nekdanji glavni zapisovalec OSNP in bivši organist Franc Kramar, zdaj brez zaslužka, z ženo in otroki; ali se ne bi našlo delo zanj v referatu? Marolt ga je res sprejel, toda Franc Kramar je ostal pri hiši le pičle tri mesece, ker je nov. 1944 službo odpovedal.

Vida Jurjevčič, por. Bizilj, je zapustila GNI avgusta 1945 in na njeno mesto je bila decembra 1945 sprejeta dipl. romanistka Saša Držaj.

Leta 1946 je GNI dobil snažilko, ko je bila nameščena Ivanka Avsec, ki pa je pozneje prevzela tudi delo garderoberke za folklor-

no plesno skupino in skoraj dve desetletji spretno, požrtvovalno in vestno oskrbovala vedno večjo zalogo ljudskih noš za nastope skupine. Po njeni upokojitvi decembra 1961 je bila od novega leta 1962 do 1967 na tem mestu zaposlena Ema Žorž, nato Fani Adamič, in sicer do 1. januarja 1972; takrat se je morala garderoba odseliti, ker se je Akademska folklorna skupina France Marolt ob priključitvi inštituta k SAZU osamosvojila.

Alma Gogala, por. Marolt, je z marcem 1947 zapustila GNI, ker se je preselila k možu na Jesenice. Od maja 1947, ko je prišla iz mariborske študijske knjižnice učiteljica Karla Vuk, je imel inštitut novo sodelavko.

Saša Držaj, por. Frelih, je iz družinskih razlogov službo odpovedala in je bila razrešena z avgustom 1949, vendar že od konca novembra 1948 na neplačanem dopustu, tako da je Marolt predlagal novo namestitev. Januarja 1949 je bil podpisan dekret in 1. febr. 1949 je v GNI postala asistentka – pripravnica dipl. slavistka Zmaga Kumer, takrat slušateljica zgodovinsko folklornega oddelka Akademije za glasbo.

Aprila 1949 je GNI dobil računovodkinjo – administratorko, na delo je bila sprejeta Milka Kobav, ki je ostala v hiši do upokojitve januarja 1963. Na njeno mesto je nato prišla Tončka Mihelčič, ki je bila upokojena konec leta 1966. Od 1967 do 1980 je za računске posle skrbela Francka Komljanec, ki je ob prehodu GNI k SAZU postala tajnica sekcije. Po njeni upokojitvi je bila novembra 1980 na mesto tajnice sprejeta Tatjana Nartnik, ki hkrati opravlja tudi nekatera dela dokumentaristke.

Ravnatelj je po Maroltovi smrti postal 1. januarjem 1951 Valens Vodusek, vendar je moral že 1. decembra 1951 za ravnatelja v ljubljansko opero, od koder se je vrnil v inštitut 1. septembra 1955.

Karla Vuk je bila septembra 1954 upokojena, toda delala je še honorarno do decembra 1956. Na njeno del mesto je junija 1958 prišel za asistenta skladatelj Uroš Krek. Oktobra 1967 je postal docent na Akademiji za glasbo in zapustil inštitut.

Sl. julijem 1964 je bil sprejet za asistenta etnolog in glasbenik Julijan Strajnar.

Po upokojitvi Marije Šuštar je postal s 1. septembrom 1966 asistent za etnokoreologijo prof. Mirko Ramovš, ki je že nekaj let pomagal Mariji Šuštar pri vajah skupine, po njenem odhodu pa sam prevzel umetniško vodstvo.

Sl. aprilom 1970 je bil sprejet za honorarnega sodelavca študent slavistike Marko Terseglav in po diplomu 1972 postal asistent

za tekstologijo, 1994 pa znanstveni sodelavec, 1999 pa višji znanstveni sodelavec..

Jeseni 1982 so se iztekla službena leta Valensu Vodušku in je s 1. sept. stopil v pokoj. Isti dan, 1. septembrom 1982, je prišel na delovno mesto za asistenta za etnomuzikologijo dipl. mus. Igor Cvetko.

16. junija 1986 se je kot mlada razskovalka zaposlila Marjetka Golež, ki dela kot tekstologinja, od 1994 kot znanstvena sodelavka, od leta 1999 višja znanstvena sodelavka.

Po več kot štiridesetih letih dela se je 31. januarja 1988 upokojila dr. Zmaga Kumer, a je ostala honorarna sodelavka GNI.

Etnomuzikološke vrste je 1. maja 1989 okreplil muzikolog in etnolog Robert Vrčon. Od 1. novembra 1998 je v dopolnilnem delovnem razmerju, ker je odšel za solista v ljubljansko opero.

1. septembra 1993 prevzame vodstvo glasbenega arhiva ing. Drago Kunej, ki prične z zaščito zvočnega gradiva in s sistematično katalogizacijo.

15. aprila 1995 stopi v pokoj etnomuzikolog Julijan Strajnar. Jeseni istega leta (1. septembra) pa nastopi službo mlada raziskovalka, muzikologinja Maša Komavec.

1. novembra 1996 pridobi novo sodelavko oddelek za etnokoreologijo. Z delom prične glasbenica Marjeta Tekavec kot mlada raziskovalka.

31. avgusta 1997 GNI zapusti muzikolog Igor Cvetko, naslednje leto (1. novembra) GNI pridobi etnomuzikologinjo Uršo Šivic, ki prične delati kot mlada raziskovalka.

1. aprila 1998 se v tekstološko delo vključi slavistka in etnologinja Marjanca Klobčar kot znanstvena asistentka.

V vseh letih delovanja je GNI imel tudi občasne zunanje sodelavce oz. terenske delavce. Takoj po Maroltovi smrti je bila to njegova soproga Tončka Marolt, od oktobra 1968 do maja 1972 pa še knjižničarka iz Ormoža Nežka Vavpotič. Zunanja sodelavka za pomoč pri glasbenih transkripcijah pa sta bila v letih 1997/98 še prof. Ciril Cvetko in študent Gregor Pirš.

ŽIVLJENJEPISI IN IZBRANA BIBLIOGRAFIJA ZNANSTVENIH IN STROKOVNIH SODELAVCEV

FRANCE MAROLT (od 1934 do 1951)

49

Za Folklorni inštitut, ustanovljen 1934, je naredil delovni načrt in organizacijsko shemo, tako da je v resnici njegov idejni ustanovitelj, v začetku pa je bil tudi edini zaposleni. Položil je temelje inštitutovemu arhivu in strokovni knjižnici ter s svojimi razpravami začel načrtno raziskovanje slovenske ljudske glasbe. Z organizacijo festivalov in s koncerti Akademskega pevskega zbora, ki mu je bil umetniški vodja in dirigent, ter z ustanovitvijo plesne skupine pri inštitutu je posegel na področje popularizacije folklore, s predavanji študentom Akademije za glasbo pa začel pedagoško delo za vzgojo bodočih sodelavcev.

Smrt mu je iztrgala pero iz rok, ko je pripravljaval referat za mednarodni kongres v Opatiji 1951, na kateri bi bil svetu predstavil značilnosti slovenskega glasbenega izročila.

Bibliografija

Tri obredja iz Zilje. – Slovenske narodoslovne študije, 1, Ljubljana 1935, 47 str.

Tri obredja iz Bele krajine. – Slovenske narodoslovne študije, 2, Ljubljana 1936, 95 str.

Slovenske prvine v kočevski ljudski pesmi. – Kočevski zbornik, Ljubljana 1939, str. 179–320.

Gibno–zvočni obraz slovenskega Korotana. – Koroški zbornik, Ljubljana 1946, str. 345–382.

Gibno–zvočni obraz Slovencev. – Slovenske narodoslovne študije, 3, Ljubljana 1954, 82 str.

Slovenski glasbeni folklor. – Slovenske narodoslovne študije, 4, Ljubljana 1954, 30 str.

MARIJA ŠUŠTAR (od 1941 do 1966)

Po maturi na učiteljišču je dolga leta službovala kot učiteljica na Štajerskem, od koder je v začetku vojne 1941 pribežala v Ljubljano in bila septembra 1941 sprejeta na delo v FI. Ustanovi je ostala zvesta do upokojitve in ji je bila zadnja leta priznana stopnja višje strokovne sodelavke.

V letih 1951 – 1955 je bila zaradi odsotnosti Valensa Voduška tudi v.d. ravnateljica GNI.

50

Zaradi glasbene izobrazbe ji je bilo sprva poverjeno urejanje inštitutovega arhiva, po vojni pa se je posvetila ljudskim plesom, ki jih je prizadevno zbirala na terenu, raziskovala in pripravljala je odrske postavitve, namenjene študentski plesni skupini, Akademski folklorni skupini France Marolt. Skupino je vodila sprva skupaj s Francetom Maroltom, po njegovi smrti pa samostojno.

Potem ko se je udeležila obeh tečajev labanotacije, ki jih je organiziral GNI, je s kinetogrami v tej mednarodni plesni pisavi položila temelje inštitutovemu plesnemu arhivu z ustrezno karto-teko.

Z referatom na etnokoreološko temo se je udeležila treh domačih folklorističnih kongresov (na Bledu 1959, v Celju 1965 in v Mostarju 1962) na drugih pa sodelovala v etnokoreološki sekciji.

Objavila je tudi tri zvezke poljudno znanstvene zbirke »Slovenski ljudski plesi« (Primorski 1958, Koroški 1958, Prekmurski 1968).

Bibliografija

Slovenski ljudski plesi Primorske. – Slovenski ljudski plesi, 1, Ljubljana 1958, 55 str.

Slovenski ljudski plesi Koroške (soavtor France Marolt). – Slovenski ljudski plesi, 2, Ljubljana 1958, 68 str.

Oblike plesa štajeriš na Slovenskem. – Rad 6. kongresa folklorista Jugoslavije, Bled 1959, Ljubljana 1960, str. 83–90.

Koreografska oblika pomladno-obredne igre »Most« v Sloveniji in njene variante v Jugoslaviji (soavtor Valens Vodušek). – Rad 9. kongresa Saveza folklorista Jugoslavije, Mostar in Trebinje, Sarajevo 1963, str. 481–487.

Slovenski ljudski plesi Prekmurja. – Slovenski ljudski plesi, 3, Ljubljana 1968, 70 str.

Svatbeni ples »Kačo zvijaz« na Slovenskem. – Rad 12. kongresa Saveza folklorista Jugoslavije, Celje 1965, Ljubljana 1968, str. 237–241.

O petju, godcih in plesu pod Menino planino. Traditiones, 4, 1975, Ljubljana 1977, str. 212–229.

DR. ZMAGA KUMER (od 1949 do 1988)

Po diplomi iz slavistike 1948, diplomirala 1952 na zgodovinsko-folklornem oddelku Akademije za glasbo, doktorirala je 1955 s tezo »Slovenske prireditve srednjeveške božične pesmi Puer natus in Bethlehem«.

S 1. februarjem 1949 je postala asistentka v GNI za tekstno analizo ljudskih pesmi in po rednem napredovanju 1973 izvoljena za znanstveno svétnico. Leta 1988 upokojena, vendar nadaljuje z delom v GNI, na lastno željo brezplačno.

Vrsto let je bila tajnica Slovenskega etnografskega društva in urednica društvenega Glasnika, hkrati članica izvršnega odbora Saveza udruženja folklorista Jugoslavije.

Dr. Zmaga Kumer je z izredno obsežnim opusom (doslej 433 del) in z odmevnostjo svojega dela v marsičem postala sinonim za inštitut.
/Dr. Zmaga Kumer in skladatelj Uroš Krek na inštitutu v začetku šestdesetih let/

Leta 1963 je postala članica mednarodne študijske skupine za raziskovanje ljudskih glasbil, 1966 tudi članica mednarodne študijske skupine za raziskovanje ljudskih balad, za katero je 1970–1990 urejala in izdajala »Jahresbibliographie der Volksballadenforschung«. V letih 1956–1975 članica etnološke raziskovalne skupine skupine »Alpes Orientales«, 1973–1993 članica kuratorija za podelitev nagrade »Europa-Preis für Volkskunst« s sedežem v Hamburgu.

Od 1964 je dolga leta predavala »Uvod v glasbeno narodopisje« na muzikološkem oddelku filozofske fakultete v Ljubljani, 1975 in 1982 po en semester kot gostja na muzikološkem inštitutu univerze v Innsbrucku (tema: Slovenska ljudska glasba).

Z referati je sodelovala na domačih in tujih strokovnih srečanjih.

Leta 1989 je prejela Murkovo priznanje, 1992 Herderjevo nagrado, 1998 Zoisovo nagrado za življenjsko delo.

Njena bibliografija (doslej 433 del, od tega 30 knjižnih izdaj) kaže, da velja njeno zanimanje zlasti besedilom slovenske pripovedne pesmi nasploh, ukvarjala pa se je še z raziskovanjem ljudskih glasbil in godčevstva. V zadnjih letih se posveča objavljanju pesemskih zbirk.

Bibliografija

Godčevski in plesni motivi na panjskih končnicah. – Slovenski etnograf, 10, Ljubljana 1957, str. 159–166.

Die Volksmusik. Slowenien. – Musik in Geschichte und Gegenwart, 7, Kassel & Basel 1958, str. 336–348.

Primitivna glasba in ples v slovenski narodni pesmi. – Rad I.– II. kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije, Bjelašnica 1955 & Pula 1952, Zagreb 1958, str. 79–90.

Plesni tip »raj« pri Slovencih. – Rad III. kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije, Črna gora 1956, Cetinje 1958, str. 289–295.

Slovenske prireditve srednjeveške božične pesmi »Puer natus in Bethlehem«. – Razprave SAZU, II. razred, 3, Ljubljana 1958, str. 65–164.

Pegam in Lambergar. Rad IV. kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije, Varaždin 1957, Zagreb 1959, str. 225–232.

Oblici refrena u slovenačkoj narodnoj pesmi. – Zvuk 4, Beograd 1959, str. 1–16.

Funkcija balade na Slovenskem. – Rad V. kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije, Zaječar & Negotin 1958, Beograd 1960, str. 137–141.

Vplivi turških napadov na slovensko pripovedno pesem. – Rad V. kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije, Zaječar & Negotin 1958, Beograd 1960, str. 179–184.

Predreformacijsko izročilo v slovenskih protestantskih pesmaricah in poznejšem razvoju. – I. II. – Slovenski etnograf, 13, Ljubljana 1960, 41–64; 14, Ljubljana 1961, str. 115–134.

Zur Frage der deutsch–slowenischen Wechselbeziehungen im Volkslied. – Zeitschrift für Volkskunde, 57, Stuttgart 1961, str. 239–243.

Balada o maščevanju zapuščene ljubice. – Slovenski etnograf 15, Ljubljana 1962, str. 167–198.

Balada o nevesti detomorilki. Ljubljana 1963, 126 str. Dela SAZU, II. razred, 17, Inštitut za slovensko narodopisje, 6.

Vsebina in pomen plesne igre na Slovenskem. – Rad IX. kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije, Mostar & Trebinje 1962, Sarajevo 1963, str. 471–479.

Das Gottscheer Volkslied vom warnenden Vogel und seine slowenische Vorlage. – Jahrbuch für Volksliedforschung, 9, Festschrift zum 75. Geburtstag von Erich Seemann. Berlin 1964, str. 52–62.

Fekonja. Primer prevrstitve mrliške pesmi v pripovedno. Slovenski etnograf, 16/17, Ljubljana 1964, str. 115–132.

Panova piščal v Sloveniji. – Rad VII. kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije, Ohrid, 1960, Ohrid 1964, str. 261–267.

Slovenski napevi legendarne pesmi »Spokorjeni grešnik«. – Ivan Grafenauer: Spokorjeni grešnik. Ljubljana 1965, str. 169–180. (Dela SAZU, II. razred, 19, Inštitut za slovensko narodopisje, 8, str.

»Vti, vishi kakor ta odsgoraj ...« – Muzikološki zbornik 1, Ljubljana 1965, str. 77–90.

Maria und die Turteltaube. Ein Gottscheer Volkslied. – Jahrbuch für Volksliedforschung 11, Berlin 1966, str. 90–97.

Legendarna pesem o »Mariji in brodniku« z glasbenega vidika. – Ivan Grafenauer, Slovensko–hrvaška ljudska pesem Marija in brodnik. Ljubljana 1966, str. 143–159. Dela SAZU, II. razred, 21, Inštitut za slovensko narodopisje, 9.

»Šmarijski šomošter«. – Muzikološki zbornik, 2, Ljubljana 1966, str. 124–131.

Ljudska pesem panonskega območja. – Panonski zbornik, Murska Sobota 1966, str. 42–52.

Smrt v slovenski ljudski pesmi. – Rad XI. kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije, Novi Vinodolski 1964, Zagreb 1966, str. 309–314.

Prekmurske pripovedne pesmi. – Etnografija Pomurja, Murska Sobota 1967, str. 143–157.

»Po polju že rožce cvetejo ...« Prispevek k raziskovanju interetničnih vplivov v ljudski pesmi. – Muzikološki zbornik, 3, Ljubljana 1967, str. 113–121.

Das slowenische Volkslied in seiner Mannigfaltigkeit, Litterae Slovenicae, 1, München 1968, 36 str.

Prešernova »Nezakonska mati« – ljudska pesem. – Muzikološki zbornik, 4, Ljubljana 1968, str. 138–145.

Uvod v glasbeno narodopisje. Skripta za 3. letnik muzikološkega oddelka Filozofske fakultete. Ljubljana 1969, 141 str.

Ljudska glasba med rešetarji in lončarji v Ribniški dolini. Založba Obzorja. Maribor 1969, 426 str. + notni primeri.

Štajerska ljudska »Pesem od kovača«. – Časopis za zgodovino in narodopisje 5, Ljubljana 1969, str. 426–431.

Zlogovanje v ljudski pesmi. – Muzikološki zbornik 6, Ljubljana 1970, str. 89–98.

Ljudska pesem vzhodne Slovenije. – Sedmi seminar slovenskega jezika literature in kulture, Ljubljana 1971, 17 str.

Marko skače po zelenoj trati. – Muzikološki zbornik 7, Ljubljana 1971 str. 102–113.

Schriftzeugnisse und Bildquellen von Instrumental-ensembles in Slowenien. – Studia instrumentorum musicae popularis 2, Stockholm 1972, str. 165–172.

So pesmi okrogle. Nekaj o slovenskih poskočnicah in njih razmerju do nemških. – Traditiones, 1, Ljubljana 1972, str. 117–128.

Slovenska ljudska glasbila in godci. Obzorja. Maribor 1972, 121 str. + gramofonska plošča.

Der Rhein im slowenischen Volkslied. – Festschrift für Robert Wildhaber zum 70. Geburtstag, Basel 1972, str. 323–333.

Koroška ljudska pesem – sestavni del vseslovenske. – Deveti seminar slovenskega jezika, literature in kulture, Ljubljana 1973, str. 193–200.

Der heilige Nikolaus in der slowenischen Volksliedüberlieferung. – Südosteuropäische Arbeiten 71, München 1973, str. 270–277.

Vsebinski tipi slovenskih pripovednih pesmi. Typenindex der slowenischen Erzähllieder. SAZU, Ljubljana 1974, 393 str.

Pesem slovenske dežele. Obzorja. Maribor 1975, 684 str. + notni primeri, 2 gramofonski plošči.

The Folk Ballads of Yugoslavia. – The Folk Arts of Yugoslavia, Papers presented at a Symposium, Pittsburgh, Penn., March 1976, Pittsburgh 1976, str. 117–134.

Slovenska ljudska balada. – Seminar slovenskega jezika, literature in kulture, 12, Ljubljana 1976, str. 131–147.

Zur Frage der Flugblätterlieder in Slowenien. – Jahrbuch für Volksliedforschung, 21, Berlin 1976, str. 114–125.

Mati in ljubica. Prispevek k razlagi balade o pastirju in čarovnicah. – Traditiones, 4/1995, Ljubljana 1977, str. 5–14.

Etnomuzikologija. Razgled po znanosti o ljudski glasbi. Ljubljana 1977, 360 str. (PZE za muzikologijo na Filozofski fakulteti).

Zur Frage nach der mittelalterlichen Tradition der slowenischen Balladen und Ihrer Stellung innerhalb der europäischen Überlieferung. – The European Medieval Ballad, Odense 1978, str. 40–50.

Ljudska pesem v sodobnosti. – Pogledi na etnologijo, Ljubljana 1978, str. 335–364.

Godčevstvo in sodobni instrumentalni ansambli na Slovenskem. – Pogledi na etnologijo, Ljubljana 1978, str. 365–378.

Slowenische Volksballade. – Jahrbuch für Volksliedforschung 23, Berlin 1978, str. 137–150.

Pesem nočnega čuvaja na Slovenskem. – Traditiones, 5/6, 1978/77, Ljubljana 1979, str. 211–222.

Zur Frage der Sozialgeschichte im Spiegel der slowenischen Volksballaden. – 9. Arbeitstagung über Fragen des Typenindex der europäischen Volkballaden, Budapest 1979, str. 78–87.

Socialnokritično v slovenski ljudski pesmi. – Zbornik 24. kongresa folkloristov, Ljubljana 1979, 175–180, 343 str.

Glasba. Izročilo pesmi. Glasbila in godci. – Slovensko ljudsko izročilo, Ljubljana 1980, str. 207–222.

Obseg pojma ljudska pesem. – Seminar slovenskega jezika, literature in kulture 16, Ljubljana 1980, str. 125–135.

Das Schlowenische Volkslied in Kärnten seine Sammlung, Erforschung und heutiger Stand. – Jahrbuch des österreichischen Volksliedwerks 29, Wien 1980, str. 39–58.

Način in smisel raziskovanja besedil ljudskih pesmi. Poglavlja iz metodike etnološkega raziskovanja 1, Ljubljana 1980, str. 57–79. (Knjižnica Glasnika Slovenskega etnografskega društva, 4.)

Singer's Repertoires as the Consequence of their Biographies. – Lore and Language, 3. Special Issue. Proceedings of the 10th Symposium on European Ballad Research, Edinburgh 1979, Sheffield 1981, str. 49–54.

Od Dolan do Šmohora. Iz življenja Ziljanov po pripovedovanju domačinov. Mohorjeva družba, Celje 1981, 142 str.

Vom bänkelsängerischen Totenlied zur Ballade in Slowenien. – 12. Internationale Volksballadentagung, Brussel 1983, str. 21–28.

Ljudska glasbila in godci na Slovenskem. Slovenska matica, Ljubljana 1983, 218 str.

Cafova zbirka slovenskih ljudskih pesmi. – Traditiones, 10/12, 1981/83, Ljubljana 1984, str. 145–152.

Ob 50–letnici ustanovitve Folklornega inštituta. Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU, Ljubljana 1984, 56 str.

Balada o rokovnjaču Matjonu. – Traditiones 13, Ljubljana 1984, str. 34–47.

Slovenska ljudska pesem in sodobnost. – Traditiones, 14, Ljubljana 1985, str. 5–10.

Razbojnici u slovenačkim narodnim baladama. – Makedonski folklor, 18, št. 36, Skopje 1985, str. 29–32.

Die Volksmusikinstrumente in Slovenien. SAZU, Ljubljana 1986, 107 str. (Handbuch der europäischen Volksmusikinstrumente, Serie I, Bd. 5.

Slovenske ljudske pesmi Koroške. 1. knjiga – Kanalska dolina, ZTT–Drava, Trst – Celovec 1986, 172 str. + notni primeri.

Slovenačko narodno pesništvo. Novi Sad. Matica Srpska, Novi Sad 1987, 260 str. (Slovenačka književnost, 28).

Lepá vodá Ljubljančica. – Traditiones, 16, Ljubljana 1987, str. 247–254.

Slovenske ljudske pesmi Koroške, 2. knjiga – Ziljska dolina. Ljubljana – Trst – Celovec, ZTT – ISN, 1986 (izšlo 1987), 654 str. + not. primeri.

Etnomuzikologija. Razgled po znanosti o ljudski glasbi. 2. izdaja. Filozofska fakulteta, Oddelek za muzikologijo, Ljubljana 1988, 375 str.

Jamski osmerek in trohejski sedmerek. Prispevek k vprašanju oblikovne zgradbe ljudske pesmi. – Traditiones, 17, Ljubljana 1988, str. 149–167.

Lepa si, roža Marija ... Zbirka slovenskih ljudskih pesmi o Mariji. Zbrala in uredila Zmaga Kumer. Mohorjeva družba, Celje 1988, str. 137 + notni primeri, ilustr.

Sprache und Stil der slowenischen Volksballade. – Recent ballad Research. Ed. by T. Cheesman, London 1990 (Proceedings of the 19th Intern. Folk Ballad Conference of the Kommission für Volksdichtung of the S. I. E. F., Freiburg i. Br., 1.– 6. May 1989. Folklore Society Library Publikations, 4, str. 57–64.

Slomšek in slovenska ljudska pesem. – 130 let visokega šolstva v Mariboru. Zbornik simpozija, Maribor, Celje 1991, str. 387–396.

Odsev verovanja v ljudski duhovni kulturi na Slovenskem. – Zgodovina cerkve na Slovenskem, Celje 1991, str. 335–355.

Ob stoletnici rojstva etnomuzikologa Franceta Marolta. – Traditiones, 20, Ljubljana 1991, str. 9–28.

Oj, ta vojaški boben. Slovenske ljudske pesmi o vojaščini in vojskovanju. Založba Drava, Celovec 1992, 214 str. + notni primeri.

Slovenske ljudske pesmi Koroške. 3. knj. Spodnji Rož. Založba Drava, Celovec 1992, 613 str.+ notni primeri.

Ljudske nabožne pesmi na Slovenskem. – Traditiones, 21, Ljubljana 1992, str.85–104.

Čez polje pa svetinja gre. Iz izročila nabožnih pripovednih pesmi na Slovenskem. Mohorjeva družba, Celje 1994, 182 str. + notni primeri, ilustr.

Štrekljevo delo za slovensko ljudsko pesem. – Zbornik predavanj s kongresa Razvoj slovenske etnologije od Štreklja in Murka do sodobnih etnoloških prizadevanj. Cankarjev dom 24.–27.10.1995, Ljubljana 1995, str. 9–21.

Eno si zapojmo. Pesmarica slovenskih ljudskih pesmi. Mohorjeva družba, Celje, 1995, 264 str. + notni primeri

Vloga, zgradba in slog slovenske ljudske pesmi, Založba ZRC 12, Ljubljana 1996, 156 str.

Slovenske ljudske pesmi Koroške. 4. knjiga – Zgornji Rož. Založba Kres, Ljubljana 1996, 431 str. + notni primeri.

Slovenska ljudska pesem v Hrenovem času. – Hrenov simpozij v Rimu. Celje 1998, str. 335–345.

Slowenien. Volksmusik. – Die Musik in Geschichte und Gegenwart, Kassel, Bärenreiter Verlag, 1998, stolpec str. 1548–1557.

Slovenske ljudske pesmi Koroške. 5. knjiga. – Podjuna. Založba Kres, Ljubljana 1998, 509 str. + not. primeri.

Še eno si zapojmo. Pesmarica slovenskih ljudskih pesmi. Mohorjeva družba, Celje 1999, 214 str. + not. primeri.

Zlati očenaš. Slovenski ljudski pasjon. Založba Družina, Ljubljana 1999, 290 str. + ilustr.

DR. VALENS VODUŠEK (od 1955 do 1982)

Po študiju pravnik (diplomiral 1934, doktoriral 1938 v Ljubljani) in glasbenik (1930–1937 študiral na državnem konservatoriju v Ljubljani klavir in dirigiranje), je po smrti Franceta Marolta junuarja 1951 postal ravnatelj GNI, toda že decembra 1951 postal ravnatelj opere, se vrnil v GNI 1. septembra 1955 in ostal na tem mestu do 1. septembra 1982, najprej kot ravnatelj, po priključitvi inštituta k SAZU pa kot načelnik sekcije. Za znanstvenega svetnika je bil izvoljen jan. 1973, upokojen s 1. septembrom 1982.

V letih 1960–1968 je bil predsednik Slovenskega etnografskega društva, hkrati 1965/66 predsednik Saveza udruženja folklori-

Dr. Valens Vodušek, pravnik in glasbenik, je bil več kot petindvajset let ravnatelj GNI.

sta Jugoslavije, 1968–1973 predstavnik Jugoslavije v izvršnem odboru organizacije IFMC (= International Folk Music Council), 1971–1973 tudi predsednik študijske skupine IFMC za klasifikacijo in analizo ljudske glasbe. Zanj je septembra 1966 organiziral simpozij na Bledu.

Leta 1956 je sestavil načrt za klasifikacijo in katalogizacijo ljudskih pesmi v 6 katalogih, pri čemer je uporabil za notacijo melodij črkovne simbole po sistemu S. B. Hustvedta in W. J. Entwistla. Ta načrt je postal podlaga za preureditev arhiva GNI, ki je prav zaradi njega postal zelo pregleden, lahko dostopen in popolnoma dostopen vsem zahtevam, ki jih po arhivski ureditvi pesemskega gradiva zastavlja strokovnjak, etnomuzikolog ali folklorist. Leta 1962 je naredil tudi načrt tekstne katalogizacije in klasifikacije.

Razen del, navedenih v bibliografiji, je napisal vrsto ocen, glasbeno-kritičnih poročil in člankov, prispeval večje število oddaj o slovenski ljudski glasbi na RTV Ljubljana, sodeloval kot referent ali diskutant na domačih in tujih strokovnih kongresih in bil sourednik Etnološke topografije slovenskega etničnega ozemlja (skupaj s Slavkom Kremenskom in Vilkom Novakom). Večkrat je predaval na Seminarju slovenskega jezika, literature in kulture, ki ga prireja slavistični oddelek filozofske fakultete za tuje slaviste. Ves čas obstoja študijske skupine »Alpes Orientales« je bil njen član.

Kot etnomuzikolog je raziskoval zlasti ritmična in metrična vprašanja slovenskega glasbenega izročila. S svojimi dognanji je ovrgel nekatere dotlej veljavne trditve in odločno vplival na metodološka izhodišča pri raziskovanju verzov in kitičnih oblik slovenske ljudske pesmi. Upoštevajoč medsebojno odvisnost besedila in melodije, je mogel ugotoviti razvojno linijo slovenskega večglasja od najbolj arhaičnih oblik dvoglasnega petja do razvitega štiri – in petglasja. Zaradi temeljitega poznanja slovenskega gradiva in zaradi razgledanosti po tujem je postal urednik glasbenega dela celotne izdaje slovenskega pesemskega izročila, ki ga je začela izdajati Slovenska matica z naslovom »Slovenske ljudske pesmi«.

Bibliografija

Ljudska pesem. Marija Jagodic. – Narodopisna podoba Mengša in okolice. Mengeš 1958, str. 185–202.

Arhaični slovanski peterec–deseterec v slovenski ljudski pesmi. – Slovenski etnograf, 12, Ljubljana 1959, str. 181–202.

The Correlation between Metrical Verse Structure, Rhythmical and Melodie Structure in Folk Song. Summary. – Journal of the International Folk Music Council, 12, London 1960, str. 67.

Neka zapažanja o baladnim napevima na področju Slovenije. – Rad 5. kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije, Zaječar in Negotin 1958, Beograd 1960, str. 109–118.

Alpske poskočne pesmi v Sloveniji. – Rad 6. kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije, Bled 1959, Ljubljana 1960, str. 55 – 78.

Koreografska oblika pomladno–obredne igre »Most« v Sloveniji in njene variante v Jugoslaviji (soavtorica Marija Šuštar). – Rad 9. kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije, Mostar in Trebinje 1962, Sarajevo 1963, str. 481 – 487.

Wichtige archaische Funde in den Alpen. – Journal of the International Folk Music Council, 15, London 1963, str. 25.

Anakruza v slovenski ljudski pesmi. – Zbornik 12. kongresa jugoslovanskih folkloristov, Celje 1965, Ljubljana 1968, str. 303–313.

Slovenske ljudske pesmi. Dokumentarni posnetki Glasbeno–narodopisnega inštituta. Gramofonska plošča. Jugoton LPY–V–682, Zagreb 1967, 8 str. + priloge.

Značilnost slovenske ljudske pesmi in njenega razvoja. – Tretji seminar slovenskega jezika, literature in kulture, Ljubljana 1967, 14 str. ciklostil.

Razmerje med tekstom in melodijo v ljudski pesmi. – Četrti seminar slovenskega jezika, literature in kulture, Ljubljana 1968, 12 str. ciklostil.

Über den Ursprung eines charakteristischen slowenischen Volksliedrhythmus. – Alpes orientales, 5, Ljubljana 1969, str. 151–181.

Razmerje med besedilo in napevom v ljudski pesmi. – Jezik in slovstvo, 14, Ljubljana 1969, str. 1–6.

Ali in kako lahko definiramo »ljudsko« kulturo kot predmet etnologije. – Glasnik slovenskega etnografskega društva, 9, Ljubljana 1968, str. 2.

Slovenska koroška ljudska pesem. – Šesti seminar slovenskega jezika, literature in kulture, 1970, 43–50. – Zbornik predavanj, Ljubljana 1973, str. 198–207.

Slovenska ljudska glasba v stiku s sosednimi kulturami. – Zbornik 18. kongresa jugoslovanskih folkloristov, Bovec 1971, Ljubljana 1973, str. 126–132.

Oj, ti španič moj. Slovenska ljudska pesem s Sel na Koroškem (Gramofonska plošča s komentarjem in narečno transkripcijo besedil. RTV Ljubljana, Stereo–SAKOJ LP 1101/1977.

O sodobnih nalogah folkloristike. – Zbornik 24. kongresa jugoslovan-
skih folkloristov, Piran 1977. Glasnik SED, 5, 17/1977, Ljubljana 1979,
str. 294–297.

Folk Music: Slovenia. – The New Grove Dictionary of Music and Musi-
cians, ed. by Stanley Sadie, in twenty volumes. London 1980, vol. 20, str.
604–606.

O evropski etnomuzikologiji. Kratek oris njenega predmeta, metod, ci-
ljev in dosedanjih dognanj na Slovenskem. Poglavja iz metodike etnološ-
kega raziskovanja 1, Knjižnica Glasnika SED, 4, Ljubljana 1980 /izšlo
1981, str. 39–56.

Tridelni osmerek v slovenskih in drugih slovanskih ljudskih pesmih. Tra-
ditiones, 13, Ljubljana 1984, str. 7 – 34.

Pentatonika – izhodišče razvoja slovenske ljudske glsbe Traditiones, 19,
Ljubljana 1990, str. 89 – 98.

UROŠ KREK (od 1958 do 1967)

Rodil se je 21. maja 1922 v Ljubljani, sedaj pa stalno živi v
Lescah na Gorenjskem. Akademijo za glasbo (kompozicijo v raz-
redu L. M. Škerjanca) v Ljubljani je končal leta 1947. Od leta 1947
je bil na radiu Ljubljana urednik za simfonično glasbo, v letih 1950
– 1958 pa še vodja glasbenega programa Radia Slovenije. Nato je
bil znanstveni sodelavec Glasbeno–narodopisnega inštituta SAZU,
od leta 1967 do upokojitve leta 1982 pa profesor za kompozicijo
na ljubljanski Akademiji za glasbo. Od leta 1979 je dopisni član,
od leta 1985 pa redni član SAZU, član HAZU (1977), EAZU (Salz-
burg, 1993) in častni član SF (1988), zaslužni profesor ljubljanske
univerze (AG; 1995). S svojim opusom sodi med najodličnejše slo-
venske skladatelje v drugi polovici 20. stoletja. Pri tem se je nave-
zal na novoromantično smer, kjer pa ni za vsako ceno iskal nove
glasbene govorce. Tudi brez folklornih prvin mu je uspelo v do-
ločenih delih pričarati zvočnost, ki je značilna zanj in za sloven-
skost v glasbi.

JULIJAN STRAJNAR (od 1964 do 1995)

Rodil se je 7. januarja 1936 v francoskem Combellu, stalno pa
živi in deluje v Ljubljani, najprej kot violinist, potem pa še kot

etnomuzikolog / folklorist in glasbeni ustvarjalec. Od leta 1995 je v pokoju. Kot sin rudarja – izseljenca je najprej hodil v osnovno in glasbeno šolo v Franciji. Po vrnitvi družine v Slovenijo leta 1946 je obiskoval gimnazijo in glasbeno šolo v Kočevju, potem pa v Ljubljani višje razrede osnovne šole, gimnazijo na SGS, kjer je maturiral. V letih 1954 – 62 je bil violinist – član Simfonikov RTV Slove-

62

Julijan Strajnar strokovno zanimanje za ljudsko glasbo dopolnjuje z lastno glasbeno ustvarjalnostjo /Julijan Strajnar pri snemanju.v Dolnjem Marsinu v Beneški Sloveniji leta 1975/

65 let

nija, takoj nato je leta 1962 (prvič) diplomiral na ljubljanski FF (iz romanistike), potem pa je postal sodelavec Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU. Svoje znanje je izpopolnil s študijem na etnološkem in muzikološkem oddelku ljubljanske FF, kjer je diplomiral leta 1989. Od 1991 upravnik ISN do upokojitve 1995. Poleg znanstvenega, uredniškega, publicističnega in zbirateljskega dela je Strajnar ves čas tudi glasbeni ustvarjalec, skladatelj. Tako je izvirno prispeval v zapuščino slovenske folklorne okrog 70 priredb del za plesne (folklorne) skupine in scensko in filmsko glasbo za lutkovni oder (Kozlovska sodba v Višnji gori, Martin Krpan, Mrtvec pride po ljubico, Kresna noč); tu je potem še scenska glasba za televizijske filme (Deseti brat, Ciklamen, Agitator), sedem skladb za pihalni orkester – godbo, več priredb in izvirna dela za godalni kvartet, zборе in različne komorne zasedbe.

Bibliografija

Godčevske viže. – Folklorist, 9, št. 1 – 2, Ljubljana 1986 (izšlo 1987), 88 str.

Citira. La musica strumentale in Val di Resia. = Instrumentalna glasba v Reziji. – Pizzicato, Založništvo tržaškega tiska. Udine, Trst 1988, 256 str.

Lepa Ane govorila Prvi zvočni posnetki v Beli krajini. – Folklorist, 10, št. 1/2, Ljubljana, 1989, 100 str. + mel.

Rožmarin. – Canti popolari sloveni, Slovenske ljudske pesmi, Slovene folk songs. – Založba Pizzicato, Udine 1992, 127 str. (slov., it., angl.), + dvojna kasetna ,C 035.

Godčevske viže. Folklorist, 9, Ljubljana 1988, št. 1/2, 88 str.(Ponatis).

Il violino in Val Resia: repertorio, prassi eseculativa, ruolo dei suonatori. – Metodi e ricerche, 5, Udine 1986 št. 2, 23 – 40.

Vloga ljudske glasbe v NOB. – Traditiones, 15, Ljubljana 1986, str.181 – 189.

Le danze di Resia. – Culture musicali, Quaderni di ethnomusicologia 7 – 8, Roma 1986, str. 91 – 100.

Rezijanska citira. – Traditiones 16, 1987, str. 255 – 271.

Godci in godčevstvo na Slovenskem – Traditional musicians and traditional musicianship in Slovenia (translated by Lidija Bertoncej). – Slovenski koledar (Ljubljana), 1988, str. 48 – 55 in 210 – 312.

Slovenska ljudska glasba. – Traditiones 19, 1990, str. 99 – 105.

Zur Tanzmusik im slowenischen Raum. – Schriften zur Volksmusik (Wien) 15, 1990, str. 231 – 235.

Metodi e tecniche dell'indagine etnomusicologica. – l'indagine e etnomusicologica, Quaderni dell'Institutio di Scienze Antropologiche e Geografiche (Palermo) 1, 1990, str. 83 – 94.

Mitološke prvine v slovenski ljudski pesmi. – Traditiones 19, 1990, str. 169 – 175.

Uporabnost računalnika v etnomuzikologiji. – Narodna umjetnost, Posebno izdanje, 3, Zagreb 1991, str. 233 – 241.

Scambi di melodie tra Friulani e Sloveni. La cultura popolare in Friuli. – »La sguardo da fuori«, Udine 1993, str. 181 – 196.

Il canto delle campane. – Quaderni dell' Archivio della cultura di base. (Bergamo), 1990, str. 123 – 129.

Citira – naslednik dud? – Rad XV. kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije, Jajce 1986, Sarajevo 1971, 355 – 360.

Vloga ljudske glasbe pri ohranjanju narodnostne samobitnosti. – Zgodovinske vzporednice slovenske in hrvaške etnologije. – Knjižnica Glasnika SED, 18, Ljubljana 1988, str. 83 – 90.

Ljudska in umetna glasba v 20. stoletju v Evropi = Volks- und Kunstmusik im 20. Jahrhundert in Europa. Zbornik strokovnega posvetovanja. – Festival Ljubljana. Ljubljana 1990, 136 str. (Slovenski glasbeni dnevi = Slowenische Musiktage, 1989; sourednik Primož Kuret.).

Odsev pritrkavanja v Gallusovih delih = Spuren des Glockenschlagens in Gallus Werken. – Gallus in mi = Gallus und wir, Ljubljana 1991, str. 96 – 103. (Slovenski dnevi).

Slovenske ljudske pesmi. – Zbornik predavanj s posvetovanja 14. poletne šole slovenskega jezika, Ljubljana 1995, str. 13 – 17.

Etnomuzikološka podoba hribovske vasi Paka. – Kruh in politika. Poglavja iz etnologije, Ljubljana 1988, str. 559 – 599 + not. prim. (soavtor Mirko Ramovš).

Rožmarin – ljudske viže za kvartet godal. – Redakcija in spremno besedilo h kaseti, UTRIP, Ljubljana 1987.

Catalogo registrazioni delle tradizioni popolari degli Sloveni in Italia. = posnetkov ljudskega izročila Slovencev v Italiji, 1962 – 1986. – Valcanale, Pontebba, Ljubljana, Museo Ethnologico di Malborghetto, Comunita Canal del Ferro, Sekcija za glasbeno narodopisje ISN ZRC SAZU, Udine 1988, 117 str.

Pritrkavanje – slovenska ljudska glasbena umetnost. – Slovenski izseljeniški koledar. Ljubljana 1986 (1985), str. 55 – 58.

Petje zase in za publiko. – Kmečki glas. Ljubljana, 25. II. 1987, št. 8, str. 17.

Vzorec slovenske »ljudske glasbe«. – Kmečki glas. št. 9. Ljubljana, 4. III. 1987, str. 13.

»Na tretko, na četrto«. – Kmečki glas. Ljubljana, 11. III. 1987, št. 10, str. 17.

Abraham ma sedem sinov ... – Kmečki glas, št. 13. Ljubljana, 1.IV.1987, str. 17.

Godec, muzikant, muzikaš, goslar ... – Kmečki glas, št. 13. Ljubljana, 1.IV.1987, str. 17.

Muzikant je bil gospod. – Kmečki glas, št. 14. Ljubljana, 8.IV.1987, str. 21.

Godec dela ohcet. – Kmečki glas, št. 15. Ljubljana, 8.4.1987, str. 17.

Ekologija v duhovni kulturi. – Kmečki glas, št. 16, Ljubljana, 22.IV.1987, str. 17.

Pritrkavanje – tónkanje. Slovenska ljudska glasbena umetnost. – Trinkov koledar za leto 1995, Čedad, 1995, str. 53 – 58.

Pritrkavanje. Gramofonska plošča – Helidon FLP 03–013. (Izbor, spremna beseda, transkripcije in priložena knjižica v slov., nem., angl. in franc.; 21 str teksta in 2 str. fotografij. (Spremno besedilo in transkripcije. – Ljubljana, 1995, 21 str. (Slovenska ljudska glasba).

Porabska pesmarica. – Budimpešta, Biblioteka Donava & Tankonykiado. 1989, 123 str. + mel. (Transkripcija melodij in glasbena ureditev; soavtor Marko Terseglav.)

Slovenske ljudske pesmi III (Legendarne in socialne), uredili: Marko Terseglav, Igor Cvetko, Marjetka Golež, Julijan Strajnar. – Ljubljana, Slovenska matica, 1992, 493 str.

Niko Kuret, Slovenska koledniška dramatika. Napeve uredil Julijan Strajnar. – Ljubljana, Slovenska matica, 1986, 280 str.

MIRKO RAMOVŠ (od 1966 dalje)

Rojen leta 1935 v Ljubljani. Diplomiral leta 1960 na slavističnem oddelku Filozofske fakultete v Ljubljani. Kot profesor slovenščine poučeval od leta 1961 do 1966 na osnovni šoli, leta 1966

postal sodelavec za etnokoreologijo, kjer je bil najprej izvoljen v asistenta in po vmesnih nazivih leta 1986 v strokovnega svetnika, po novi sistemizaciji pa je njegov naziv strokovni sodelavec – specialist. Med letoma 1985 in 1990 je bil upravnik Inštituta za slovensko narodopisje, v katerega sestavu je bil takrat Glasbenonarodopisni inštitut. Kot etnokoreolog raziskuje zgodovino in razvoj plesnega izročila na Slovenskem, njegovo mesto v izročilu evropskih narodov ter njegove sodobne transformacije. Kot koreograf se ukvarja z revitalizacijo plesnega izročila in rekonstrukcijami njegove nekdanje podobe.

S predavanji iz svoje stroke sodeluje na domačih in tujih etnoloških zborovanjih. Od leta 1966 je honorarni predavatelj za

Mirko Ramovš kot etnokoreolog raziskuje zgodovino, razvoj in vlogo plesnega izročila na Slovenskem, skrbi pa tudi za njegovo revitalizacijo.
/Mirko Ramovš razlaga plesne elemente mladi raziskovalki mag. Marjeti Tekavec, november 1999/

ljudske plesne na Srednji baletni šoli, od leta 1995 dalje pa na katedri za folkloristiko na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo predava Uvod v etnokoreologijo. Je stalni predavatelj na različnih seminarjih za vodje folklornih skupin, ki jih organizira Zveza kulturnih organizacij Slovenije, sedanji Sklad Republike Slovenije za ljubiteljske dejavnosti. Več kot 20 let je bil predavatelj za slovenske ljudske plesne na Medjunarodni školi folklor na Korčuli v organizaciji nekdanjega Prosvjetnega sabora Hrvatske. Od leta 1981 do leta 1998 je bil predsednik strokovnega odbora za folklorno dejavnost pri Zvezi kulturnih organizacij Slovenije, od leta 1998 naprej je predsednik Ekspertne skupine za folklorno dejavnost pri Skladu RS za ljubiteljske dejavnosti. Kot odbornik Slovenskega etnološkega društva je vrsto let društveni tajnik in gospodar.

Že kot študent je aktivno sodeloval pri Akademski folklorni skupini »France Marolt«, najprej kot plesalec, nato kot pomočnik koreografa, od leta 1965 dalje je strokovni in umetniški vodja skupine.

Bibliografija

Problem zapisovanja individualnih variacij rezijanskega plesa. – Rad XV. kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije, Jajce 1968, Sarajevo 1971, str. 315 – 318.

Vloga fantovščine v ljudskih plesih Slovenske Istre in Primorja. – Rad XVII. kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije, Poreč 1970, Zagreb 1972, str. 91 – 94.

Das Volkstanzgut Oberkrains. – Kärntner Museumsschriften, Klagenfurt 51, 1972, str. 131 – 148.

Potrkan ples. – Traditiones, 1, Ljubljana 1972, str. 129 – 148.

Valvasorjevo etnokoreološko gradivo. – Traditiones, 2, Ljubljana 1973, str. 174 – 158.

Romarski vrtec. – Traditiones, 4, Ljubljana 1975 (1977), str. 47 – 48 + priloge.

Ples na Anževo v Predgradu. – Traditiones, 5/6, Ljubljana 1976/1977 (1977), str. 305 – 312 + priloge.

Plesat me pelji. Plesno izročilo na Slovenskem. Cankarjeva založba, Ljubljana 1980, str. 415 str. + priloge.

Ples. – Slovensko ljudsko izročilo, Cankarjeva založba, Ljubljana, 1980, 223 – 229 + priloge.

Metode in cilji raziskovanja slovenskega ljudskega plesa. – Poglavlja iz metodike etnološkega raziskovanja, 1, Knjižnica Glasnika Slovenskega etnološkega društva, 4, Ljubljana 1980, str. 80 – 89.

Zanimanje za slovenski ljudski ples na Slovenskem do sredine 19. stoletja. – Zgodovinske vzporednice slovenske in hrvaške etnologije, 1, Knjižnica Glasnika Slovenskega etnološkega društva, 8, Ljubljana 1982, str. 155 – 160.

Vloga ljudskega plesa v življenju slovenskih izseljencev. – Traditiones, 13, Ljubljana 1984, 59 – 62.

Sedem korakov. – Traditiones, 15, Ljubljana 1986, str. 201 – 224.

Etnokoreološka podoba hribovske vasi Paka. – Kruh in politika, Poglavlja iz etnologije, Ljubljana 1987, str. 559 – 599 + notni primeri. (Soavtor Julijan Strajnar)

Visoki ali prvi rej. – Traditiones, 17, Ljubljana 1988, str. 187 – 208 + priloge.

Il ballo tradizionale e la sua riproposta scenica. – Sot la Nape 40, Udine 1988, št. 4, str. 38 – 44.

Kolanje v Sloveniji. – Zbornik radova 36. kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije, Sokobanja 1989, Beograd 1989, str. 365 – 369.

Mazurka kot ljudski ples. – Traditiones, 19, Ljubljana 1990, str. 107 – 124 + priloge.

Otroške igre z odvzemanjem in privzemanjem na Slovenskem. – Traditiones, 20, Ljubljana 1991, str. 127 – 142 + priloge.

Polka je ukazana. Plesno izročilo na Slovenskem – **Gorenjska, Dolenjska, Notranjska.** Založba Kres, Ljubljana 1992, 398 str. + priloge.

»Osemca«. – Traditiones, 21, 1992, str. 105 – 112 + priloge.

Štrekljev prispevek k raziskovanju slovenskega ljudskega plesa. – Traditiones, 24, 1995, str. 259 – 266.

Polka je ukazana. Plesno izročilo na Slovenskem – **Bela krajina in Kostel.** Založba Kres. Ljubljana, 1995, 234 str. + priloge.

Naloge slovenske etnokoreologije v prihodnje. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, Leto 35/1995, št. 4, Ljubljana 1995, str. 6 – 9.

Polka je ukazana. Plesno izročilo na Slovenskem – **Prekmurje in Porabje.** Založba Kres. Ljubljana 1996, 318 str. + priloge.

Polka je ukazana. Plesno izročilo na Slovenskem. **Vzhodna Štajerska.** Založba Kres. Ljubljana 1997, 414 str. + priloge.

Polka je ukazana. Plesno izročilo na Slovenskem – **Od Slovenske Istre do Trente – 1. del.** Založba Kres. Ljubljana 1998, 269 str. + priloge.

Ples v slovenski ljudski pesmi. – *Traditiones*, 27, Ljubljana 1998, str. 79 – 96.

Polka je ukazana. Plesno izročilo na Slovenskem – **Od Slovenske Istre do Trente – 2. del.** Založba Kres. Ljubljana 1999, 255 str. + priloge.

DR. MARKO TERSEGLAV (od 1972 dalje)

69

Rojen je bil 1. 1947 v Ljubljani. Po diplomu na slavističnem oddelku FF je 1972 postal asistent za tekstologijo na takratni Sekciji za glasbeno narodopisje ISN SAZU. 1980 je magistriral z delom *Prešeren in ljudska pesem*, 1995 doktoriral z nalogo *Srbske in hrvaške ljudske pesmi v Beli krajini*. 1984 je bil izvoljen v naziv raziskovalnega sodelavca, 1995 pa v znanstvenega sodelavca, 1999 pa v višjega znanstvenega sodelavca. V GNI je danes nosilec projekta *Temeljne raziskave slovenske ljudske glasbe, pesmi in plesa*. Od 1995 je docent za folkloristiko na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo FF.

V etnologiji in folkloristiki se je izpopolnjeval v Bratislavi in Brnu (1976), kot štipendist nemške vlade pa leta 1981/82 na Humboldtovi univerzi v Berlinu. Od 1972 – 1990 se je redno udeleževal jugoslovanskih in tujih strokovnih kongresov. V domačih in tujih strokovnih časopisih in revijah je objavil čez šestdeset člankov in razprav in imel več poljudnih predavanj o ljudskem pesništvu. O njem pa je imel strokovna predavanja še na univerzah v Berlinu, Krakovu in na Dunaju.

Področje njegovega znanstvenega dela obsega štiti pomembnejše sklope: zgodovino folkloristične misli v Sloveniji, metodološko–teoretične probleme ljudske duhovne kulture, razmerje med ljudskim in umetnim pesništvom in o medletničnih prepletanjih v ljudski kulturi.

Bibliografija

Klinček lesnikov. CZ, Ljubljana 1981, 210 str.

Ljudsko pesništvo. Literarni leksikon, 32, Ljubljana 1987, 169 str.

Kronika župnije Ajdovec. Ljubljana 1990, 74 str.

Uskoška pesemska dediščina Bele krajine. Zbirka ZRC, 11, Ljubljana 1996, 256 str.

Strije so strino. Šaljive in erotične pesmi iz Prekmurja. Zbral Dušan Rešek. Uredil in spremno besedo napisal M. T. Murska Sobota, 1990, 96 str.

Porabska pesmarica. Izbor, redakcija besedil, ureditev in spremna beseda M. T. Biblioteka Donava. Budimpešta 1989, str. 123 str. (sourednik Julijan Strajnar)

Slovenske ljudske pesmi. Tretja knjiga. Pripovedne pesmi. Uredili Marko Terseglav, Igor Cvetko, Marjetka Golež in Julijan Strajnar. SM, Ljubljana 1992, 493 str.

Slovenske ljudske pesmi. Spremna beseda in izbor M. T. Ljubljana 1996, 222 str.

Jenkov Knezov zet in ljudska balada o graščakovem vrtnarju. – *Traditiones*, 4, Ljubljana 1977, str. 15–26.

Odsev socialnega porekla zapisovalcev v njihovem delu. – Zbornik 24. kongresa ZDFJ 1977 v Piranu. Ljubljana 1979, str 220–225.

Ustno slovstvo v Trdinovem delu kot etnološki problem. Janez Trdina – etnolog. Knjižnica Glasnika SED, 3, Ljubljana 1980, str. 73–83.

Pevski programi in njihovi nosilci. Poglavja iz metodike etnološkega raziskovanja. Knjižnica Glasnika SED, 4, Ljubljana 1981, str. 100–114.

Levstik in ustno slovstvo. *Glasnik SED*, 1/22, Ljubljana 1982, str. 11–22.

Stanko Vraz in slovensko romantično gibanje za ljudsko pesem. Zgodovinske vzporednice slovenske in hrvaške etnologije. Knjižnica Glasnika SED, 8, Ljubljana 1982, str. 25–36.

Težnje v povojni slovenski folkloristiki. Zbornik 1. kongresa SED 10/1, Ljubljana 1983, str. 176–202.

Štrekljeva zbirka ljudskih pesmi ob prelomu stoletja. Etnološka tribina 6/7, Zagreb 1984, str. 117–125.

Pesmi o okupaciji Bosne 1878 v ustnem izročilu Slovencev in Hrvatov. *Makedonski folklor*, 33/XVII, Skopje 1984, str. 93–100.

Prispevek k preučevanju Srbov v Beli krajini. – *Traditiones*, 16, Ljubljana 1987, str. 205–245 (soavtor).

Teoretične vzpodbude Karadžičevemu folklorističnemu delu. – Zbornik 34. kongresa SUFJ. Tuzla 1987, str. 17–25.

Nedostaju samo socialna radnica i Frojd ili motiv lepe Vide u savremenoj slovenačkoj dramatici. Radovi sa tribine Sterijinog pozorja. Novi Sad 1988, str. 282–299.

Anmerkungen zur Feldforschung des Instituts für Volksmusikforschung bei Kärntner Slowenen. Jahrbuch des Österreichischen Volksliedwerks. Band 36/37, Wien 1989, str. 248–254.

Ustno slovstvo in folkloristika kot predmeta univerzitetnega študija. – Traditiones, 19, Ljubljana 19??, str. 233–259.

Štrekljev in Murkov pogled na ljudsko pesništvo. – Razvoj slovenske etnologije od Štreklja in Murka do sodobnih etnoloških prizadevanj. Knjižnica Glasnika SED, 23, Ljubljana 1995, str. 38–44.

Prešernovo delo za ljudsko pesem. – Traditiones, 24, Ljubljana 1995, str. 109–124.

Das Lokale, Regionale und Nationale in der Volksmusikforschung. Regionale Volkskulturen in überregionalen Vergleich: Slowenien – Österreich. Graz 1996, str. 13–20.

Ethnic Differences in Ballads from Bela krajina. Ljudske balade med izročilom in sodobnostjo. ZRC SAZU, Ljubljana 1998, str. 85–92.

The Influence of Croatian mediteranean Area on folk poetry in Bela krajina. – Narodna umjetnost – Croatian Journal of ethnology and folklore research, vol. 36, no. 1, Zagreb 1999, str. 233–251.

IGOR CVETKO (od 1982 do 1997)

Med študijem na muzikološkem oddelku filozofske fakultete v Ljubljani (diplomiral 1981) je bil predmetni učitelj glasbene vzgoje na osnovni šoli, 1. septembra 1982 je postal sodelavec za etnomuzikologijo v Sekciji za glasbeno narodopisje in bil 1984 izvoljen za raziskovalnega asistenta.

Svoje delo je usmerjal zlasti v raziskovanje ljudskih glasbil. Posebej se je posvečal vprašanju zvoka v ljudskih šegah.

Na mednarodnem simpoziju študijske skupine za raziskovanje ljudskih glasbil pri ICTM maja 1983 v Piranu je sodeloval z referatom o otroški ustvarjalnosti na področju preprostih glasbil. Na to temo je imel več predavanj na glasbenih šolah in tečajih za mentorje šolskih folklornih skupin. O problemih transkribiranja je napisal referat za etnomuzikološki simpozij v Stubiških toplicah 1983.

Bibliografija

»Jest sem Vodovnik Juri. O slovenskem ljudskem pevcu 1791 – 1858«.

Partizanska knjiga, Ljubljana 1988, 327 str., notni primeri, fotografije + Summary.

Vprašanje »ljudskosti« v slovenski partizanski pesmi. – Traditiones, 15, Ljubljana 1986, str. 191 – 200.

Prispevek k semiotiki kresniških obredov v Beli krajini skozi njegovo zvočno podobo. – Etnološka tribina, 9, Zagreb 1986, str. 125 – 135.

Funkcija zvoka u tradicionalnim igrama djece Slovenije. – Umjetnost i djete 4, Zagreb 1989, vol. 21, str. 253 – 259.

J. V. Valvasor in njegov zvok. – Valvasorjev zbornik. Ljubljana 1990, str. 311 – 322.

Otroška glasbila in zvočne igrače kot del glasbene (zvočne) tradicije otrok na Slovenskem. – Med godci in glasbili na Slovenskem = Among Folk Musicians and Instruments in Slovenia. Razgledi = Wievs, Ljubljana 1991, str. 51 – 90.

Ostanki ljudskega lutkarstva kot del tradicije igrcev in zabavnjakov na Slovenskem. Lutka v prostoru in času, Festival otrok in umetnost, Ljubljana 1991, str. 16 – 24.

Kako sploh arhivirati inštrumentalno glasbo na Slovenskem? – Traditiones, 21, Ljubljana 1992, str. 241 – 244.

Igre na Slovenskem. – Slovenski dodatek h knjigi V. Grunfelda Igre sveta, Unicef – DZS, Ljubljana 1993, str. 279 – 294.

Razvojni lok pri bajeslovnem godcu pred peklom. – Zbornik radova 36. kongresa SUFJ, Sokobanja 25. – 29. sept. 1989, Beograd 1989, str. 365–369.

O zvočni in glasbeni identiteti (tokrat malo drugače). – Ljudska in umetna glasba v 20. stoletju v Evropi = Volks – und Kunstmusik im 20. Jahrhundert in Europa, Ljubljana 1990, str. 35 – 42. (Slovenski glasbeni dnevi = Slowenische Musiktage, 1989).

Publication of Ethno – Musicological Work and (Its) Reccurent Influence It has in Its Original Environment. – (Schladming), 30th world conference ICTM (International council for traditional music), str. 14, 23. – 30. 7. 1989.

Beltinška banda, ljudska glasba iz Prekmurja. – Spremnno besedilo h kaseti, CIDM–GM, Druga godba. Ljubljana 1987.

»13. prase«. Spremnno besedilo h kaseti Glasbene mladine Slovenije. Druga godba. – Ljubljana 1991, DG010.

Etnomuzikologija, etnoorganologija i etnokoreologija v SR Sloveniji 1988 = Ethnomusicology, ethnoorganology and ethnochoreology 1988. – In-

formativni bilten sa bibliografijom = Informative Bulletin with Bibliography. Zagreb 1989, str. 59 – 72.

Jurij Vodovnik v radijski oddaji pred več kot 40. leti. – Konjiške novice, 14. 5., str. 12 – 13. 1993.

Med godci in glasbili na Slovenskem = Among Folk Musicians and Instruments in Slovenia. –Razgledi = Wievs (Ljubljana), Slovenski etnografski muzej & Sekcija za glasbenonarodopisje ISN ZRC SAZU. 1991, 145 str.

Slovenske ljudske pesmi III. – (Ljubljana), Slovenska matica, 1992, 493 str. (Uredili Marko Terseglav, Igor Cvetko, Marjetka Golež, Julijan Strajnar).

DR. MARJETKA GOLEŽ (od 1986 dalje)

Rodila se je 11.6.1959 v Ljubljani. V šolskem letu 1974/75 se je vpisala na Srednjo vzgojiteljsko šolo v Ljubljani in jo končala 1979. Istega leta je začela študirati na Filozofski fakulteti slovenski jezik s književnostjo (A) in primerjalno književnost (B). Diplomirala je leta 1986.

Dveletni podiplomski študij je na Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete končala leta 1989 z zagovorom magistrske naloge z naslovom Podoba človeka v slovenski ljudski pripovedni pesmi, na istem oddelku pa je doktorirala leta 1994 z doktorsko disertacijo Slovenska ljudska pesem in sodobna slovenska književnost.

Od leta 1986 je zaposlena na Glasbenonarodopisnem inštitutu ZRC SAZU, najprej kot raziskovalna asistentka, od leta 1990 kot raziskovalna sodelavka. Leta 1994 je bila izvoljena v naziv znanstvena sodelavka, 1999 pa v višjo znanstveno sodelavko. 1. novembra 1994 je bila imenovana za predstojnico Glasbenonarodopisnega inštituta in od leta 1998 opravlja že drugi mandat.

Njeno preučevanje slovenske ljudske pesmi poteka v več smereh in na več področjih: ukvarja se z raziskavami s področja podobe človeka v ljudski pesmi, raziskavami o vlogi ženske v posameznih zvrsteh ljudske pesmi, zanima jo razmerje med ljudsko in umetno poezijo, vloga in pomen ljudske pesmi v sodobni slovenski poeziji in njena izrazita muzikalnost, opazuje novo življenje ljudske pesmi v sodobnosti, posebej pa jo zanima balada. Raziskovala je in še raziskuje je življenje ljudske pesmi od živega ljudskega izročila

do poustvarjanja in literarizacije, fenomen ponarodele pesmi, sociološke, psihološke in psihoanalitične elemente v posameznih tipih pesmi, vsebino in obliko ljudske pesmi. V letu 1997 je bila predsednica in glavna organizatorica 27. mednarodnega posvetovanja raziskovalcev balad, ki je bilo od 13. – 19. julija v Gozd Martuljku, zanj je pripravila vse publikacije – od plakata, zbornika povzetkov, koncertnega lista idr., rezultat le-tega je bil zbornik *Ballads between Tradition and Modern Times/ Ljudske balade med izročilom in sodobnostjo*, ki ga je tudi uredila.

Je nosilka dveh projektov: *Slovensko ljudsko pesemsko, glasbeno in plesno izročilo* in *Slovenska ljudska pesemska, glasbena in plesna dediščina* ter vodja programske skupine: *Slovensko ljudsko glasbeno in plesno izročilo*. Oba projekta in program je tudi pripravila, napisala pa je še projekt *Glasbenonarodopisno izročilo Zvočnega arhiva GNI* in drugih pridobljenih zbirk ter projekt *Novi postopki preureditve, zaščite, obnavljanja in analize zvočnega arhiva GNI*.

Je članica mednarodne skupine za raziskovanje balad (International Ballad Commission of Société Internationale d'Ethnologie et de Folklore), Založniškega sveta Založbe ZRC SAZU, članica Slovenske matice, Znanstvenega sveta GNI ZRC SAZU, članica Združenja raziskovalcev Slovenije in Etnološkega društva Slovenije.

Bibliografija

Načela zapisovanja Vodovnikovih besedil in jezikovne značilnosti pesmi – Igor Cvetko: *Jest sem Vodovnik Juri*, Ljubljana, 1986, str. 13 – 16.

Slovarček manj znanih besed iz Vodovnikovega besednjaka – Igor Cvetko: *Jest sem Vodovnik Juri*, Ljubljana, 1986, str. 286 – 292.

Jenkova »Lenčica« in vprašanje ponarodelosti te pesmi. – *Traditiones*, 17, 1988, str. 169 – 186.

Podoba človeka v slovenski ljudski pripovedni pesmi. – Ljubljana, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti. 1989, 180 str. Magistrsko delo.

Muzikalnost ljudskega pesništva v sodobni slovenski poeziji. – Glasba in poezija = Music and Poetry. Slovenski glasbeni dnevi = Slovene days of music 1990 (Ljubljana) 1990, str. 47 – 57; Ponatis: Delo 12.4.1990 (Književni listi).

Glasbeni instrumenti v slovenski književnosti. – Med godci in glasbili na Slovenskem = Among Folk Musicians and Instruments in Slovenia. Razgledi = Views, 1991, str. 103 – 134.

Vloga ljudske pesmi v romanu Jožeta Snoja *Fuga v križu*. *Traditiones* 20, 1991, str. 115–126.

Woman in the Slovene Folk Ballad. – Gender and print Culture (New Perspectives on International Ballad Studies). University of California (Irvine) 1991, str. 41 – 53.

Slovenske ljudske pesmi III. Legendarne in socialne. – Ljubljana, Slovenska matica, 1992, 493 str. (Uredili: Marko Terseglav, Igor Cvetko, Marjetka Golež, Julijan Strajnar).

Slovenska ljudska pesem in sodobna slovenska poezija. Ljubljana, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti. 1993, 522 str. Doktorska disertacija.

Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU (1985 – 1995), Glasnik Slovenskega etnološkega društva, let.35, št. 4, Ljubljana 1995, str. 4 – 6.

Razmerje med ljudskim in umetnim v sodobni slovenski poeziji/ V: Razvoj slovenske etnologije od Štreklja in Murka do sodobnih etnoloških prizadecvanj/ uredila Rajko Muršič in Mojca Ramšak – Ljubljana: Slovensko etnološko društvo: Znanstveni inštitut FF, 1995, str. 94 – 103.

Gregor Strniša, Veno Taufer in ljudska pesem. V: Slovstvena folklor (ur. Marija Stanonik), Ljubljana, SAZU, 1995, *Traditiones* 24, str. 167 – 183.

The Slovene Folk Song and Contemporary Slovene Poetry: inter-textual aspects, V: 26th International Ballad Conference, University of Wales, Swansea, 19 – 24 July 1996, 10. str. rkp.

Podoba ženske v slovenski ljudski pripovedni pesmi. V: Zbornik predavanj XXXIII. Seminar slovenskega jezika, literature in kulture, 30.6. – 19.7. 1997. Ljubljana, Filozofska fakulteta, 1997, str. 225 – 242.

Zbornik povzetkov referatov 27. mednarodnega posvetovanja raziskovalcev balad/Anthology of Abstracts of the 27th International Ballad Conference (13. – 19.julij, Gozd Martuljek) (uredila, napisala uvod in prevedla angleške povzetke v slovenščino), Ljubljana 1997, 63 strani.

Ljudske balade med izročilom in sodobnostjo/ Ballads between Tradition and Modern Times (urednica, napisala uvod). Ljubljana, Založba ZRC SAZU, 1998.

Kje so tiste balade k_so včasih bile = Where are those ballads from yeastyer-year?: From the Re-creation of ballads to individual aspects of ballad research. V: Ljudske balade med izročilom in sodobnostjo, ur. Marjetka Golež, Ljubljana, Založba ZRC SAZU, 1998, str. 13 – 28.

Re-creation of ballads – individual reflection in contemporary literature and contemporary life in Slovenia, v: Ljudske balade med izročilom in

sodobnostjo, ur. Marjetka Golež, Ljubljana, Založba ZRC SAZU, 1998, str. 47 – 60.

Slovenske ljudske pesmi IV. (souredniki: Zmaga Kumer, Marko Terseglav, Robert Vrčon), Ljubljana 1998, str. 665.

Pripovedne pesmi, Ljubezenske pesmi (soavtor Robert Vrčon) – zgoščanka Slovenske ljudske pesmi IV, zbirka Iz arhiva Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU, Ljubljana 1998, 25 str.

Slovenska ljudska pesem in njeni odsevi v poeziji Svetlane Makarovič, Traditiones 27, SAZU, Ljubljana 1998, str. 61 – 79.

Used Words, Encyclopedia of Folklore and Literature (ur. Mary Ellen Brown, Bruce A. Rosenberg), Santa Barbara, Denver, Oxford, 1998, str. 680 – 682.

Nastanek, zgodovina, ustroj, delo in pomen Sekcije za glasbeno narodopisje Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU.

Razmerje med ljudskim in umetnim pesništvom v medbesedilnem nizu z naslovom Lenora (spremljano s štirimi zvočnimi posnetki ljudskih pesmi). Predavanji za študente 4. letnika Oddelka za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete. Ljubljana, 27.5.1993.

MAG. ROBERT VRČON

(od 1989, od 1998 v dopolnilnem delovnem razmerju)

Ukvarja se z raziskovanjem slovenske ljudske glasbe, predvsem pa s preučevanjem oblik in načinov slovenskega ljudskega petja.

Rojen je bil 20. aprila 1960 v Postojni. Do leta 1988 je živel v Novi Gorici, kjer je obiskoval osnovno šolo in nato splošno gimnazijo, ki jo je dokončal leta 1980. Visokošolski študij etnologije in sociologije kulture na Filozofski fakulteti je začel leta 1982 ter ga dokončal 1988, ko je na oddelku za etnologijo tudi diplomiral. Vzporedno s študijem na Filozofski fakulteti je obiskoval tudi Srednjo glasbeno in baletno šolo v Ljubljani, kjer je leta 1990 uspešno diplomiral na oddelku za solopetje.

Leta 1989 se je vpisal na podiplomski študij etnologije na Filozofski fakulteti, ter ga dokončal leta 1993 z zagovorom magistrskega dela z naslovom »Fantje na vasi – ljudski pevci?«.

Bibliografija

Pevska društva in zborovsko petje v Ljubljani med obema vojnama, Naši

zbori, letnik 40, Ljubljana 1988, št. 1–2, str. 3, št. 3–4, str. 74 in št. 5, str. 109.

Kako pejejo ljudski pevci, Rad XXXVII. Kongresa SUFJ, Plitvička jezera 1990, Zagreb 1990, str. 492.

Izrazi ljudske glasbene teorije na Slovenskem, Traditiones XX, Ljubljana 1991, str. 107–114.

Bibliografija o ljudskih glasbilih in ljudski instrumentalni glasbi na Slovenskem. Med godci in glasbili na Slovenskem, Ljubljana 1991, str. 135–141.

Pevska društva in zbori v Ljubljani do leta 1940, Etnolog, Glasnik slovenskega etnografskega muzeja, Ljubljana 1994, str. 129–139.

Etnomuzikologija in vprašanje etnogeneze, Glasnik SED, let. 35, Ljubljana 1995, št. 4, str. 12–13.

Die überregionale Einheitlichkeit der Voksmusik im slowenischen Raum. Regionale Volkskulturen im überregionalen Vergleich, Graz 1996, str. 27.

Rezijanske različice balade o Lepi Vidi, Zbornik povzetkov 27. mednarodnega posvetovanja raziskovalcev balad, Gozd Martuljek, 13.–19. 7. 1997, str. 35–37.

Slovenske ljudske pesmi I. Junaške, zgodovinske, bajeslovne in pravljicne pripovedne pesmi, Zgoščenka iz zbirke z naslovom »Iz arhiva Glasbenonarodopisnega inštituta«, izbor pesmi in spremno besedilo dr. Marko Terseglav, mag. Robert Vrčon, dipl. ing. Drago Kunej, Ljubljana 1996.

Raziskovanje slovenskega ljudskega petja nekoč in danes, Traditiones 27, Ljubljana 1998, str. 187–204.

DRAGO KUNEJ (od leta 1993)

Že kot dijak in kasneje študent na Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo v Ljubljani (diplomiral 1991) je aktivno sodeloval pri različnih folklornih skupinah kot godbenik (harmonikar, tamburaš, kontrabasist). Po zaposlitvi v podjetju Elektrosignal, kjer je bil vodja razvoja, in v Srednješolskem centru Ptuj, kjer je poučeval računalništvo, je od 1993 zaposlen na GNI ZRC SAZU kot vodja zvočnega arhiva. Leta 1994 je postal član mednarodnega združenja zvočnih arhivov IASA (International Association of Sound Archives) ter član mednarodnega združenja tonskih mojstrov AES (Audio Engineering Society). V letu 1995 se je vpisal na podi-

plomski študij akustike na ljubljanski Akademiji za glasbo. V istem letu je postal tudi predsednik Društva za ljudsko izročilo v slovenskem etničnem prostoru Folk Slovenija. Leta 1998 je postal aktiven član Slovenskega društva za akustiko.

Ukvarja se z arhiviranjem in varovanjem zvočnega gradiva, računalniško sistemizacijo in obdelavo arhivskega gradiva ter terenskimi snemanji in se je večkrat strokovno izpopolnjeval v Phonogrammarchivu na Dunaju. Posveča se tudi raziskovanju in oživiljanju slovenske ljudske glasbe. O ljudski glasbi in izdelavi ljudskih inštrumentov je imel več predavanj po Sloveniji in tudi v tujini, kot aktivni glasbenik pa pogosto nastopa v skupini, ki oživlja ljudsko glasbo. Za AFS France Marolt ter druge skupine v Sloveniji je priredil melodije ljudskih plesov za 8 odrskih postavitev. S priredbami ljudskih melodij je sodeloval tudi s sceno glasbo pri predstavi Lutkovnega gledališča Maribor ter na drugih prireditvah. Od leta 1997 raziskuje in preizkuša akustične lastnosti domnevne koščene piščali, arheološke najdbe iz jame Divje babe I; svoje izsledke je objavil v pisnih prispevkih ter različnih »živih demonstracijah« igranja na koščeno piščal. Kot urednik, tehnični urednik ali z oblikovanjem in obdelavo zvoka pa je sodeloval pri desetih zvočnih publikacijah ljudske glasbe (zgoščenke, kasete).

Od leta 1993, ko je bil ustanovljen posebni oddelek GNI, Zvočni arhiv, je arhiviranj, varovanju in obdelavi zvočnega gradiva posvečena ustrežna profesionalna skrb. /*Drago Kunej v snemalnem studiu novembra 1999/*

Bibliografija

Nastajanje zvočnega arhiva Glasbenonarodopisnega inštituta. – Traditions, 27, Ljubljana 1998, str. 175–185.

Razmišljanja in napotki pri arhiviranju zvočnega gradiva. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 35, 4, Ljubljana 1995, str. 9. –11.

Rohrpeifen – slowenische Panflöten. – Regionale Volkskulturen im überregionalen Vergleich. Institut für Musikethnologie, Graz 1996, str. 51–55.

Arhiviranje zvočnih posnetkov v arhivu Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU. – Zbornik referatov Prvega kongresa Slovenskega društva za akustiko, Portorož, Slovenija, 7. – 8. oktober. Ljubljana 1998, str. 275 – 282.

Akustične ugotovitve na podlagi rekonstrukcije domnevne koščene piščali = Acoustic findings on the basis of reconstructions of a presumed bone flute. – Mousterienska »koščena piščal« in druge najdbe iz Divjih bab I v Sloveniji / urednik, editor Ivan Turk. – Ljubljana 1997, str 185 – 197.

Zvok domnevne paleolitske piščali. – Z glasbo skozi čas / Breda Oblak. Ljubljana 1997, str. 21, 1 CD-ROM.

Dere sen jas mali bija: glasbena priredba in izvedba otvoritvene pesmi (avizo) za 3. Mednarodni otroški festival. Ptuj 1997.

Glasba Divjih bab. – Krstna izvedba skladbe za koščeno piščal, klarinet in fagot / solist na piščali. Ljubljana 1997.

Pesmi in kola iz Starega trga ob Kolpi. Plesi za folklorno skupino France Marolt / plesna postavitev Mirko Ramovš; (glasbena priredba plesov) Drago Kunej. Ljubljana 1997.

Kralj Matjaž in Alenčica – ples za folklorno skupino France Marolt / glasbena priredba plesov Drago Kunej; plesna postavitev Mirko Ramovš. Ljubljana 1998.

Romanje na Sladko goro in Ples pod kozolcem: ples za folklorno skupino »Janko Živko« / glasbena priredba plesov Drago Kunej, Poljčane 1998.

Delavnica slovenske ljudske glasbe – trstenke in žvegla : predavanje in delavnica. Dolenjske toplice 1998.

Izdelovanje preprostih ljudskih glasbil . predavanje in delavnica. Vitanje 1998.

Trstenke – from the making to the playing on Slovene panpipes (referat). Copenhagen 1998.

Rezija : canti e musiche della Val Resia = pesmi in glasba Rezijanske

doline = Folks songs and instrumental music in Resia Valley / testo / besedilo / commentary Julijan Strajnar, tecnico del suono / tonski mojster / sound engineer Drago Kunej. Nota, Cd, knjižica. Udine 1997.

Slovenske ljudske pesmi I. Junaške, zgodovinske, bajeslovne in pravljicne pripovedne pesmi, Zgoščenska iz zbirke z naslovom »Iz arhiva Glasbenonarodopisnega inštituta«, izbor pesmi in spremno besedilo dr. Marko Terseglav, mag. Robert Vrčon, izbor in zvočna obdelava izbranega gradiva Drago Kunej, CD (65 min, 56 sek.), knjižica. Ljubljana 1996.

Slovenske ljudske pesmi II. Legendarne pripovedne pesmi I. Zgoščenska iz zbirke z naslovom »Iz arhiva Glasbenonarodopisnega inštituta«, izbor pesmi in spremno besedilo dr. Zmaga Kumer, Julijan Strajnar, izbor in zvočna obdelava izbranega gradiva Drago Kunej. ZRC SAZU, Radio Slovenija CD (63 min, 35 sek.), knjižica 124 str. Ljubljana 1996.

Slovenske ljudske pesmi III. Pripovedne pesmi – legendarne II in socialne. Zgoščenska iz zbirke z naslovom »Iz arhiva Glasbenonarodopisnega inštituta«, izbor pesmi in spremno besedilo dr. Zmaga Kumer, izbor in zvočna obdelava izbranega gradiva Drago Kunej. ZRC SAZU, Radio Slovenija CD (50 min, 18 sek.), knjižica 120 str. Ljubljana 1998.

Slovenske ljudske pesmi IV. Ljubezenske pripovedne pesmi. Zgoščenska iz zbirke z naslovom »Iz arhiva Glasbenonarodopisnega inštituta«, izbor pesmi in spremno besedilo dr. Zmaga Kumer, Julijan Strajnar, izbor in zvočna obdelava izbranega gradiva Drago Kunej. ZRC SAZU, Radio Slovenija CD (63 min, 35 sek.), knjižica 124 str. Ljubljana 1996.

Koroška. Zvočni primeri izvirne ljudske glasbe. Zgoščenska iz zbirke z naslovom »Iz arhiva Glasbenonarodopisnega inštituta«, izbor pesmi in spremno besedilo Julijan Strajnar, izbor in zvočna obdelava izbranega gradiva Drago Kunej. ZRC SAZU, CD (69 min, 7 sek.), knjižica. Ljubljana 1999.

Trio škorci. Zgoščenska iz zbirke z naslovom »Iz arhiva Glasbenonarodopisnega inštituta«. Terenski posnetki, izbor in zvočna obdelava izbranega gradiva ter uredništvo kasete Drago Kunej. ZRC SAZU, CD (60 min, 4 sek.), knjižica. Ljubljana 1999.

Zapojmo lepó, zaigrajmo enó. Zgoščenska iz zbirke z naslovom »Iz arhiva Glasbenonarodopisnega inštituta«. Ljudska pesem in glasba Slovencev / izbor zvočnega gradiva po zamisli Igorja Cvetka pripravili Igor Cvetko, Maša Komavec, Drago Kunej in Mirko Ramovš; spremna beseda Zmaga Kumer, izbor in zvočna obdelava izbranega gradiva ter uredništvo kasete Drago Kunej. ZRC SAZU, CD (58 min, 12 sek.), knjižica. Ljubljana 1999.

Razmišljanja in napotki pri arhiviranju zvočnega gradiva. – Glasnik SED, Ljubljana, 35, 1995, str. 9 – 11.

Kurja koža na ljudskih glasbilih Štajerske. – Spremno besedilo in zbor gradiva za zgoščenko. RTV Slovenija, CD (38 min, 51 sek.. ZKP, DD O15., Ljubljana, 1994.

Sto let etnoloških prizadevanj na Slovenskem in Sto let etnoloških publikacij na Slovenskem. – Slovenski etnografski muzej, Ljubljana, 25.10.1995 (tehnična priprava posnetkov in izdelava glasbene kasete za razstavo).

MAŠA KOMAVEC (od 1995 dalje)

81

Po študiju profesorica glasbe (diplomirala 1994 leta). Eno leto je poučevala klavir na nižji glasbeni šoli, septembra leta 1995 je postala asistentka na Glasbenonarodopisnem inštitutu, na oddelku za etnomuzikologijo. Strokovno se je izpopolnjevala v Bologni (kot Mršičeva štipendistka), na Università degli studi di Bologna: Dipartimento di arte, musica e spettacolo.

Od leta 1995 se z referati udeležuje domačih in mednarodnih znanstvenih ali strokovnih simpozijev in konferenc; kot soorganizatorica je sodelovala pri Mednarodnem posvetovanju raziskovalcev balad leta 1997; sodeluje oz. transkribira za knjige, ki nastajajo v okviru Glasbenonarodopisnega inštituta; z urejanjem, zapisovanjem in arhiviranjem zapisnikov sodeluje pri projektu »Preureditev in zaščita zvočnega arhiva GNI«; pripravlja oddaje za radio; organizira in soorganizira koncerte ljudske glasbe (leta 1989, 1999); mednarodne glasbene tabore (leta 1997, 1998); sodelovala je pri nastanku nekaterih zvočnih kaset in zgoščenk (v okviru GNI-ja in izven.

Bibliografija

Mlado poje le moderne, kakor Prešernove, Gregorčičeve. Razgledi, 24 (1127), Ljubljana, 23. 12. 1998, str. 12.

Kazalo pesmi po krajih in pokrajinah v: Slovenske ljudske pesmi IV. Slovenska matica. Ljubljana 1998, 763 – 768.

Kazalo zapisovalcev. v: Slovenske ljudske pesmi IV. Slovenska matica. Ljubljana 1998, 769 – 772.

Das Glockenschlagen (pritrkavanje) und ihr Wiederhall in der slowenischen Musikkultur. – Regionale Volkskulturen im überregionalen Vergleich : Slowenen – Österreich : Symposium in Graz, 7. – 8. November 1996. Institut für Musikethnologie. Graz 1996, 31 – 36.

Koncert Moravskih filharmonikov. *Oko*, let. 1, št. 1, Nova Gorica 21. X. 1993, str. 8.

Sramežljiva virtuoznost. *Primorske novice*, 48, št. 13, 1994, str. 11.

Goričani se predstavijo. *Primorske novice*, 28.10.1994, 48, št. 85.

Neverjetno uigran duet. *Primorske novice*, 11.10.1994, 48, str. 11.

Na zadnjem koncertu so nastopili odlični glasbeni gostje iz Limburga. *Primorski dnevnik*, 19.4.1994, let. 50, št. 105, str. 11.

Monteverdi v Viteški dvorani. *Primorske novice*, 17.3.1995, 49, št. 22, str. 9.

Trio in sopranistka. *Primorske novice*, 24.1.1995, 49, str. 10.

Nadarjenost v krvi. *Primorske novice*, 3.3.1995, 49, str. 11.

Vsa čast melodiji, melodični frazi. *Primorske novice*, 27. 1. 1995, 49, str. 22.

Roberto Leydi, *Druga godba ... Ljubljana 1995*. – Bilten Slovenskega muzikološkega društva, 9, Ljubljana 1997, str. 81 – 84.

Na Inštitutu za glasbeno narodopisje ZRC SAZU. – Bilten Slovenskega muzikološkega društva, 9, Ljubljana 1997, str. 72 – 74.

Novosti iz knjižnih polic na Glasbenonarodopisnem inštitutu ZRC SAZU. – Bilten Slovenskega muzikološkega društva, 9, Ljubljana 1997, str. 102.

Koncert z ljudskimi pevci in poustvarjalci: (koncertni list) = From folk music to folk revival music. Ljubljana 1997, 8 str.

Zapojmo lepó, zaigrajmo enó. Zgoščenka iz zbirke z naslovom »Iz arhiva Glasbenonarodopisnega inštituta«. Ljudska pesem in glasba Slovencev / izbor zvočnega gradiva po zamisli Igorja Cvetka pripravili Igor Cvetko, Maša Komavec, Drago Kunej in Mirko Ramovš; spremna beseda Zmaga Kumer, izbor in zvočna obdelava izbranega gradiva ter uredništvo kasete Drago Kunej. ZRC SAZU, CD (58 min, 12 sek.), knjižnica. Ljubljana 1999.

Kotjani ki bo moja travo kosil. Zvočna kasete (54 min, 32 sek.), Ljubljana 1998.

MAG. MARJETA TEKAVEC (od 1996 dalje)

Študirala je violo na Akademiji za glasbo v Ljubljani, diplomirala leta 1994. Štiri leta je bila zaposlena v orkestru Slovenske filharmonije. Že med študijem je plesala pri Akademski folklorni skupini France Marolt v Ljubljani, v zadnjem času tudi korepetira.

Od leta 1996 je mlada raziskovalka v etnokoreološki sekciji Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU. Leta 1999 je magistrirala z nalogo »Vplivi godčevstva na oblikovanje slovenskega plesnega izročila«. Sedaj pripravlja doktorsko disertacijo z naslovom »Polka pri Slovencih«. Poleg znanstvenoraziskovalnega dela se z ljudskim plesom in glasbo seznanja na terenu, za objavljanje strokovne literature o ljudskih plesih pa tudi transkribira plesne melodije. Kot slušateljica ali voditeljica se udeležuje seminarjev za ljudske plesne doma in na tujem.

Bibliografija

Vplivi godčevstva na oblikovanje slovenskega plesnega izročila : magistrska naloga. Ljubljana 1999. 163 str., ilustr., note.

Mirko Ramovš, Polka je ukazana, Plesno izročilo na Slovenskem, Prekmurje in Porabje, Ljubljana 1996, 318 str. – Traditiones, 27, Ljubljana 1998, str. 295 – 296.

Curt Sachs, Svetovna zgodovina plesa. – Glasnik Slovenskega etnološkega društva, 37, št. 4., Ljubljana 1997, str. 86 – 87.

URŠA ŠIVIC (od 1998 dalje)

Po končanem študiju na Oddelku za muzikologijo se je zaposlila kot asistentka na Glasbenonarodopisnem inštitutu. Ukvarja se z zborovsko glasbo, predvsem z objavljanjem člankov v strokovni in poljudni revijalki (Bilten Mu-

V devetdesetih letih se je inštitut ponovno tehnično izpopolnil in kadrovsko okrepil. /*Mlada raziskovalka Urša Šivic z Oddelka za etnomuzikologijo novembra 1999/*

zikološkega društva, Klasika Muzikološki zbornik, Muska, Naši zbori). Hkrati preusmerja svoje delo tudi v etnomuzikologijo, kjer se ukvarja s transkribiranjem ljudskih pesmi in s spoznavanjem terenskega dela, predvsem pa z raziskovanjem problema ponarodnosti pesmi ljudskega izvora v drugi polovici 19. stoletja, kar je tudi tema njene magistrske naloge na Oddelku za etnomuzikologijo.

MARIJA KLOBČAR (od 1998 dalje)

84

Marija Klobčar, roj. Ftičar (Ljubljana, 23. 1. 1959), je diplomirala leta 1982 na Filozofski fakulteti v Ljubljani iz slovenskega jezika s književnostjo in etnologije. Leta 1983 se je po krajši zaposlitvi v pedagoškem poklicu na Filozofski fakulteti na Oddelku za etnologijo zaposlila kot stažistka. Leta 1991 je magistrirala, leta 1977 pa doktorirala z disertacijo Kamničani med izročilom in sodobnostjo. Leta 1996 se je po krajšem premoru zaposlila na Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine v Kranju, leta 1998 pa na Glasbenonarodopisnem inštitutu ZRC SAZU.

Raziskovalno se je usmerjala na razna področja, ki so problemsko večinoma vezana na Kamnik. Zanimanje za kulturo in način življenja meščanstva jo je vodilo že pri izbiri interdisciplinarno zasnovane diplomske naloge, z objavo in razstavo predstavljene v Kamniku leta 1983. Kamniku se je posvečala s krajšimi aplikativnimi raziskavami, ki so razkrivale predvsem vprašanja kulturne dediščine (oblačilna kultura, obrt, promet) in njenega položaja v turističnih in folklorističnih okvirih. Ta spoznanja so bila predstavljena v priložnostnih brošurah in razstavah. Hkrati je v okviru projekta »Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja« z objavo in razstavo zaključila raziskavo povsem drugače naravnega domžalskega območja. Ukvarjala se je tudi z vprašanji razmerja med domoznanstvom, topografijami in monografijami in z vlogo meščanstva in etnologije pri oblikovanju narodne samobitnosti. Njena temeljna pozornost pa je namenjena razkrivanju življenja in ustroja meščanske družbe, s čimer se ukvarja njena doktorska disertacija.

Pri vseh temah, ki so jo zanimale, njen zorni kot raziskovanja zaznamujejo vprašanja družbene razlojenosti, te pa je moč najti tudi pri raziskovanju ljudske pesemske dediščine.

Bibliografija

Društva in prireditve v Kamniku 1914–1941. Kamnik 1983, 88 str.

Občina Domžale. ETSEO –20. stoletje, Ljubljana 1989, 215 str.

Sto let življenja s kamničanom. Kamničan prvih sto let, Kamnik 1991, str. 3–63.

Meščanstvo, narodna samobitnost in etnološka misel. Razvoj slovenske etnologije od Štreklja in Murka do sodobnih etnoloških prizadevanj, Ljubljana 1995, str. 166–173.

Resničnost in iluzije »narodnih noš«. Kamniški zbornik XIII, Kamnik 1996, str. 163–166.

Mnogovrstna ustvarjalnost Kati Turk. Kamniški zbornik XIV, Kamnik 1998, str. 117–121.

Kamničani med izročilom in sodobnostjo. Ljubljana 1998, 263 str.

IZDAJE ZVOČNEGA GRADIVA

GNI je pričel objavljati dokumentarne posnetke na gramofonskih ploščah. Prva je izšla l. 1967 z naslovom Slovenske ljudske pesmi. Z gradivom iz Porabja je inštitut pričel serijo plošč Slovenska glasba: Porabje, (1979), Koroška, (1983), Pritrkavanje (1983), mimo tega še plošče Pesem slovenske dežele, (1975).

Kasete:

1. Večer v Lučah; Mačka miško, miš pšeničko. (1979)
2. Plesat me pelji. (1980)
3. Star pregovor govori, da žena tri ogle drži. (1983)
4. Pri bandi Kociper –Baranja in plesalcih »Beltinci«. (1984)
5. O pohorskem kmetu vam hočmo zapet. (1985)
6. Ljudske pripovedne pesmi. (1987)
7. Oj, preljuba Zagorica. (1988)
8. Citira. Instrumentalna glasba v Reziji. (1988)
9. Rožmarin. Ljudske viže in kvartet godal. (1987)
10. Iz slovenske zakladnice. Kotjani. Ki bo tvojo travo kosil. (1998)
11. Tri škorci. (1999)

Zgoščenke:

1. Slovenske ljudske pesmi I. Junaške, zgodovinske, bajeslovne in pravljicne pripovedne pesmi. Iz arhiva GNI. (1997)
2. Slovenske ljudske pesmi II. Legendarne pripovedne pesmi 1. Iz arhiva GNI. (1997)

3. Slovenske ljudske pesmi III. Legendarne pripovedne pesmi 2 in socialne. Iz arhiva GNI. (1998)
4. Slovenske ljudske pesmi IV. Ljubezenske pripovedne pesmi. Iz arhiva GNI. (1998)
5. Rezija. Pesem in glasba rezijanske doline. Iz arhiva GNI. (1998)
6. Koroška. Zvočni primeri izvirne ljudske glasbe. Iz arhiva GNI. (1999)
7. Zapijmo lepó, zaigrajmo enó. Ljudska pesem in godba Slovencev. Iz arhiva GNI. (1999)
8. Pritrkavanje. Iz arhiva GNI (ponatis plošče). (1999)

NEKATERE KNJIŽNE IZDAJE IN ZBORNIKI

Jahresbibliographie der Volksballadenforschung. Annual Bibliography of Folk Ballad Research, I – 18. Herausgegeben S.I.E.F. durch Zmaga Kumer. Ljubljana, 1970 – 1989.

Zmaga Kumer, Vsebinski tipi slovenskih pripovednih pesmi. Typenindex slowenischer Erzälelieder. Ljubljana 1974.

Mirko Ramovš, Plesat me pelji. Plesno izročilo na Slovenskem. Ljubljana 1980.

Mirko Ramovš, Polka je ukazana. Plesno izročilo na Slovenskem: Dolenjska, Gorenjska, Notranjska, Ljubljana 1992.

Zmaga Kumer, Mi smo prišli nocoj k vam. Slovenske koledniške pesmi. Ljubljana 1995.

Mirko Ramovš, Polka je ukazana. Plesno izročilo na Slovenskem: Bela krajina in Kostel. Ljubljana 1995.

Marko Terseglav, Uskoška pesemska dediščina Bele krajine. Ljubljana 1996.

Mirko Ramovš, Polka je ukazana. Plesno izročilo na Slovenskem: Preklmurje in Porabje. Ljubljana 1996.

Mirko Ramovš, Polka je ukazana. Plesno izročilo na Slovenskem: Od Slovenske Istre do Trente, 1. del. Ljubljana 1999.

Zmaga Kumer, Vloga, zgradba, slog slovenske ljudske pesmi. Ljubljana 1996.

Zmaga Kumer, Slovenske ljudske pesmi Koroške, 5. knjiga. Ljubljana 1998.

Ljudske balade med izročilom in sodobnotjo. – Ballads between Tradition and modern Times. Zbornik referatov 27. mednarodnega posvetovanja raziskovalcev balad. Gozd – Martuljek, 13. – 19. 7. 1997. Uredila dr. Marjetka Golež. Ljubljana 1998.

ORGANIZACIJA KONGRESOV IN POSVETOVANJ

Jugoslovansko posvetovanje o klasifikaciji pesemskih besedil. Ljubljana, april 1961

Mednarodno posvetovanje IFMC o katalogizaciji melodij ljudskih pesmi. Bled, september 1966

Mednarodni simpozij študijske skupine za raziskovanje ljudskih balad pri komisiji za ljudsko pesništvo S. I. E. F. Škofja Loka, 19. – 24. 8. 1972

Mednarodni simpozij študijske skupine za raziskovanje ljudskih glasbil pri ICTM. Piran, 5. – 11. 5. 1983

Mednarodno posvetovanje Ljudsko glasbeno izročilo in sodobnost. Ljubljana, 16. – 17. 10. 1984

27. mednarodno posvetovanje raziskovalcev ljudskih balad. Gozd Martuljek, 13. – 19. 7. 1997

Soorganizacija:

6. kongres Zveze društev folkloristov Jugoslavije. Bled, 1959

12. kongres Zveze društev folkloristov Jugoslavije. Celje, 1965

Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU skrbi za mednarodno poznavanje slovenske ljudske pesmi in plesov in uveljavljenost raziskav, s čimer skrbi tudi za poznavanje Slovenije nasploh. /Udeleženci 27. Mednarodnega posvetovanja raziskovalcev balad (Gozd Martuljek, 13.–19. julij 1997) na izletu v Bohinju/

18. kongres Zveze društev folkloristov Jugoslavije. Bovec, 1972
24. kongres Zveze društev folkloristov Jugoslavije. Piran, 1977
1. kongres jugoslovanskih etnologov folkloristov. Rogaška Slatina, 1983

PRIZNANJA IN NAGRADE

Ob 50 letnici delovanja je GNI prejel odlikovanje Red zaslug za narod s srebrnimi žarki. (1984)

88

Priznanja in nagrade sodelavcem:

Igor Cvetko

Kajuhova nagrada (1987)

Marjetka Golež

Priznanje mestne občine Ljubljana (1998)

Marjanca Klobčar

Študentska Prešernova nagrada za diplomsko delo (1983)

Murkovo priznanje (1999)

Uroš Krek

Prešernova nagrada (1952 in 1992)

Filmska nagrada (1975 in 1976)

Župančičeva nagrada (1978)

Nagrade RTV (1967, 1971, 1972, 1974, 1975)

Zmaga Kumer

Red dela z zaltim vencem (1988)

Murkova nagrada za življenjsko delo (1989)

Častna občanka občine Ribnica (1989)

Mednarodna Herderjeva nagrada (1992)

Nagrada Častna članica ZRC SAZU (1996)

Zoisova nagrada za življenjsko delo ((1998)

Julijan Strajnar

Častna diploma Zveze skladateljev Sovjetske zveze (1983)

Mirko Ramovš

Študentska Prešernova nagrada za diplomsko delo (1960)

Red zaslug za narod s srebrno zvezdo (1974)
Kidričeva nagrada (1981)
Župančičeva nagrada (1989)
Murkovo priznanje (1996)
Častni znak RS za življensko delo (1998)

Marija Šuštar

Red zaslug za narod z zlato zvezdo (1974)

Valens Vodusek

Red dela II. stopnje (1950)

Prešernova nagrada za umetniško delo (1964)

89

KNJIŽNICA

Knjige, ki jih je France Marolt dobil deloma od Glasbene matice, iz Kokošarjeve zapuščine, z darili, nakupi in seveda njegove lastne, so bile na začetku temelj Inštitutove strokovne knjižnice, razdeljene po Maroltovi zamisli v pet oddelkov: Slovenske zbirke gradiva (sgn. Bbl. I), zbirke drugih narodov (Bbl II), slovenska strokovna literatura (Lt I), tuja strokovna literatura (Lt II) in razno pomožno gradivo (Comp.). Nekaj knjig v lasti GM je bilo njej vrnjenih leta 1940.

Danes knjižnica obsega 3400 zvezkov domače in tuje strokovne literature, zbirk ljudskih pesmi in glasbe, priročnikov del iz sorodnih strok. Od leta 1972, ko se je GNI priključil SAZU oz. ZRC SAZU vodi vpis knjig in katalog biblioteka SAZU po sodobnih bibliotekarskih načelih. Danes GNI največ knjig pridobi z zamenjavo s sorodnimi inštitucijami po svetu. Utečena zamenjava teče prek Biblioteke SAZU. Drugi pomembnejši vir dotoka nove literature predstavlja darila ustanov in posameznikov. Tretji, količinsko najmanjši del pa predstavljajo nakupi.

V svojem fondu hrani knjižnica še okrog 300 plošč, kaset in zgoščenk ljudske glasbe posameznih narodov. Za knjižnico skrbi dr. Zmaga Kumer. Danes je inštitutska knjižnica priročna, večinoma za potrebe sodelavcev, čeprav je odprta tudi zunanjim interesentom. Po vsebinskih področjih knjižnico sestavljajo slovenske zbirke ljudskih pesmi, tuje zbirke, domača strokovna literatura, tuja strokovna literatura, priročniki, dopolnilna in primerjalna strokovna literatura z avtorskim in stvarnim katalogom.

*65 YEARS
OF THE INSTITUTE OF ETHNOMUSICOLOGY*

The purpose of this publication is to present several highlights from the rich opus of the Institute of Ethnomusicology. In more than sixty years of its existence the Institute, founded in 1934 as the Folklore Institute, experienced numerous changes of administrative, legal and working nature, but aside from small corrections its basic mission has remained the same. In 1972 the Institute became part of the Scientific Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and Arts. Aside from its sound archives and studio (Drago Kunej), which is a recent acquisition, it comprises several departments: the department for textual analysis (Dr. Marjetka Golež, Dr. Marjanca Klobčar, Dr. Marko Terseglav) ethnomusicological (Maša Komavec, Urša Šivic, Robert Vrčon) and ethnocoreological department (Mirko Ramovš, Marjeta Tekavec). Dr. Marjetka Golež is Head of the Institute, Dr. Zmaga Kumer and Julijan Strajnar research associates. The Slovene part of this publication introduces all Institute's employees from its beginning to the present; research fellows are also represented by a short biography and a selected bibliography. Described is the chronology of the Institute from 1934 to 1984, followed by the period from 1984 to the present. This is followed by an introduction of every department and its research program. The chapter entitled Fruits of Joint Effort (Sadovi skupnih prizadevanj) chronologically describes more prominent events organized by the Institute, achievements, publications (papers, books, audio material), conferences, popularization of Slovene folklore, etc. This is concluded by survey of the Institute's cooperation with similar institutions abroad and, since it has been founded fairly recently, a more lengthy chapter on the Institute's audio department.

Like all the other institutes of the Academy's Scientific Research Centre the Institute is financed by the Ministry of Science

and Technology of the Republic of Slovenia with which it has registered its research program entitled Slovene Folk Poetry, Music and Dance (Slovensko ljudsko pesništvo, glasba in ples) as well as some additional five-year projects.

In order to illustrate the development of the Institute and its activities in the English summary let us mention certain chronological facts:

By the end of the 18th century an interest in national poetic oral tradition has arisen in Slovenia as well as the rest of Europe. There were already many collectors in the 19th century, but also first field, collections of such material as well as first publications on the subject.

The first volume of Slovene Folk Poems (Slovenske narodne pesmi), a four-volume publication of the collected material, was published in 1895. Karel Štrekelj, its Editor-in-Chief, was also president of the board which was in charge of the collecting field material in Slovenia between 1906 and 1913. It is true that first ethnomusicological papers appeared in the years before World War II, but systematic collecting and research work started sixty-five years ago with the foundation of the Institute of Folklore (Folklorni inštitut) within the Philharmonic Society (Glasbena matica).

France Marolt, who was elected Head of the Institute, also carried out its main tasks:

1. to gather as complete a collection of folk songs and instrumental music as possible, enriching it with continuous and extensive field work research;
2. to properly organize and catalog the existing collection;
3. to start with systematic research work and to prepare a critical edition of the available material.

Such intensive and widely organized work demanded additional equipment and more money than Glasbena Matica was able to afford. In 1940 the Institute therefore became incorporated into the Provincial Administration Department of Education (Prosvetni oddelek banske uprave). Marolt also had to move into new quarters at Stari trg 34, but was unable to obtain the necessary equipment.

Immediately after the war (in 1946) the Institute was annexed to the Academy of Music (Akademija za glasbo) as the Institute of Ethnomusicology (Glasbenonarodopisni inštitut). This time Marolt succeeded in obtaining some of the equipment, official

stationery as well as his first co-workers, and resumed the field work interrupted by the war. In 1948 a student dance group was founded in order to partially restore the almost forgotten Slovene dances, and to present them in public. The group, AFS France Marolt, still acts independently and has known become as the best amateur folklore group in Slovenia.

In 1949 the Institute became an independent institution under the Ministry of Sciences and Culture. The Institute's work was carried out in three separate departments which researched vocal and instrumental folk music, folk song texts and folk dances.

After his death in 1951 Marolt's successor became Valens Vodušek.

Only in 1954 the Institute finally succeeded in obtaining a tape recorder which greatly facilitated and intensified research work in the field. In 1957 the Institute obtained ownership rights over the 1906-1913 collection which until then had been kept by the Slovene Ethnographic Museum.

In 1955 Vodušek re-arranged the Institute's archives on the basis of the card-index system which makes it possible to find each written record according to six different characteristics: 1. successive numbers, 2. place of recording, 3. contents, 4. first verse, 5. beginning of the melody, 6. metrical analysis.

In 1956/57 the Institute organized a series of lectures on labanotation for other Yugoslav institutes. This system of recording folk dances by labanotation has been used in field work in Yugoslavia ever since.

Participating at numerous conferences, the Institute's employees established connections with similar institutions in the country and abroad, earning a fine reputation. The Institute has accordingly been entrusted with the organization of some important international symposia such as the International Council for Traditional Music (ICTM) international study group for cataloging melodies (1966), the Societe Internationale d' ethnographie et Folklore (S.I.E.F.) international study group for folk ballad research (1972), the ICTM international study group on folk music instruments (1983). Active participants of the Slovene Ethnological Society (Slovensko etnološko društvo) and also serving on its committees, the Institute's employees organized five Yugoslav Folklore Conferences (in 1959, 1965, 1971, 1977 and 1983).

The work at the Institute has always been open to the public. In 1966 its employees initiated a series of radio programs on origi-

nal Slovene folk music entitled *Slovenia in Songs and Words* (Slovenska zemlja v pesmi in besedi) which soon become one of the highlights of Radio Ljubljana program schedule. In the last three decades the Institute prepared about 400 radio and television programs for the studios in Ljubljana, Koper, Trieste, Klagenfurt, Sarajevo, Bologna and Lugano.

The first of a series of publications of Slovene Folk songs (Slovenske ljudske pesmi) came out in 1971; the Institute carried out the majority of work. In preparation is already the fifth volume, this time dealing with family ballads, which will conclude the cycle of narrative songs. The entire collection shall comprise 25 volumes and represents the largest part of the Institute's work at present and in the future. In preparation are also other Institute's publications, for instance the one on Slovene folk instruments. Six out of seven volumes in the *Polka Can Begin* collection (Polka je ukazana) have already been published. They deal with Slovene folk dances in all Slovene regions and are furnished with scientific commentary.

Although two records had already come out before this, the first of a series of gramophone records containing original folk music from the entire Slovene ethnic territory was released in 1979. The series is entitled *Slovene Music* (Slovenska glasba). Three gramophone records, eleven audio cassettes and three CD's from the collections entitled *Slovene Music* and *From the Institute of Ethnomusicology Archives* (Iz arhiva GNI) have been released so far. They contain folk instrumental and vocal music. 4 CD's contain examples of folk narrative songs, illustrating the four volumes of *Slovene Folk Songs* (detailed data on all Institute's publications is listed in the Slovene part of the text).

Since The Institute's area of research has always been the entire Slovene ethnic territory field work also takes place beyond Slovenia's state borders: in Resia (Italy), Porabje (Hungary) and Carinthia (Austria).

The results of the Institute's 65 years of work are extensive and important. The Institute's archives contain over 20.000 folk song manuscripts, 1628 tape recordings with more than 50.000 examples, 110 DAT cassettes recorded in the field, the same number of archival DAT cassettes with copies of original tape recordings, 1100 recordings of dances, 32 documentaries, numerous photographs, and an extensive library. Along with numerous research papers (see Bibliography) the Institute's employees are

also authors of important publications of folk music, songs, dances, instruments. They also perform pedagogic work, are active members of different national and international professional committees, boards and juries, and collaborate with radio and television stations to popularize original Slovene folk music.

Two other dates seem to be of special importance for the Institute: 1991 denotes great historical and political changes in Eastern Europe as well as in Yugoslavia. Slovenia seceded from Yugoslavia, becoming an independent country with its own concept of science and culture. This denoted a new financial scheme and also certain new administrative solutions for the Institute. At the same time it became the central state institution for folklore research. The Institute research projects now also contain Slovene immigrants all over the world with which due to the then prevailing regime the Institute was not allowed to have any - even professional - contacts in the past .

Equally important is also the year 1993 when the Institute's sound studio and archives came into existence. Even though the idea of such a studio was as old as the Institute itself, until 1993 there had never been enough money to realize it. Field audio material had therefore been improperly stored and registered, there were no work copies, etc. Only in 1993 the Institute started to make copies of this material and to store it properly. Had it not been for the Phonogrammarchiv from Vienna this probably could not have been realized. Among other things, the Vienna Archives enabled the Institute to copy old wax cylinder recordings from 1913. Yet these are not the Institute's oldest sound recordings; it also has 13 songs recorded by phonogram in Tišina in 1898, which had been discovered in Budapest. In 1910 Russian musicologist Linejeva recorded some material in Slovenia, but most of these recordings are still in the Sankt Peterburg archives in Russia; the Institute is still trying to retrieve them.

Aside from the Institute's field recordings the Archive contains over 200 gramophone records, 310 audio cassettes and 70 CD's with Slovene and foreign vocal and instrumental folk music. The principal task of the Institute's studio is to protect, systemize, register and archive audio material. It also participates in current field work research projects and in the process of selecting and preparing this material for publication or release. It also tries to acquire and archive other audio collections owned by other institutions (local radio stations, individuals, immigrants). In the future it will

presumably become the central Slovene sound archive for Slovene folk music.

From very modest beginnings, when all the work was carried out by a single man and with almost no equipment, the Institute has grown into an esteemed scientific institution and represents the center of ethnomusicological activity in Slovenia.

Translated Igor Cvetko and Nives Suilič

KAZALO

<i>Slavnostni nagovor predsednika SAZU akademika dr. Franceta Bernika ob proslavi 65 letnice Glasbenonarodopisnega inštituta, 17. novembra 1999</i>	5
Predgovor <i>Marko Terseglav</i>	9
Ustanovitev in razvoj do jeseni leta 1999 <i>dr. Zmaga Kumer</i>	11
Od 1985–1999 <i>dr. Marjetka Golež</i>	27
Delo po posameznih oddelkih	33
Oddelek za tekstologijo <i>dr. Marjetka Golež</i>	33
Oddelek za etnomuzikologijo <i>Maša Komavec</i>	34
Oddelek za etnokoreologijo <i>Mirko Ramovš</i>	36
Zvočni arhiv in studio <i>Drago Kunej</i>	37
Sadovi skupnih prizadevanj <i>Z. Kumer, M. Terseglav</i>	42
Sodelavci od leta 1934 do 1999	46
Življenjepis in izbrana bibliografija znanstvenih in strokovnih sodelavcev - Delo inštituta	49
France Marolt	49
Marija Šuštar	50
Dr. Zmaga Kumer	51
Dr. Valens Vodusek	58
Uroš Krek	61
Julijan Strajnar	61
Mirko Ramovš	65
Dr. Marko Terseglav	69
Igor Cvetko	71
Dr. Marjetka Golež	73
Mag. Robert Vrčon	76
Drago Kunej	77
Maša Komavec	81
Mag. Marjeta Tekavec	82
Urša Šivic	83

Marija Klobčar	84
Izdaje zvočnega Gradiva	85
Nakateri knjižni izdaji in zborniki	86
Organizacija kongresov in posvetovanj	87
Priznanja in nagrade	88
Knjižnica	89
65 Years of the Institute of Ethnomusicology <i>Summary</i>	90

Marja Hlebec	44
Indija Svoboda Gradiva	45
Naslednje knjige Indije in tehnika	46
Organizacija kongresov in posvetovanj	47
Priznanja in nagrade	48
Knjižnica	49
65 Years of the Institute of Microtechnology January	50

ZALŽBA
ZRC

Gosposka 13, P.P. 306,
1001 Ljubljana
E-pošta: zalozba@zrc-sazu.si
<http://www.zrc-sazu.si/zalozba>

ISBN 961-6358-00-6

9 789616 358002